sul normalizării, început prin semnarea tratatului, trebuie să deschidă calea spre învingerea celorlalte probleme din sfera relațiilor interstatale, se subliniază în comunicat. Totodată, comunicatul relevă că cele două părți se pronunță pentru principiul avantajului reciproc în colaborarea pașnică a țărilor, indiferent de deosebirea de orînduire socială. Cele două părți se pronunță, de asemenea, pentru continuarea procesului de destindere, subliniind că vor sprijini pregătirile și realizarea cu succes a conferinței în problema securității și colaborării în Europa.

Din comunicatul final mai reține atenția faptul că Polonia și R.F. a Germaniei consideră indicat să continue la niveluri corespunzătoare schimbul de păreri pe teme care constituie obiectul interesului reciproc; în acest scop, ele au căzut de acord să creeze forme organizatorice pentru discutarea în comun a problemelor legate de extinderea colaborării economice reciproce. Cancelarul federal Willy Brandt l-a invitat pe președintele Consiliului de Miniștri al Poloniei, Jozef Cyrankiewicz, să facă o vizită oficială în R.F. a Germaniei. După cum se arată în comunicat, invitația a fost acceptată, urmînd ca data vizitei să fie stabilită ulterior.

Varșovia, 8 decembrie

Corespondență din München de la Fred Mahler

O întîlnire a tineretului european

În vecinătatea monumentalei statui a Bavariei, care scrutează în imediata apropiere vastul teren pe care se ține an de an vestita sărbătoare münchenează a berei, iar în depărtare zona în care au început să se înalțe edificiile jocurilor olimpice din 1972, în pavilioanele Expoziției s-au întîlnit tineri din aproape toate țările Europei. La invitația Comitetului național german pentru activitate internațională în rîndul tineretului (D.N.K.) și a Consiliului european al comitetelor naționale ale tineretului, aproape 300 de delegați din 26 de țări și reprezentanți a 17 organizații internaționale de tineret au venit la München pentru a participa la Conferința europeană a delegațiilor tineretului. Dezvoltarea cooperării între tinerii continentului nostru presupune și impune o mai bună cunoaștere a condițiilor de viață, muncă și studiu ale tinerilor, a raporturilor lor cu lumea contemporană, a idealurilor și aspirațiilor lor.

Pe această linie, reuniunile internaționale ale tineretului au deja un bogat activ: Varșovia, Roma, Snagov, Helsinki au fost rînd pe rînd centre ale unor asemenea întîlniri europene. Aci, la München, avem bucuria de a reîntîlni pe mulți dintre participanții la masa rotundă cu privire la problemele securității europene organizată în țara noastră și de a auzi pomenindu-se adeseori despre „spiritul de la Snagov" ca un simbol al unei întîlniri larg reprezentative și a unor discuții purtate în atmosfera unei depline libertăți de exprimare a punctelor de vedere, a egalității și respectului reciproc.

Întîlnirea de la München și-a propus să reprezinte un nou pas pe această cale, reunind delegați ai organizațiilor de tineret din diferitele țări europene, cărora le-a propus ca temă de dezbateri nobila problemă a emancipării tinerei generații și a angajării tineretului pentru o atmosferă de pace în Europa.

După cum spunea președintele Republicii Federale a Germaniei, Gustav Heinemann, în telegrama adresată reuniunii, *„îi revine tineretului, care nu este ipotecat de sechelele trecutului, să fie o forță motrice a unei înțelegeri internaționale și a unei ordini durabile de pace în Europa"*.

De altfel, ideea rolului și posibilităților sporite pentru o contribuție reală a tineretului la cauza cooperării europene a fost relevată și cu prilejul ședinței de deschidere a conferinței, din seara zilei de 2 decembrie a. c. În cuvîntul de salut adresat participanților, doamna Käte Strobel, ministrul federal al tineretului, familiei și sănătății, a subliniat, printre altele, ocazia pe care reuniunea de la München o oferă pentru găsirea unor noi posibilități ale unei colaborări constructive a tineretului din țările întregii Europe. Polemizînd cu acele poziții care consideră că pentru R. F. a Germaniei se pune alternativa între integrarea europeană de o parte și destinderea cu Estul pe de altă parte, vorbitoarea a citat cuvintele cancelarului Brandt care sublinia legătura organică dintre interesul R. F. a Germaniei privind securitatea europeană și acela pentru dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste. De altfel, atît în luările de cuvînt din plenare, cît și în comisii, au fost discutate, uneori în contradictoriu, variate aspecte ale securității europene. Opinia majorității participanților a salutat încheierea tratatelor dintre Bonn și Moscova și dintre Bonn și Varșovia, tratativele dintre R. F. a Germaniei și R. D. Germană și îndeosebi pregătirile pentru Conferința europeană a securității. De altfel, discuțiile s-au concentrat mai ales asupra căilor de dezvoltare a cooperării tineretului din Europa în sprijinul acestei nobile cauze. Așa cum a subliniat în cuvîntarea sa Gerhard Weber, președintele Comitetului național german, tineretul țării sale consideră o obligație ca în prezent continentul european să devină leagănul unor inițiative de pace și nu al unor conflicte. În acest sens, el a subliniat că cea mai mare parte a tineretului vest-german aprobă cursul luat de guvern, spre o normalizare și înțelegere cu țările Europei de est și de sud-est.

Susținerea de către tineretul Europei a orientării spre dezvoltarea cooperării pe platforma luptei pentru pace și securitate, a fost prezentă în cuvîntările rostite de Gerhard Amann, președintele Consiliului european al comitetelor naționale de tineret (C.E.N.Y.C.), de Angelo Oliva, președintele F.M.T.D. și în cuvîntul altor reprezentanți ai unor organizații de tineret de diferite orientări.

Lucrările din comisiile: „Situația și ideile tineretului european", „Scopurile și principiile organizațiilor de tineret", „Metodele și experiența întîlnirilor internaționale de tineret", „Contribuția tineretului la asigurarea păcii în Europa", precum și contactele bilaterale prilejuite de întîlnire au oferit largi posibilități participanților de a face un schimb de idei cu privire la cele mai actuale modalități pentru creșterea contribuției tineretului și organizațiilor sale de diferite tendințe politice și afilieri internaționale, la cauza păcii pe continentul nostru.

Delegația tineretului român, condusă de Gheorghe Prisăcaru, a participat activ la toate lucrările comisiilor și plenarelor, exprimînd poziția constructivă a țării noastre, a Uniunii Tineretului Comunist, în domeniul dezvoltării relațiilor între tineri, al cooperării intereuropene pe baze bi și multilaterale. Un reprezentant al țării noastre a fost ales președinte al Comisiei a II-a, privind cooperarea. Este de altfel semnificativ că, în convorbirile avute după Conferință, Hans P. Weber, secretar general al Comitetului național german și președinte al Consiliului federal al tineretului, a remarcat satisfacția organizatorilor pentru contribuția adusă de delegația română și pentru continua dezvoltare a relațiilor bilaterale dintre țările și organizațiile noastre de tineret. Cu prilejul unei întîlniri cu doamna ministru Strobel, ea a amintit valoarea pozitivă a convorbirilor avute cu ocazia vizitei făcute în R. F. a Germaniei de delegația condusă de tovarășul Ion Iliescu, continuate apoi cu prilejul propriei sale călătorii în țara noastră, în urmă cu cîteva luni.

În ultima ședință a reuniunii, care a avut loc duminică, 6 decembrie, după ce au fost citite dările de seamă cu privire la lucrările comisiilor au urmat discuții și cuvîntul de închidere al Conferinței — nou prilej de confirmare a dorinței de dezvoltare în viitor a cunoașterii și legăturilor reciproce de cooperare și prietenie între tinerii diferitelor țări ale Europei, în acțiunea comună pentru pace, pentru înlăturarea piedicilor și asigurarea securității, pentru dezvoltarea colaborării tuturor popoarelor din această zonă atît de încercată în trecut și care astăzi, prin tînăra sa generație, se dovedește mai mult ca oricînd hotărîtă să-și asigure un viitor de pace și dezvoltare.

München, 7 decembrie

Pentru un colocviu omnieuropean

Lectura comunicatului dat publicității după recenta sesiune de la Bruxelles a consiliului ministerial al alianței atlantice îți readuce în memorie exclamația lui Faust : „Vai ! două suflete sălășluiesc în pieptu-mi...". Apropierea se oprește aici, dilemele faustiene fiind de altă natură decît cele care, din șase în șase luni, pentru că așa prevede calendarul alianței, își găsesc expresie în documentul final al reuniunii, și el obligatoriu. Comunicatul de săptămîna trecută declară din nou că alianța își propune „căutarea în comun a păcii prin inițiative urmărind să reducă tensiunea" în Europa, apreciază favorabil faptul că „anul 1970 a fost pentru guvernele țărilor membre ale alianței un an de mare activitate diplomatică, avînd drept scop stabilirea sau intensificarea contactelor, discuțiilor și negocierilor cu țările membre ale pactului de la Varșovia și alte țări europene", relatează că „miniștrii s-au felicitat" pentru o sumedenie de momente într-adevăr pozitive în viața continentului, dintre care nu lipsesc tratatele sovieto—vest-german și polono—vest-german, „aceste tratate care reprezintă o contribuție la destindere în Europa", nici „începerea unui schimb de opinii între Republica Federală a Germaniei și Republica Democrată Germană". Destul de voalat pentru cine își amintește îndelungatele eforturi ale alianței de a nu accepta decît dialogul „de la bloc la bloc" și în orice caz de a menține sub control contactele membrilor săi, un pasaj al comunicatului afirmă că guvernele participante la alianță vor continua „în mod activ convorbirile de explorare bilaterale cu toate statele interesate de problemele referitoare la securitate și cooperare". Mai mult, documentul enunță că ...„orice ameliorare reală și durabilă a relațiilor Est-Vest în Europa trebuie să se întemeieze pe principiile următoare, care trebuie să definească relațiile între state și care ar trebui să figureze printre subiectele de examinat: egalitatea suverană, independența politică și integritatea teritorială a fiecărui stat european, neamestecul și neintervenția în afacerile interne ale statelor, oricare ar fi regimul lor politic și social, dreptul pentru populația fiecărui stat european de a dispune de propria lui soartă la adăpost de orice constrîngere exterioară". Ce om preocupat de securitatea continentului, de climatul în care se trăiește, se gîndește, se muncește, în această Europă a noastră cea de toate zilele, poate să nu subscrie la asemenea aspirații ?

Aici apare însă „al doilea suflet", ca să revin la limbajul faustian. Dacă în cele de mai sus declarațiile de satisfacție pentru tot ceea ce alianța ca atare nu a mai putut împiedica, de asemenea, apăsata și repetata referire la principii de drept și norme ale unor relații internaționale civilizate țin seama de aspirații ale opiniei publice și, deopotrivă, de necesități vitale ale țărilor în virtutea cărora mai toți membrii alianței atlantice acționează în sfera relațiilor lor bilaterale, apoi alte prevederi consemnate în comunicat continuă să poarte pecetea rosturilor inițiale ale coaliției și să urmărească, pe planuri și cu mijloace variate, menținerea ei, menținerea politicii de bloc, menținerea unei lumi, și a unei Europe scindate.

În primul rînd, prin măsurile de ordin militar. Același comunicat final din care am extras rîndurile de mai sus, consemnează și următoarele : „Miniștrii au confirmat că, în timpul deceniului care începe, N.A.T.O. va continua să-și întemeieze doctrina în materie de securitate pe dublul concept al apărării și al destinderii. Ei au reafirmat principiul potrivit căruia ansamblul mijloacelor militare de care N.A.T.O. dispune nu trebuie micșorat... Ei au apreciat că negocieri Est-Vest nu vor putea duce la rezultate decît dacă N.A.T.O. păstrează un dispozitiv eficace de dimensiune și apărare". Cu ani în urmă, aceasta se chema, oficial, „politica de pe poziții de forță" sau, în cel mai bun caz, „negocieri de pe poziții de forță", dar, firește, „dublul concept apărare — destindere" sună mai frumos. E totuși numai o modificare de vocabular, nu una de conținut. În cadrul acestei inovații lexicale, miniștrii reuniți în așanumitul comitet al planurilor de apărare „s-au felicitat (iar !) pentru importanta hotărîre luată de țările europene din N.A.T.O., participante la programul de apărare integrată de a-și spori efortul colectiv" în vederea întăririi dispozitivului militar atlantic. Este îndoielnic dacă și țările respective au de ce se felicita. Pe de o parte, economicește, pentru că este vorba de o contribuție suplimentară de aproximativ 900 milioane de dolari care se va adăuga în viitorii cinci ani bugetelor militare deja prevăzute. Pe de altă parte, din punct de vedere politic, pentru că aceste fonduri sînt destinate întreținerii politicii de bloc. „În schimb, transmitea cu un comercial laconism agenția „United Press International", Statele Unite au promis să mențină forțele americane staționate în Europa și să ridice nivelul pregătirii lor de luptă". Într-un limbaj mai cizelat, comunicatul spune același lucru, iar ministrul american al apărării, Melvin Laird, a declarat chiar în momentul sosirii sale la Bruxelles că unitățile S.U.A. din Europa nu vor suferi reduceri pînă în iulie 1972 (în loc de iulie 1971). Sensul acestei compensări este limpede multor observatori : fără contribuția partenerilor europeni, notează „Le Figaro", „președintele Nixon nu ar putea rezista la infinit presiunilor Congresului", care consideră exorbitant (3 miliarde de dolari anual) prețul prezenței militare americane în Europa. Or, această prezență face parte, în strategia atlantică, din „negocierea de pe poziții de forță". Adică din întreținerea politicii de bloc. Este de notat că, la reuniunea miniștrilor apărării, în care s-a adoptat hotărîrea privitoare la contribuția suplimentară, Franța, Portugalia și Islanda nu au fost prezente, că Marea Britanie a refuzat să se asocieze programului comun, preferînd să efectueze în cadrul național eforturile pe care le-ar considera necesare pe acest tărîm, că unii dintre ceilalți membri au manifestat tendința de a condiționa propria lor atitudine de cea britanică...

În același timp, pe plan politic, se practică eludarea unei acțiuni de natură să consolideze punțile deja existente, și tot mai numeroase, și tot mai variate, între Europa pe care această politică de bloc a scindat-o în mod artificial. De pildă, amînarea mereu reînnoită a proiectatei conferințe pan-europene, pentru care, după aprecierile forurilor atlantice, condițiile nu sînt niciodată destul de coapte. În acest spirit, la Bruxelles, secretarul Departamentului de Stat, William Rogers, declara din nou, potrivit relatării agenției „France Presse", că „nu există suficiente progrese în negocierile în curs cu țările socialiste" pentru a justifica „un pas al occidentalilor către o conferință despre securitatea europeană" și că un gest al aliaților atlantici „ar trebui să intervină numai după o ameliorare în convorbirile cvadripartite asupra Berlinului". Apare în acest fel de a pune problema o confuzie deliberată. Vorbind despre „negocieri în curs cu țările socialiste", despre „un pas al occidentalilor", secretarul Departamentului de Stat folosește un limbaj care pare să implice raporturi de la grup de state la grup de state, de la bloc la bloc. Or, conferința pan-europeană trebuie să fie o adunare de state, mari și mici, aparținînd unui bloc sau altuia sau nici unuia, toate suverane și egale în drepturi. De altfel, în acest sens merg realitățile vii ale continentului. Vorbind despre înșiși membrii alianței atlantice, e de remarcat că fiecare dintre ei, fără excepție, întreține și cultivă și dezvoltă, pe plan bilateral, relații cu fiecare dintre membrii Tratatului de la Varșovia. Se desfășoară de-a lungul și de-a curmezișul Europei o bogată rețea de schimburi comerciale și culturale, se caută și se găsesc modalități de cooperare economică și tehnico-științifică. Vizitele și contactele, de la specialiști din cele mai felurite domenii la demnitari, inclusiv cei investiți cu cele mai înalte răspunderi naționale, au intrat în deprinderile continentului. Președintele Pompidou în Uniunea Sovietică, președintele Tito în Benelux, președintele Ceaușescu în Franța și Austria, cancelarul Brandt în

Polonia sînt numai cîteva momente majore din intensul dialog intraeuropean care tinde către instaurarea acelui climat de încredere și cooperare de care țările acestui continent, fiecare în parte și toate laolaltă, au nevoie.

Recent, o contribuție consistentă la cauza securității continentului — și deci la definirea unui climat propice propusei conferințe — au adus tratatele încheiate de către U.R.S.S. și R.P. Polonă cu Germania federală, consacrînd inviolabilitatea frontierelor postbelice, inclusiv deci frontiera Oder—Neisse. Întîmpinate cu sinceră și vie satisfacție în categorii extrem de largi și de variate ale opiniei publice europene, aceste angajamente solemne sînt de natură să îmbogățească sfera acțiunilor orientate spre realizarea unui climat de calm și încredere între țările continentului. Politica atlantică tinde să frîneze o asemenea evoluție, subordonînd de pildă conferința pan-europeană împlinirii anumitor condiții. Or, constatînd că, în relațiile dintre statele europene se afirmă din ce în ce mai clar tendințele spre destindere și largă colaborare, un document ca Declarația adoptată la Berlin de Comitetul Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia arată că aceste state „salută o asemenea evoluție a evenimentelor din Europa, care corespunde intereselor tuturor țărilor Europei, mari și mici, asigurării unei păci trainice în lumea întreagă", că „ele intenționează să contribuie și în viitor la lărgirea și adîncirea relațiilor reciproc avantajoase cu toate statele din Europa, care, la rîndul lor, sînt gata să promoveze o politică de destindere a încordării internaționale". Consfătuirea „a subliniat din nou necesitatea respectării cu strictețe în relațiile dintre toate statele a principiilor independenței, suveranității, integrității teritoriale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne ale altora". În ceea ce privește convocarea conferinței general-europene, Declarația afirmă categoric : „Datorită activității pregătitoare desfășurate pînă acum sînt create în prezent premise suficiente pentru organizarea unei asemenea conferințe... *Nu există nici un motiv de a tărăgăna convocarea conferinței, de a pune anumite condiții prealabile*" (subl. ns.).

Fără îndoială, probleme nerezolvate există — și Declarația nu le ocolește. Este vorba de pildă despre stabilirea unor relații de egalitate în drepturi între R.D.G. și o serie de state care nu au cu ea asemenea relații ; este vorba în această ordine de idei și despre necesitatea instaurării unor relații bazate pe dreptul internațional între R.D.G. și R.F.G., este vorba despre revendicarea justificată a R.S. Cehoslovace ca R.F.G. să declare nul și neavenit de la bun început dictatul de la München, și despre alte probleme în suspensie. Apare clar că pregătirea conferinței pan-europene, contactele pe care le-ar prilejui, conferința însăși ar constitui un cadru favorabil definirii căilor de rezolvare a acestor probleme, de eliminare din viața continentului a acestor reziduuri ale celui de-al doilea război mondial. Lucrul este atît de evident încît guvernul Finlandei, după mai vechea sa propunere de a găzdui lucrările conferinței, a luat acum o nouă inițiativă, sugerînd organizarea la Helsinki a unor întîlniri pregătitoare și fără condiții prealabile, ale reprezentanților tuturor statelor interesate de problemele conexe convocării conferinței pan-europene. Este, de altfel, de remarcat interesul pentru această conferință al unor țări neutre, Elveția de pildă, care, în condițiile actualei Europe scindate, se văd cumva „în afară", tentate să se abțină de la controversele ce se iscă în jurul unei sau altei probleme. O conferință a statelor europene le-ar conferi platforma reală la care au dreptul...

Alianța atlantică, în recentul comunicat de la Bruxelles evocă în repetate rînduri ideea conferinței europene, cînd explicit, cînd implicit, totdeauna cu grija de a demonstra opiniei publice că poartă acestei eventualități un interes foarte viu, că ar dori chiar să se procedeze cît mai curînd la pregătirea ei concretă, dar... condiționînd-o sistematic de realizarea mai întîi a unei înțelegeri cu privire la Berlinul occidental. Este ceea ce în limbaj diplomatic se numește un prealabil, iar în exprimări mai curente un pretext. Căci a asocia două probleme, interferente desigur, dar aparținînd prin natura lor competenței unor foruri diferite — problemele Berlinului occidental intră în atribuțiile celor patru puteri (și există în acest domeniu negocieri cvadripartite), problemele securității și cooperării europene cad în sarcina unei reuniuni mult mai largi alcătuită din toate țările europene — înseamnă a crea obstacole în calea unui proces firesc de normalizare a vieții continentului. Este semnificativ însă că, la Bruxelles, această orientare a întîmpinat rezerve. Țările scandinave, de pildă, consideră că faza „explorărilor" multilaterale în vederea unei conferințe ar putea începe fără alte amînări. Finlanda, la ale cărei propuneri succesive ne-am referit, nu este, după cum se știe, membră a alianței atlantice. Norvegia, însă, Islanda, Danemarca sînt. Și și-au făcut cunoscut punctul de vedere. Ministrul de externe danez Poul Hartling și-a exprimat, la Bruxelles, temerea justificată că documentul final al sesiunii ar putea fi interpretat din punct de vedere al căutării destinderii ca „un pas înapoi". După părerea lui Hartling, care invocă în sprijinul tezei sale progresele realizate între timp pe planul contactelor Est-Vest în general și al relațiilor Bonnului cu țările răsăritene în special, a devenit „justificat și necesar" să se treacă la faza explorărilor multilaterale în vederea conferinței. Cam în același spirit, agenția „France Presse" menționa, zilele trecute, efectul „dezamăgitor" pe care îl poate avea asupra opiniei publice un comunicat care pare să consacre o întoarcere la tonalități „mai dure" a politicii atlantice. Iar ziarul „Paris-Jour" constată că același comunicat pare destinat să fie „marea frînă care să amîne cu mai mulți ani eventuala conferință pentru securitatea europeană..."

Socoteala din sesiune însă nu se potrivește totdeauna cu cea de acasă. Cu atît mai mult cu cît nici în sesiune toate socotelile nu au fost la fel. Și, mai ales, atunci cînd popoarele unui continent vor să se întîlnească, fără deosebire de rang sau de orînduire internă, ca să-și regăsească încrederea, să-și consolideze legăturile de cooperare, să-și organizeze securitatea, cine își poate oare aroga dreptul să le spună „nu" în numele unei paralizante, costisitoare și primejdioase politici de bloc ? Europa este pentru toți europenii, casa lor de toate zilele. Au dreptul exclusiv și datoria de a și-o gospodări. Într-un permanent colocviu omnieuropean.

Florica ȘELMARU

reflector

SENZAȚIE CU ORICE PREȚ...

Paris, marți 1 decembrie, ora 7,30. Un reporter al ziarului „France Soir" reușește să afle de la poliție, înaintea confraților săi, o știre senzațională : un copil de 7 ani, Alain Lebard, a fost răpit în plin centrul capitalei. Articolul de „suspens", pentru pagina întîi, se scrie febril și, la ora 11,30, pe biroul redactorului-șef, Robert Villers, se și află pagina cu titluri mari, care anunță faptul. La ora 12,30, pe același birou, telefonul sună insistent : poliția solicită ziarului retragerea știrii. Depistarea vinovaților poate fi îngreunată, în interesul copilului se cere o tăcere completă. Prea tîrziu. Rotativele au terminat tirajul, pachetele de ziare au fost distribuite la chioșcuri.

În schimb, agenția „France Presse" și cîteva posturi de radio, fie că au aflat cu întîrziere fie că au reușit să sisteze la timp emiterea informației, tac. Discreția devine inutilă și, cu toate că „France Soir" nu mai publică nimic în următoarele trei ediții, evenimentul senzațional mătură ca un tăvălug zeci de redacții.

În aceeași zi, la orele 18, Bernard Lefort, director la „Paris Jour", propune un „gentlemen's agreement" colegilor săi de la „Le Figaro", „L'Aurore" și „Le Parisien Libéré" : dimineața următoare să se publice în ziarele respective un articol comun, în care să se explice rațiunea tăcerii. Rezultatul este, în parte, infructuos : „Le Parisien Libéré" refuză. Ziarul are nevoie de „manșetă". „Marfa" trebuie vîndută. A doua zi, chiar și „Paris Jour" distribuie pe piață, cu ample amănunte, secvențele cunoscute ale întîmplării. Pe de altă parte, „L'Humanité" și „L'Aurore" păstrează, în continuare, discreție totală. „Le Figaro" nu întîrzie să-și definească poziția, referindu-se la ziarele care nu au acceptat „pactul tăcerii" : „cîțiva, scrie ziarul, au călcat o înțelegere a solidarității umane !"

În sfîrșit, joi dimineața, în urma unor largi desfășurări de forțe polițienești, Alain Lebard, victima răpirii, este găsit. Deși întreaga acțiune se încheie, din punct de vedere al copilului, printr-un happy-end, în presă continuă dezbaterea cazului, au loc dialoguri polemice aprinse. „Combat", atacînd ziarele care s-au grăbit să-și lanseze „bomba" chiar și după apelul la tăcere, își intitulează articolul : „Trei ziare de suprimat !" ; „Paris Normandie" își taxează colegii care au speculat evenimentul drept ... „coprofagi". Lista luărilor vehemente de poziție este dintre cele mai bogate.

Revista „L'Express", care inserează în paginile ei un film al întregii acțiuni, încearcă să găsească o explicație acestei bruște dezlănțuiri de pasiuni. Rațiunea ruperii tăcerii, cu orice preț, pare să fie „sabia lui Damocles" dificultăților financiare care stă atîrnată deasupra unor redacții pariziene și din provincie. Pentru a supraviețui, ele au nevoie de titluri senzaționale, de o desfacere „în șoc", de evenimentul fierbinte al zilei. De-abia dincolo de porțile tipografiilor, undeva pe drumurile străbătute de bicicletele difuzorilor de ziare, începe morala...

BELGRAD

Europa și perspectiva destinderii

După cum transmite agenția Taniug, în cadrul lucrărilor celei de-a 15-a ședințe a Prezidiului U.C.I., din 4 decembrie, au fost examinate „unele probleme actuale ale relațiilor internaționale". Taniug relatează, printre altele, că „la această ședință, Stane Dolanț, membru al Biroului Executiv al Prezidiului U.C.I., a prezentat un raport cu privire la procesele actuale din Europa. Vorbitorul a subliniat, ca o caracteristică dominantă a relațiilor internaționale din Europa, faptul că majoritatea țărilor din Vestul și respectiv din Estul acestui continent aparțin unor blocuri politico-militare diferite, deși relațiile între ele sînt astăzi mult mai puțin încordate decît în trecut. Se poate afirma, a subliniat Dolanț, că Europa se află momentan, fără îndoială, într-o etapă a proceselor politice dinamice avînd cu precădere caracteristici pozitive. Procesul destinderii încordării a dat de acum rezultate pozitive concrete. În acest context, el a amintit tratatele încheiate între U.R.S.S. și R.F.G., respectiv Polonia și R.F.G.".

„O altă componentă a situației actuale — se spune mai departe în relatarea Taniug — este reprezentată de rolul tot mai activ și independent al statelor europene înseși. Cert este că în procesele de destindere a încordării se includ activ și conștient un număr tot mai mare de țări, fie aflate în cadrul blocurilor, fie în afara acestora, în lumina examinării cît mai depline a propriilor interese naționale prin prisma intereselor europene comune, ceea ce reprezintă un factor foarte important ce acționează ca stabilizator și limitează serios spațiul pentru promovarea unei politici de dominație și forță.

Fără îndoială, că o asemenea evoluție politică și social-economică din Europa vine tot mai mult în conflict cu structurile de bloc, care apar într-o măsură tot mai mare ca neadecvate avînd în vedere atît interesele specifice naționale ale statelor europene cît și gradul crescînd al interdependenței europene, al colaborării reciproce. Astfel poate fi confirmată și legătura existentă între procesele de emancipare a țărilor europene înseși, relațiile europene în ansamblu și procesul de destindere a încordării pe acest continent".

„Referindu-se la conferința pentru problemele securității europene, vorbitorul a arătat că, în interesul desfășurării cu succes a pregătirilor în vederea acestei conferințe, este necesar ca toate statele europene să aibă deplina posibilitate de a participa în egală măsură la toate formele și fazele pregătitoare. În măsura în care aceste pregătiri s-ar reduce numai la cadrul de bloc și la cadre înguste, aceasta, după părerea noastră, nu ar duce la succesul conferinței. O asemenea conferință ar trebui să fie concepută în esență ca una din etapele unui proces mult mai amplu și de perspectivă al destinderii încordării în Europa. Conferința europeană ar trebui, poate, să reprezinte numai o primă întîlnire în seria de întîlniri care ar urma să examineze problemele complexe ale colaborării europene și securității, iar soluționarea unor probleme sau a unor categorii de probleme nu ar fi pusă într-o condiționare reciprocă. Conferința în problemele securității europene ar putea deci să influențeze serios și să contribuie la evoluția pozitivă a relațiilor internaționale în Europa și în lume.

Vorbitorul s-a referit în continuare la evoluția pozitivă a relațiilor internaționale arătînd că eventualele succese ale conferinței europene vor influența tot mai mult și asupra relațiilor interne și a proceselor social-politice din unele țări. În același timp, procesele interne pot să influențeze în modul cel mai serios asupra evoluției continue pe calea destinderii și a depășirii divizării în blocuri. Blocurile, a subliniat Dolanț, reprezintă o realitate istorică. De aceea, trebuie să se aibă în vedere caracterul diferit al acestor blocuri, ceea ce politica R.S.F.I. a avut și va avea și în viitor în vedere.

În aprecierea situației europene, vorbitorul a acordat un loc foarte important proceselor economice ajungînd la concluzia că în evoluția înregistrată de aceste procese în ultimii zece ani în Europa putem căuta baza unor tendințe tot mai puternic reliefate nu numai pentru emanciparea economică, ci și pentru emanciparea politică a Europei. Frapează faptul că îmbunătățirea înregistrată în relațiile politice dintre Est și Vest în ultimii ani nu s-a reflectat printr-o creștere corespunzătoare a schimburilor comerciale între țările membre ale C.E.E. și ale C.A.E.R. Faptul nu poate fi explicat prin lipsa de interes a vreuneia din părți față de dezvoltarea relațiilor economice. Se pare totuși că trebuie să se aștepte o creștere mult mai accelerată și o intensificare a relațiilor economice între Est și Vest, tendință înregistrată de acum în ultimele luni și de care politica noastră economică și de stat va trebui să țină seama.

În momentul de față este important pentru țara noastră să țină seama în planificarea acțiunilor noastre politice bilaterale și multilaterale de realitățile Europei contemporane și de toate procesele economice care au loc în interiorul ei. Trebuie să căutăm modul care ne va oferi posibilitatea includerii în aceste procese economice în forme diferite dar, cu singura condiție ca independența noastră economică și politică să nu fie amenințată. Putem să afirmăm astăzi că poziția Iugoslaviei în Europa s-a consolidat. În același timp rolul nostru în procesele europene a fost recunoscut pe plan larg. O premisă în acest sens o reprezintă, în primul rînd, afirmarea rolului nostru general în lume, dar în special pe planul nealinierii..."

În continuare — așa cum relatează agenția Taniug — vorbitorul a spus : „În cadrul Secretariatului de stat pentru afacerile externe a fost elaborată, în conformitate cu concepțiile noastre generale de politică externă, concepția privind problemele colaborării și securității europene. Esența acestei concepții constă în faptul că securitatea în Europa reprezintă un asemenea sistem de relații între toate statele în cadrul căruia li se va asigura deplina integritate teritorială și vor fi excluse nu numai forța, ci și toate formele de presiune și amestec în treburile interne ale altor state. După cum subliniază în permanență țara noastră, se poate ajunge la un asemenea sistem de relații numai prin efortul tuturor țărilor europene, prin consolidarea colaborării lor reciproce și depășirea actualei divizări a continentului nostru. Vorbitorul s-a referit în continuare la relațiile bilaterale cu țările europene și a subliniat că trebuie să se depună în continuare eforturi pentru dezvoltarea relațiilor cu U.R.S.S. și celelalte țări socialiste în așa fel încît linia noastră de menținere a relațiilor bune să fie în continuare clară și principială. Dolanț s-a referit și la relațiile cu Albania subliniind că acestea trebuie dezvoltate în continuare... El s-a referit, de asemenea, la dificultățile existente în relațiile cu R. P. Bulgaria... După vizita președintelui Republicii în unele țări din Europa occidentală avem posibilități tot mai mari pentru o colaborare bilaterală intensă și amplă. Sîntem profund convinși că o asemenea colaborare trebuie realizată și dezvoltată în continuare".

Mai departe, arată Taniug, vorbitorul a spus că „trebuie să se constate că forțele progresiste din mișcarea muncitorească europeană se află într-o ascensiune serioasă, că presiunile interne sau externe nu le pot opri din ascensiunea lor decît numai temporar. Datorită presiunilor exercitate, o asemenea situație anunță, printre altele, și cerința și necesitatea căutării de noi căi și forme de colaborare între partidele mișcării muncitorești".

„Se ajunge tot mai mult la convingerea necesității păcii stabile și a colaborării între statele europene ca premisă pentru dezvoltarea relațiilor politice și social-economice, — arată în continuare Taniug. Pacea este indivizibilă. Deși Europa nu mai reprezintă un centru clasic al tuturor evenimentelor internaționale, deoarece statele de pe celelalte continente, în primul rînd Africa și Asia, iar în ultimul timp și America Latină, nu mai reprezintă observatori pasivi ai evenimentelor din lume, Europa se află totuși întotdeauna într-o poziție de care să depindă în mare măsură pacea în întreaga lume. Tocmai de aceea, rolul forțelor politice progresiste, în primul rînd al partidelor comuniste și al celorlalte partide muncitorești din Europa, este tot mai complex și mai plin de răspundere... Cert este că astăzi nici un partid nu poate să aibă influență și sprijin în rîndul maselor, dacă în platforma și programul său nu subliniază lupta pentru pace, independență și colaborare internațională egală în drepturi. În ce ne privește, sîntem gata să trecem deschis, pornind de la o asemenea platformă, la forme concrete de colaborare cu celelalte partide și mișcări care văd în pace, securitate și colaborare internațională egală în drepturi unica alternativă pentru Europa și lume".

În încheierea lucrărilor celei de-a 15-a ședințe a Prezidiului U.C.I., a fost aprobat raportul prezentat de Stane Dolanț.

din surse

TENDINȚA CONTINUĂ

Tunisia — anunță ziarul socialist desturian „L'Action" — este dispusă să stabilească relații diplomatice cu Republica Populară Chineză. Dacă o va face în scurt timp, Tunisia va fi al cincilea stat la rînd, după ce Canada, Guineea ecuatorială, Italia și Etiopia și-au stabilit, în decursul ultimelor trei luni, relații cu R.P. Chineză.

●

NERUDA AMBASADOR

Pablo Neruda, poetul chilian de reputație mondială, laureat, în 1953, al premiului „Lenin" pentru pace, va reprezenta în capitala Franței actualul guvern al lui Salvador Allende în calitate de ambasador al Republicii Chile.

●

„MILAN" LA EXPORT

Agenția „Reuter" reia afirmații ale unor surse din industria aeronautică franceză, potrivit cărora Africa de Sud, Australia și Malayezia ar negocia în prezent cumpărarea ultimului tip de avion „Mirage" francez, numit „Milan". Acest tip, supersonic, adecvat decolărilor scurte și aterizărilor speciale, este destinat atacurilor asupra obiectivelor terestre. Prețul de cost : 10 milioane franci. Africa de Sud ar solicita cel puțin 30 de avioane, Australia 20, Malayezia 30.

●

DEMISIE

Jamer Farmer, negru, înalt funcționar al Administrației Nixon, a demisionat din postul de secretar adjunct al departamentului sănătății, educației și asigurărilor sociale. Farmer — se subliniază — s-a plîns în repetate rînduri că ar fi jucat numai un „rol minim" în cadrul cabinetului american. În urma acestei demisii, în rîndurile Administrației nu va mai rămîne decît un singur înalt funcționar de culoare — actualul adjunct la departamentul muncii, Arthur Fletcher.

●

CULORILE...

...avionului la bordul căruia cancelarul Republicii Federale a Germaniei, Willy Brandt, a sosit la 6 decembrie pe aeroportul Okecie din Varșovia, erau roșu și alb. Pură coincidență, sau neașteptat gest de atenție ? — se întreba comentatorul France Presse, Jacques Colrat. Culorile drapelului polonez sînt roșu și alb.

●

AVANSARE

La Paris este anunțată de pe acum ca probabilă numirea, la începutul lui 1971, a generalului Alain de Boissieu, ginerele fostului președinte al Franței, Charles de Gaulle, în funcția de șef al armatei terestre franceze. El ar urma să-l înlocuiască pe generalul Cantarel, care a depășit cu patru luni limita de vîrstă fixată pentru această funcție.

●

PROTECȚIE DIPLOMATICĂ

Răpirile de diplomați, tot mai numeroase în ultima vreme, nu pot — afirmă revista londoneză „Diplomatist" — decît să mărească temerile anumitor diplomați străini acreditați la Londra, considerați a fi insuficient protejați de autoritățile britanice. Directorul revistei relevă, în susținerea acestei afirmații, că cel puțin cinci ambasade au fost călcate de spărgători în cursul anului 1970 ; în fața unei tentative de răpire, numeroși membri ai corpului diplomatic s-ar găsi — conchide „Diplomatist" — fără apărare.

●

JOHNSON ÎN 1972 ?

Prin intermediul ziarului „The Baltimore News American", Sam Johnson, fratele fostului președinte american, prezice că Lyndon Johnson va figura, la alegerile prezidențiale din 1972, pe lista de candidați a partidului democrat.

●

SAVANȚII AFIRMĂ CĂ ANUAL CONTINENTELE SE ÎNDEPĂRTEAZĂ UNUL DE ALTUL CU DOI CENTIMETRI

— Poate că de aceea durează atîta pînă se retrag americanii din Asia...

(Din **L'Europeo**)

●

CONTROVERSĂ

Semnarea, la Bruxelles, la sfîrșitul lunii noiembrie, între Piața comună și Turcia, a acordului de punere în aplicare progresivă — de-a lungul a 22 de ani — a unei uniuni vamale între cele două părți, a provocat controverse la Ankara. În timp ce în cercurile diplomatice se manifestă satisfacție, „economiștii — nota «Le Monde» — se arată sceptici, iar industriașii — neliniștiți".

●

CĂUTĂRI...

Sub efectul presiunilor din ce în ce mai accentuate ale forțelor progresiste argentiniene, actualul guvern al președintelui Levingston — subliniază într-o telegramă din Buenos Aires agenția „L'Information latine" — este în căutarea căilor de restabilire a unui regim constituțional. În acest scop, autoritățile studiază posibilitatea de a scurta perioada de patru ani, fixată prin constituție pentru convocarea alegerilor prezidențiale, precum și aceea de a reconstitui toate organismele constituționale „puse la naftalină" — după cum se exprimă agenția citată — de mai bine de 53 de luni.

●

FĂRĂ PRECIZĂRI

Henry Kissinger, consilierul președintelui Nixon pentru problemele securității naționale, este păzit de un agent al Serviciului secret. Aceasta, în urma informației primite la Casa Albă din partea lui Edgar Hoover, șeful F.B.I. (securitatea federală americană), despre existența unui „complot" care ar viza sechestrarea unor personalități importante din anturajul președintelui, pentru a cere în schimb eliberarea deținuților politici din Statele Unite și încetarea bombardamentelor în Indochina. Presa americană scrie că nici Hoover și nici Casa Albă n-au dat precizări asupra „înaltelor personalități" vizate, dar se crede că una din acestea ar putea fi Henry Kissinger.

●

VA ABDICA PAPA ?

Speculațiile privind intențiile Papei Paul al VI-lea de a se retrage, din motive de sănătate, în cursul anului viitor, au devenit endemice în ultimele săptămîni. Vehiculate în culisele cercurilor ecleziastice de la Vatican, ipotezele au fost reluate în revista „L'Europeo" și în alte publicații vest-europene. Săptămînalul britanic „Sunday Times", afirmă că Papa s-ar pregăti de pe acum să-și desemneze succesorul în persoana cardinalului Villot, de origine franceză, afirmație pe care cotidianul parizian „Le Monde" o consideră „hazardată". „Le Nouvel Observateur" scrie că „Villot va avea împotriva sa vechea tradiție care vrea ca Papa, de altfel și episcop de Roma, să fie italian". Oficial, la Vatican se păstrează tăcere, așteptîndu-se reîntoarcerea lui Paul al VI-lea din turneul asiatic.

Procesul de la Burgos

Din nou, în atenţia opiniei publice internaţionale — Spania. A readus-o în primele pagini ale cotidienelor procesul ce se desfăşoară în aceste zile între zidurile tribunalului militar din Burgos împotriva a 16 militanţi basci, proces ce provoacă o vie şi legitimă indignare şi dezaprobare în rîndurile opiniei publice internaţionale.

Cei şaisprezece militanţi basci ce au compărut la 3 decembrie în faţa consiliului militar de la Burgos aşteaptă sentinţa, şase dintre ei fiind pasibili de pedeapsa cu moartea. Sînt acuzaţi de legături cu organizaţia bască E.T.A. (Euskadi Ta Askatasuna — Ţara bască şi libertatea) şi de responsabilitate, directă sau indirectă, în asasinarea, în iulie 1968, a comisarului de poliţie Meliton Manzanaz, şeful brigăzii de investigaţie politică şi socială (B.P.S.) însărcinată să detecteze, să prevină şi să suprime orice activitate considerată drept „subversivă" de regimul de la Madrid. Programat iniţial pentru începutul anului, procesul trebuia să înceapă în luna octombrie, apoi la începutul lui noiembrie şi, în sfîrşit, o altă amînare îl stabilea la sfîrşitul lui noiembrie.

Pentru a înţelege contextul acestor amînări ca şi condiţiile în care se desfăşoară acest proces cu ecouri internaţionale, să vedem de ce şi cum a apărut, ce-şi propune şi cum acţionează organizaţia „Euskadi Ta Askatasuna" ai cărei 16 membri se află astăzi în sala tribunalului militar din Burgos.

EUSKADI TA ASKATASUNA

Ţara bascilor, situată în nordul Spaniei, ocupînd o suprafaţă de 20 500 kmp, este formată din patru provincii — Guipuzcoa (capitala San Sebastián), Viscaya (Bilbao), Alava (Vitoria) şi o parte din Navarra (Pamplona) — cu o populaţie de 700 000 de locuitori. Împreună cu cei 100 000 de basci francezi, regrupaţi pe celălalt versant al Pirineilor în regiunile Labourd, Bosse, Navarre şi Soule, ei formează o grupare etnică ataşată tradiţiilor de limbă (a cărei origine rămîne încă un mister pentru filologi), religie şi cultură. De cel puţin douăzeci de secole, trăsătura caracteristică a acestei comunităţi rămîne dorinţa de autonomie politică, accentuată pe măsura respingerii ei repetate de către puterea centrală. Fără a ne reîntoarce în timp pînă la războaiele carliste (1834—1839) purtate împotriva puterii centrale, reprezentată la vremea aceea de regenta Maria Cristina, vom aminti totuşi epoca mai apropiată, cea a ultimului război civil, care a constituit în fapt „divorţul" istoric dintre Madrid şi Ţara bascilor. 30 000 de combatanţi basci s-au alăturat atunci, cu arma în mînă, cauzei Republicii. Conflictul avea să atingă punctul culminant la 26 aprilie 1937, o dată cu distrugerea totală de către fascişti a oraşului Guernica, loc sacru prin excelenţă pentru populaţia bască, pentru că aici, sub un stejar secular, se reunea odinioară, la fiecare doi ani, marele consiliu însărcinat să guverneze ţara. 1 600 de persoane au fost ucise, alte 800 rănite în cursul masivului bombardament aerian, primul de acest gen din istoria modernă.

O mişcare organizată, care să revendice un statut de autonomie internă, avea să se nască la sfîrşitul secolului trecut, în perioada în care Ţara bascilor începuse să cunoască deja o dezvoltare industrială ce avea s-o situeze (atunci dar şi mai tîrziu) în fruntea tuturor celorlalte regiuni spaniole : în 1893, Sabino Arana Goiri înfiinţa partidul naţional basc (P.N.V.). În jumătatea de secol ce a urmat, în evoluţia istorică a unei Spanii convulsionate de războiul civil, foştii conducători moderaţi ai P.N.V. au fost progresiv înlocuiţi cu conducători mai tineri, mai puţin reformişti şi mai revoluţionari, ce nu acceptau măsurile represive adoptate în august 1936 de către guvernul generalului Franco. În 1953, avea să ia fiinţă în sînul P.N.V. grupul E.K.I.N., format în majoritate din studenţi, ce-şi propuneau „să canalizeze aspiraţiile legitime ale poporului". Dezvoltarea, mai mult ca în alte regiuni, a industriei şi agriculturii, ce a dat naştere la o clasă muncitoare bine organizată, cu o evoluată conştiinţă politică, avea să transforme mişcarea separatistă, ce nu mai putea rămîne, într-o civilizaţie a secolului XX, ancorată de vechea mitologie naţională, într-o organizaţie politică ce-şi propunea să intervină nu numai în conflictele de muncă dintre muncitori şi patroni, ci şi să se integreze într-o mişcare de opoziţie mai amplă, alături de tineretul din universităţi, de intelectualitatea şi clerul progresist spaniol. Astfel ia naştere, în 1959, din grupul E.K.I.N., „Euzkadi Ta Azkatasuna".

La primul său congres din 1962, E.T.A. avea să-şi definească ţelurile şi aspiraţiile de „independenţă şi unificare a teritoriului basc, de transformare a structurilor economice, sociale şi culturale şi de creare a unui regim socialist". E.T.A. care se limita iniţial la o acţiune de propagandă — distribuitoare de manifeste, arborarea drapelului basc pe edificii publice — şi-a înăsprit acţiunile pe măsura represiunilor regimului ; organizaţia s-a specializat astfel, mai ales, în actele de sabotaj : distrugerea releelor de televiziune, atentate cu bombe în faţa cazărmilor Gărzii civile etc. În noaptea de 1 spre 2 decembrie, pentru a salva şase din camarazii lor de la pedeapsa cu moartea pe care riscă să o primească la încheierea procesului de la Burgos, militanţii basci au utilizat arma, răspîndită astăzi în unele zone conflictuale ale globului, a răpirii.

RĂPIREA DE LA SAN SEBASTIAN

Pentru Eugen Beihl Schaeffer, consul onorific al Republicii Federale a Germaniei la San-Sebastián, unde trăieşte de 25 de ani, ziua de 1 decembrie nu avea să fie o zi ca toate celelalte. Rămăsese în biroul său din strada San Juan mai mult ca de obicei ; în jurul orelor 10 seara, telefonează soţiei pentru a o preveni că soseşte acasă în cîteva minute. O oră mai tîrziu, consulul încă nu sosise acasă. Neliniştită, soţia sa, Maria del Coro Torres, de origine spaniolă, alertează poliţia, care, după o vastă operaţiune de cercetare, nu descoperă decît Mercedesul negru al consulului, părăsit la 10 kilometri în afara oraşului. Cercetările rămîneau fără rezultat, dacă poliţia n-ar fi fost anunţată, printr-o scrisoare anonimă, că Eugen Beihl se află în mîinile organizaţiei Mişcarea naţionalistă bască, soarta lui depinzînd de cea a membrilor E.T.A. judecaţi la Burgos. Se pare însă că, într-un comunicat trimis ulterior agenţiei France Presse, E.T.A. dezaprobă această răpire, imputată unui grup dizident, recent exclus din rîndurile organizaţiei. Consulul vest-german — anunţă răpitorii, în urma apelului lansat de soţia şi fiica acestuia în ziarul „Diarios vascos" din San Sebastián — este bine tratat şi ţinut la curent de evenimentele legate de răpirea sa.

Măsuri au fost luate la 4 decembrie de către Consiliul de Miniştri spaniol, în urma uneia din cele mai lungi reuniuni din ultimii ani : provincia bască Guipuzcoa se va afla timp de trei luni în „stare de urgenţă şi excepţie". Starea excepţională a mai fost instaurată în Guipuzcoa la 4 august 1968, două zile după asasinarea şefului poliţiei politice, Meliton Manzanas ; era încă în vigoare la 23 ianuarie 1969, cînd guvernul a hotărît extinderea ei asupra întregii ţări, fiind suprimată două luni mai tîrziu. Starea de excepţie va atrage după sine noi represiuni poliţieneşti, autorităţile vor recurge din nou la opresiuni ţintind să dea o lovitură drastică întregii lupte a patrioţilor spanioli pentru idealurile libertăţii şi dreptăţii sociale. Pentru a avea o dimensiune a ceea ce înseamnă opresiune pentru populaţia din zonele „exceptate", citām dintr-un apel (lansat de Comitetul basc împotriva represiunii) la solidaritate cu cei şaisprezece militanţi, în care e stabilit un bilanţ al recentelor ciocniri dintre autorităţi şi forţele militante : trei persoane ucise direct de poliţie, două persoane ucise de explozia unei bombe, un militant condamnat la moarte (ulterior, datorită presiunilor opiniei publice, pedeapsa a fost comutată în închisoare pe viaţă), patru persoane grav rănite de către forţele poliţieneşti, 953 de pri-

zonieri, 558 ani de carceră hotărîți pentru 53 de persoane judecate de tribunalele militare, 223 ani condamnări hotărîți de către tribunalele civile pentru 93 de persoane, peste 300 de exilați. Un detaliu ce ar putea surprinde : în rîndurile celor cîteva sute de condamnați se află un număr foarte ridicat de preoți, deținuți și ei tot pentru activități „subversive".

Într-adevăr, la prima vedere, poate părea ciudat faptul că E.T.A., ca organizație revoluționară ,— numără în rîndurile ei o mare parte a clerului catolic. Dar exemplul unei Americi Latine în care o aripă a bisericii se situează alături de forțele progresiste în găsirea unei căi revoluționare de dezvoltare socială și politică — și figura preotului-guerillero Camillo Torres este cea mai ilustră dintr-o lungă serie — este suficient poate în explicarea acestui fenomen.

Numeroși preoți spanioli și-au manifestat adesea atașamentul față de aspirațiile maselor la libertate și progres social, neezitînd să se angajeze pentru aceasta în acțiuni antiguvernamentale. În iunie 1967, cînd starea de excepție era proclamată în provinciile basce, 107 preoți din Viscaya trimiteau generalului Franco o scrisoare în care condamnau „opresiunea economică și națională a bascilor". În 1968, preoții basci înfruntau deschis regimul și Biserica oficială, participînd la funeraliile unui tînăr militant ucis de poliție. De doi ani încoace, din ce în ce mai mulți preoți aveau să fie acuzați de către autorități de acțiuni „subversive" : în iunie 1970, douăzeci și doi dintre ei erau deținuți la închisoarea din Zamora rezervată clerului în virtutea concordatului din 1953, care prevede un tratament diferit pentru preoți față de cel rezervat civililor.

În sfîrșit, în aceste zile, la Burgos, doi preoți așteaptă, alături de paisprezece laici, sentința tribunalului militar.

Între timp, în Spania ca și în diverse țări ale lumii, se înmulțesc acțiunile de protest împotriva procesului intentat militanților basci. 900 de intelectuali spanioli au adresat președintelui Cortesului (parlamentul spaniol) o scrisoare în care cer amînarea procesului, iar la Barcelona, în timp ce salariații din peste 90 de întreprinderi metalurgice, de construcții și din industria ușoară participau la greve de scurtă durată, în cele două universități ale orașului greva a devenit totală, cei aproape 15 000 de studenți hotărînd să nu mai participe la cursuri. Totodată, de la Copenhaga, 11 parlamentari danezi protestează față de procesul intentat celor 16 militanți basci, de la Stockholm, sindicatul muncitorilor suedezi din construcții cer încetarea procesului și eliberarea inculpaților, iar de la Roma, fostul premier italian Mariano Rumor lansează un apel partidelor democrat-creștine din Europa occidentală, cerîndu-le să condamne acest proces care „tulbură în mod profund conștiința oricărui om".

Deocamdată, însă, procesul de la Burgos continuă. El va mai dura nu se știe cît. Ultimele evenimente — răpirea consulului vest-german, instituirea stării de urgență în Guipuzcoa, la care se adaugă și formele de protest ce converg de pe toate meridianele împotriva înscenării judiciare de la Burgos — lasă să se întrevadă că acest proces în care șase oameni riscă să primească pedeapsa capitală va fi mai lung decît sînt de obicei consiliile militare de acest gen.

Rodica DUMITRESCU

PASIONARIA LA 75 DE ANI

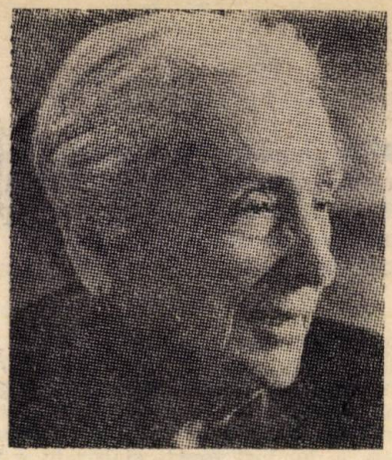

Dolores Ibarruri-Pasionaria, strălucită fiică a poporului spaniol, președintele Partidului Comunist din Spania, a împlinit la 9 decembrie 75 de ani. Ani dăruiți cu pilduitoare abnegație și pasiune revoluționară luptei pentru interesele vitale ale poporului spaniol, pentru cauza tuturor celor ce muncesc, pentru idealurile libertății și progresului în lume. Ani în care s-a impus prestigios atît prin calitățile de excelent organizator și tribun al maselor cît și prin clarviziune politică, prin capacitatea de a-și însuși și aplica viu, creator, teoria marxist-leninistă la condițiile istorice concrete, prin inepuizabila energie și fermitate cu care a slujit neabătut idealurile socialismului, democrației și progresului social.

Personalitate proeminentă a vieții politice spaniole, militantă înflăcărată a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, Dolores Ibarruri și-a împletit pînă la identificare viața cu eroica istorie a partidului ei, a Partidului Comunist din Spania care, de-a lungul celor 50 de ani de existență glorioasă, s-a afirmat ca apărătorul consecvent al intereselor fundamentale și al celor mai înalte aspirații de libertate și dreptate ale maselor muncitorești spaniole. Întemeierea Partidului Comunist din Spania, activitatea eroică, temerară, a acestui partid, lupta sa necontenită, în condiții de cruncenă ilegalitate, pentru progresul și propășirea poporului spaniol, înfăptuirea Frontului Popular și victoria acestuia în 1936, emoționantele file de epopee revoluționară înscrise în cele 32 de luni de rezistență împotriva forțelor fasciste intervenționiste, abnegația și devotamentul care au definit peste decenii și definesc și astăzi lupta Partidului Comunist , a forțelor democratice din Spania sînt indisolubil legate de numele și rolul Pasionariei.

Sînt cunoscute puternicele frămîntări sociale care caracterizează peisajul politic actual al Spaniei. Participarea amplă a tuturor forțelor și elementelor progresiste la efortul menit să deschidă drumul unei Spanii libere și democratice, efort condus și coordonat de comuniști, demonstrează justețea liniei politice a P.C. din Spania, larga adeziune la principiile politice ce-l călăuzesc. Recenta plenară a C.C. al P.C.S. — care a subliniat excepționala însemnătate a apărării, în actualele condiții, a unității rîndurilor partidului — a constituit o puternică afirmare a acestei unități indestructibile în jurul conducerii legitime a P.C. din Spania, în frunte cu tovarășa Dolores Ibarruri, președintele partidului, și cu Santiago Carrillo, secretarul general al partidului.

Partidul Comunist din Spania militează pentru întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, acționează pentru depășirea dificultăților prin care trece aceasta, considerînd că ceea ce este comun și unește partidele comuniste și muncitorești este mai presus de punctele de vedere divergente, că un rol hotărîtor în asigurarea unității îl are respectarea în relațiile dintre partide a principiilor marxism-leninismului și internaționalismului proletar, ale independenței, egalității, neamestecului în treburile interne, a dreptului fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător linia politică, tactica și strategia revoluționară.

În acest context se înscriu și relațiile frățești în continuă dezvoltare dintre Partidul Comunist din Spania și Partidul Comunist Român, relații profund principiale bazate pe prietenie și solidaritate tovărășească. Vizitele făcute în țara noastră de tovarășa Dolores Ibarruri, anul trecut cu prilejul Congresului al X-lea al P.C.R., și de tovarășul Santiago Carrillo, în acest an, convorbirile avute cu tovarășul Nicolae Ceaușescu au marcat noi și importante momente în dezvoltarea acestor relații. După cum se arăta în comunicatul cu privire la vizita în România a tovarășului Santiago Carrillo, cele două părți au relevat cu satisfacție dezvoltarea și întărirea continuă a relațiilor de prietenie tovărășească dintre P.C.R. și P.C. din Spania, rolul deosebit de fructuos pe care îl au întîlnirile și convorbirile dintre conducerile celor două partide, subliniind deplina coincidență de păreri în problemele fundamentale ale luptei revoluționare, ale mișcării comuniste și muncitorești, ale situației internaționale.

La sărbătorirea împlinirii a 75 de ani de viață a tovarășei Dolores Ibarruri, poporul român îi urează Pasionariei noi și noi succese în neobosita sa activitate desfășurată în fruntea Partidului Comunist, activitate închinată apărării intereselor fundamentale ale Spaniei, cauzei libertății, democrației, socialismului și progresului în lume.

PAKISTAN

moment electoral

● Un „paradox" geografic își caută rezolvarea economică și politică ● 60 milioane de alegători pentru prima oară în fața urnelor ● 30 de partide pe „drumul" spre Adunarea Națională

Ciclonul devastator care a lovit Pakistanul de est a afectat și viața politică a țării. Alegerile generale programate pentru 7 decembrie s-au aflat la un pas de amînare datorită tensiunii care a dominat zonele sinistrate, a pagubelor umane și materiale nemaiîntîlnite, a reactivării unor nemulțumiri ce mocnesc în această regiune de ani de zile. Totuși, președintele Yahya Khan, explicînd importanța deosebită acordată actului electoral, nu a amînat alegerile, așa cum s-a întîmplat la 5 octombrie a. c. (în urma inundațiilor catastrofale din toamnă).

Așadar, aproximativ 60 de milioane de pakistanezi cu drept de vot s-au prezentat la urne, prima oară în istoria independentă a țării, pentru a-și exprima opțiunile față de viitorul mers al politicii, economiei și societății unei națiuni a cărei problematică este, cel puțin în prezent, dintre cele mai complexe. De unde derivă această complexitate ?

RADIOGRAFIA UNEI „FRACTURI"

Pakistanul, cea mai mare țară musulmană din lume, este locuit de circa 130 milioane locuitori și ocupă o suprafață de trei ori mai mare decît a Franței. Și totuși, a treia țară din Asia și a cincea de pe glob, prezintă, la prima vedere, o incredibilă „fractură" geografică : teritoriul ei este despărțit, pe o lungime de nu mai puțin de 1 700 kilometri, de nordul Indiei, fapt care determină existența a două teritorii distincte — Pakistanul de vest și Pakistanul de est — deci apartenența țării, ca urmare a distanțării geografice, la două zone perfect delimitate : Orientul arabo-islamic și Asia indo-budistă. De aici amalgamul de populații, limbi și obiceiuri. Populat de bengalezi, punjabi, sindhi, pushtuni, beluchi etc. și vorbindu-se între granițele sale trei limbi oficiale (urdu, bengali, engleză), Pakistanul a trebuit să facă față, de-a lungul timpului, tuturor tendințelor centrifugale acționate de o asemenea complicată repartizare.

În 1947, ca urmare a împărțirii Indiei (pînă atunci colonie britanică) după criteriul religios au apărut două dominioane : India, cu populație predominant hindusă și Pakistanul, teritoriu musulman. Deși conflictele religioase între hinduși și musulmani au continuat, actul separării marcînd o emigrație în masă, pe parcursul căreia s-au înregistrat incidente dintre cele mai sîngeroase, nu reorganizarea teritorială după criteriul religios a fost cea mai elocventă expresie a lipsei de eficacitate a măsurilor britanice. Alături de climatul politic tulburat de extremiștii diverselor religii, care au produs o „perdea de fum" în fața adevăratelor opțiuni ale populației, dezorganizarea vieții economice a reprezentat o altă, principală

Yahya Khan

pîrghie a intereselor străine implantată în organismul țării. Pentru a da un singur și concludent exemplu : Pakistanul de est deținea, încă în perioada împărțirii teritoriilor, locul întîi, în lume (cu 3/4 din producția mondială) la producția de iută, dar complexele de prelucrare fiinșau la Calcutta. „Decuparea" subcontinentului indian de către britanici a traversat exact prin mijlocul fluxului tehnologic amintit, separînd baza de materii prime de locul unde urma să fie valorificată.

Pe de altă parte, ca urmare a repartizării nearmonioase a obiectivelor economice, între cele două provincii ale Pakistanului s-au săpat diferențe adînci care nu au putut fi înlăturate, multe din ele, nici astăzi.

Între Rawalpindi și Dacca (Pakistanul de est) nu s-a instaurat stabil, acel dialog normal bazat pe un echilibru al nivelelor economice, a vieții sociale etc. Disensiunile care se manifestă între acești „poli" ai Pakistanului provin, în majoritatea absolută a cazurilor, din discrepanțele nete apărute pe drumul dezvoltării celor două regiuni. 64 la sută din populația totală a țării trăiește în Pakistanul de est a cărui suprafață este sensibil mai redusă decît a Pakistanului de vest. O primă dificultate, deci, intervenită în echilibrul celor două regiuni : comprimarea demografică.

Pe de altă parte Caraci, principalul centru economic al Pakistanului de vest, a reprezentat, încă din perioada dominației britanice, unul dintre cele mai importante porturi din zonă. Traficul comercial intens, obiectivele industriale existente aici, rețeaua drumurilor, în sfîrșit, instalarea în acest oraș a majorității comercianților, altfel spus conservarea marilor capitaluri în vest a determinat un al doilea important element de dezechilibru : transformarea Pakistanului de vest în „reședință" industrială a țării, (tot aici își are sediul și guvernul) celelalte regiuni rămînîndu-i rolul de furnizoare de materii prime. Chiar primul plan cincinal, adoptat în 1955, a prevăzut dezvoltarea cu precădere a regiunilor care se și aflau în posesia unei industrii. Dacă la lista diferențelor mai adăugăm că Pakistanul de est este frecvent lovit de calamități naturale, cu efecte distrugătoare în special asupra agriculturii și mai amintim că 80 la sută din populația de aici este ocupată în acest sector, vom avea un tablou mai cuprinzător al situației din regiunea estică. Dar nu înainte de a transcrie, ca o expresie a teribilelor dificultăți pe care le are de întîmpinat, cîteva din ultimele „acte" ale catastrofelor naturale abătute asupra Pakistanului de est : 1960 — două cicloane traversează regiunea ; în urma lor rămîn 14 000 de morți. 1963 — un nou ciclon produce alte 10 000 de victime. 1964 — în urma inundațiilor extrem de grave rămîn 9 milioane de localnici fără adăpost. 1965 — inundațiile provoacă 50 000 de pierderi omenești. 1970 — inundațiile teribile din toamnă dezorganizează viața economică și impun amînarea alegerilor din 5 octombrie pentru 7 decembrie ; înainte de această dată are loc ultimul ciclon (larg comentat în săptămîna trecută), cel mai distrugător. Alegerile, împotriva tuturor greutăților, nu se mai amînă.

INCEPÎND DIN MARTIE 1969

Pe fondul dificultăților interne, marcat de accesul diferit al celor două provincii la un nivel de viață mai ridicat, Pakistanul a înregistrat totuși, în perioada de după obținerea independenței, o serie de succese în dezvoltarea economiei. Venitul național a sporit în medie cu 5—6 la sută pe an, producția industrială a înregistrat o creștere de aproximativ 12 la sută anual, pe harta economică a țării au apărut noi centre metalurgice, centrale electrice, baraje, o serie de obiective social-culturale. Dar alături de acest curs ascendent, s-au produs o serie de stagnări, datorate, printre altele, neangrenării în același ritm a unei serii de sectoare ale economiei, concentrării capitalurilor în mîna unei minorități (22 de familii operează cu un fond care reprezintă 80 la sută din capitalul național), menținerii pentru majoritatea populației, a unui nivel de trai scăzut.

În acest context, a preluat frînele puterii, actualul președinte, generalul Yahya Khan. Dacă începînd din martie 1969 Yahya Khan a guvernat în fruntea unui regim care apela, constant, la aplicarea stării excepționale și a legii marțiale, după ianuarie 1970 a restabilit libertățile politice. Mai mult decît atît, promovînd democratizarea resorturilor social-politice ale țării, guvernul Yahya Khan a acceptat

PRINCIPALELE PARTIDE PAKISTANEZE

„Partidul popular din Pakistan" — condus de Zulfikar Ali Buhutto, fost ministru de externe, de tendință stînga, acționează în Pakistanul de vest

„Liga Awami" — condus de Mujibur Rahman, de tendință autonomistă bengaleză (Pakistanul de est)

„Liga Musulmană" creat de Mohamed Ali Jinnah, partid de dreapta, despărțit în trei fracțiuni.

„Liga Convenției Musulmane" — actualmente condus de Fazlal Kvader Choudhurry, — tendință centru-dreapta — acționează în special în Chittagong (Pakistanul de est)

„Pathani" — desprins din „Liga Convenției Musulmane", condus de Khan Abdul Kvayyum Khan, de tendință centru-dreapta

„Partidul Național Awami" — condus de Bhashani — puternic în Pakistanul de est, orientare de stînga

„Jaamat-i-Islam" — condus de Maududi — are aderenți în vest și est, dar fără o coeziune deosebită — partid religios de extrema dreaptă

Alături de aceste partide, la campania electorală au mai participat alte 20 de partide și organizații mai puțin importante

activitatea partidelor politice și, ceea ce nu s-a întîmplat în întreaga istorie modernă a Pakistanului, s-a arătat dispus și a depus în acest sens o adevărată campanie de convingere a principalilor lideri politici, să se pregătească alegerile generale. Opțiunile economice au fost acelea care au captat acut interesul maselor celor mai largi în perioada preelectorală. Aceasta cu atît mai mult cu cît în contextul tendinței de a mobiliza resursele proprii guvernul Yahya Khan a concretizat, în ultima vreme, o serie de măsuri printre care majorarea impozitului pe venit cu 10—12 la sută, a impozitului pe vînzări (15—20 la sută), desființarea rabatului de 5 la sută la impozite care se acorda pînă nu de mult societăților de asigurare și băncilor etc. De asemenea, oficialitățile au prevăzut punerea în practică a unui program anual care cuprinde cheltuieli globale în valoare de 7,7 miliarde rupii, ceea ce reprezintă o majorare față de anul precedent cu 1,5 miliarde rupii. 90 la sută din acestea vor fi atribuite dezvoltării Pakistanului de est, pentru a umple „șanțurile" pe care o istorie frămîntată le-a săpat între cele două provincii.

UN EVANTAI DE VECTORI POLITICI

Care a fost mobilul recentelor alegeri generale? Desemnarea unei Adunări Naționale care, în termen de 120 de zile, să elaboreze prima Constituție a țării. Respectînd „Decretul juridic general" act ce consfințește islamismul drept unică ideologie a Pakistanului, țara urmează să devină o republică federală, reunind provincii cu un grad mai mare de autonomie dar care să nu împiedice guvernul central să garanteze „independența și integritatea națională a țării". Dar, ceea ce a suscitat interesul deosebit al populației, constituția va prevede înlăturarea, după cum s-a exprimat Yahya Khan „într-o perioadă fixată cu precizie", a decalajului existent între Pakistanul de est și vest.

Președintele Yahya Khan a declarat, înaintea actului electoral, că nu dorește să-și „succedeze" și intenționează să se retragă de la conducerea statului, „într-un post în armată" în care de altfel a servit 32 de ani. A interzis, de asemenea, membrilor Consiliului Ministerial să-și depună candidatura. Cu atît mai mult deci „harta" forțelor politice pakistaneze a prezentat, pentru toți observatorii, un teren fertil speculațiilor.

În această ordine de idei, se constată de la bun început, că cele 30 de partide politice din Pakistan prezintă un paradox comun: nici unul dintre ele nu exercită o influență deosebită asupra întregului teritoriu, majoritatea sînt puternice sau foarte puternice, în zone limitate, dar toate vizează supremația. Diviziunea geografică, fracționările etnice și lingvistice își precizează, ca niciodată, rolul. Ca o dovadă a configurației fisurate a hărții partidelor, liderul „Ligii Awami", șeicul Mujibur Rahman, promotorul autonomiei Pakistanului de est, căruia încă înainte de alegeri i s-au prezis mari șanse de victorie în jumătatea bengaleză a țării, a fost urmărit în vest mai mult ca un oaspete venit de departe decît ca un purtător de cuvînt al intereselor unor pături de alegători. Alt exemplu: „Liga Musulmană", partid înființat de întemeietorul statului, Mohammed Ali Jinnah, este, în prezent, departe de a avea o influență „națională", el acționînd în trei fracțiuni, majoritatea în Pakistanul de vest. La fel partidele cu orientare de stînga, Partidul Național Awami, (condus de Maulana Bhashani) și Partidul Popular din Pakistan (condus de fostul ministru de externe Bhutto) își desfășoară activitatea separat, primul în est celălalt în vest. O extrem de vagă sferă de influență în ambele regiuni o prezintă partidul Jamaat-i-Islam, organizație religioasă condusă de musulmanul Maulama Maudoodi. Alte partide prezintă, de asemenea, influențe segmentate, avînd o viață pronunțat „locală".

Dacă din punctul de vedere al repartiției teritoriale influența forțelor politice se prezintă astfel, situația nu este mai puțin complexă în ceea ce privește orientarea acestora. În Pakistanul de est, spre exemplu, „Liga Awami", cu puternice tendințe autonomiste, a reușit să-și formeze o platformă largă la care participă mica burghezie, avînd și influențe în rîndul muncitorilor, dependenți față de capitalurile din vest. Cele „6 puncte" ale programului „Ligii Awami", care cere mai multe licențe comerciale, protecția pieței interne, posturi militare și civile etc. se „realizează" prin încitarea unui naționalism local și cu promisiunea vagă a unor efecte pozitive derivînd din autonomizare. Aceasta a reprezentat pentru „Liga Awami" o pîrghie serioasă pentru atragerea unor pături destul de largi, a păturilor sărace. Pe de altă parte, țăranii care inițial luptaseră împotriva marelui capital din vest, în momentul cînd au venit în conflict cu păturile mijlocii bengaleze (interesate în sărăcirea agricultorilor, pentru a-și practica mai eficace comerțul cu iută), s-au distanțat de „Liga Awami", apropiindu-se de „Partidul Național Awami", cu orientare de stînga, al cărui lider este Maulana Bashani. Trebuie semnalat însă că atît partidul lui Bashani, cît și cel al fostului ministru de externe, Bhutto, „Partidul Popular din Pakistan", cu o orientare asemănătoare, dar acționînd exclusiv în vest, trec, în ultima vreme, printr-o perioadă critică. Ambele prezintă puternice sciziuni interne. Dacă tensiunea interioară ce domină aceste partide reprezintă o serioasă frînă în activitatea lor generală, ele mai au de trecut un obstacol: orientarea lor social-economică are loc pe un fond „islamic" extrem de rigid, fiind oricînd pasibile de învinuirea că ar putea „submina", prin activitatea lor, principiile de bază ale vieții publice. De altfel, principalii beneficiari ai acestui fond religios sînt tocmai partidele musulmane de dreapta, ca „Jamaat-i-Islam" care are o serioasă experiență a activității politice (deși numărul aderenților nu este foarte mare) și „Liga Musulmană", cu partizani atît în est cît și în vest. În ce privește partidul comunist aflat o îndelungată perioadă în ilegalitate nu are deocamdată mijloacele unei lupte politice de amploare.

Opțiunile pakistaneze în privința politicii externe, a relațiilor între state în general, confirmă o orientare lucidă, realistă. În cadrul unei cuvîntări rostite recent, Yahya Khan declara în acest sens: *„Noi urmăm o politică de pace și prietenie cu alte țări. Noi ne-am opus politicii care ar fi putut crea tensiune și conflict în oricare parte a lumii. După părerea noastră, conflictele care continuă să înrăutățească relațiile dintre atîtea și atîtea state pot fi rezolvate numai dacă națiunile și guvernele implicate vor urma, cu o sinceritate completă, o politică întemeiată pe dreptate și bunăvoință, nu numai în declarațiile lor, ci și în acțiunile lor concrete. Noi condamnăm fără rezerve toate formele de opresiune colonială și exploatare imperialistă. Avem noi înșine o experiență de tristă amintire în privința colonialismului și, în consecință, sîntem pe deplin conștienți de mizeria și lipsurile popoarelor aflate sub dominația colonială".*

La alegerile de la 7 decembrie, 65 la sută din pakistanezi s-au prezentat în fața urnelor. Rezultatele parțiale arată o netă victorie a partidului fostului ministru de externe, Zulfikar Ali Bhutto, în Pakistanul de Vest, unde acesta a cucerit 81 din cele 128 de locuri din parlament. Se mai așteptau, la închiderea ediției, rezultatele din încă 30 de circumscripții din Pakistanul de Est, unde „Liga Awami", a șeicului Mujibur Rahman, are de pe acum 131 de locuri, ceea ce îi asigură majoritatea în parlament.

Radu BUDEANU

„Fereastra" spre Europa: portul Buenos Aires

REGIUNILE ARGENTINEI

José Ricardo Eliaschev

Cînd cineva spune Argentina se gîndește de fapt la Buenos Aires. Sînt destule motive să se întîmple așa : toată țara are o populație de 24 milioane de locuitori, iar pe malurile estuarului Rio de la Plata, în Buenos Aires, trăiesc într-o infernală aglomerație nu mai puțin de 7 milioane dintre aceștia. Este, bineînțeles, vorba de un caz de macrocefalism. Așa se și explică de ce în exterior imaginea Argentinei a fost permanent legată de cea a uriașei sale capitale : o metropolă gigantică și cosmopolită, o enormă aglomerare urbană și industrială, unul din cele șapte mari orașe ale lumii.

Dar Argentina nu se reduce la atît. Ea se întinde de la frigurile antarctice, în extremul sudic al Americii Latine, pînă la pădurile subtropicale dinspre Paraguay și Brazilia și pînă în „altiplano" sec și deșertic, vecin la nord cu Bolivia și Paraguay. Pentru ca cititorul să-și poată face o idee, să spunem că între extremul nord și sud al țării este o distanță de 3 694 km. Țara, în total, are o suprafață de 2 800 000 km^2, cu două vaste, aproape interminabile frontiere : tot estul se învecinează — prin masivul Anzilor — cu Chile, pe o suprafață de 5 300 km ; la vest, de la Buenos Aires pînă în sud, Argentina dă mîna cu Oceanul Atlantic, pînă la capătul teritoriului, în îndepărtata Țară de Foc. Această coastă înseamnă o bogată platformă continentală din așa-numita „mare argentiniană", cu mai mult de un milion de kilometri pătrați de ape teritoriale proprii.

După aceste scurte referințe, cititorul poate ajunge la concluzia că este vorba de o țară cu climă și bogății naturale foarte diverse, cu o populație la fel de diversă și deci foarte puțin omogenă. Tocmai de aceea, pentru Argentina comunicațiile și transportul sînt două probleme centrale, teritoriul național fiind o „sumă" de regiuni care se condiționează între ele lipsă de ce nu se poate realiza un echilibru și o dezvoltare armonioasă fără o vastă rețea de șosele și căi ferate, fără o infrastructură de aeroporturi, porturi fluviale și gări pe tot întinsul țării. Deși suferă, ca toate țările încă insuficient dezvoltate, de o penurie cronică de căi de transport și comunicații, Argentina are o rețea de căi ferate cu o lungime de 42 000 km, cea mai extinsă — considerînd separat — din toate țările Americinii Latine și Europei occidentale.

Dar dacă, tradițional, s-a crezut că Argentina înseamnă numai Buenos Aires, să lămurim un lucru : s-a întîmplat așa deoarece de-a lungul istoriei naționale țara a fost condusă de o clasă privilegiată de „terratenientes" (latifundiari) și comercianți, ale căror interese constau în păstrarea monopolului asupra portului Buenos Aires, valvulă a bogăției argentiniene. De aici pleacă exporturile spre toată lumea și pe aici intră importurile care i-au îmbogățit pe mulți.

„PAMPA UMEDĂ"

Două produse au făcut, tradițional, bogăția argentiniană : cerealele și carnea. Țară a pămînturilor generoase, Argentina are acea zonă numită „pampa umedă", care pe hartă poate fi descrisă ca un con cu vîrful la Buenos Aires și cu o bază de 500 km. Aici se concentrează marile ferme rurale, cele mai bune rase de vite, cele mai bune recolte de grîu, porumb, orz și oleaginoase ca inul și floarea soarelui. Aici vitele pot fi hrănite cu furaje naturale, clima este favorabilă ploilor, bune pentru obținerea unor recolte excelente aproape pentru toate culturile. Bogăția șeptelului argentinian (sînt circa 51 milioane de vite și 49 milioane de oi) a făcut ca argentinienii să fie unul din popoarele care consumă cea mai multă și mai bună carne din lume. Se apreciază că fiecărui locuitor din Argentina îi revin 101 kilograme de carne pe an și aproximativ 75 kilograme de cereale.

Pampa... O vastă cîmpie, fără munți, unde privirea se pierde la orizont, unde practic nu întîlnești nici un fel de obstacol natural. Romancieri ca Ezequiel Martinez Estrada și Ernesto Sábato au spus că firea argentinienilor care locuiesc la Buenos Aires este determinată și condiționată de pampa. Această enormă cîmpie a creat, într-adevăr, un om puțin ancorat de pămîntul său, în comparație cu oamenii de la munte sau din zonele geografice mai accidentate. Caracterul „puțin latino-american" al argentinienilor din pampa se datorește — în bună măsură — faptului că această zonă a primit cea mai mare parte a valurilor de imigrație care au sosit în țară între 1880 și 1930. În răstimpul acestor 50 de ani, spanioli, italieni, ruși, polonezi, germani, englezi, francezi și alte naționalități au ajuns pe plăjile argentiniene, producînd un ciudat fenomen de juxtapunere și un amalgam de cultură și popoare.

Aceasta să fi determinat, oare, ca argentinianul să fie cosmopolit ? Poate. Dar intervine și faptul că Buenos Aires a fost întotdeauna un fel de „fereastră" spre Europa, unde se reflectau moda și capriciile Parisului și Londrei, cu o adevărată manie a imitației care — din fericire — a mers în scădere o dată cu anii. Centru cultural, artistic și universitar, Buenos Aires iradiază în toată zona sa de influență magnetismul unui „mic Paris" sud-american, unde o consacrare profesională sau academică echivalează cu o recunoaștere pe tot continentul.

Dar nu totul este „la vie en rose". Structura proprietății pămîntului continuă să favorizeze marii latifundiari ai pampei. Enorme întinderi de pămînt productiv la sud de Santa Fe, la sud de Cordoba, rămîn fără a fi lucrate pur și simplu pentru că proprietarii lor le blochează sub forma așaziselor capitaluri „moarte". În multe regiuni agricole ale Argentinei nu s-a realizat un ritm înalt de producție datorită voinței înseși a proprietarilor și uneori chiar datorită depopulării acestor uriașe teritorii. Într-adevăr, este greu de găsit mîna de lucru necesară muncii cîmpului, deoarece majoritatea populației preferă să-și caute la oraș soluțiile existenței cotidiene.

LITORALUL DINTRE DOUĂ RÎURI

Închis între rîurile Paraná și Uruguay : litoralul. O fișie de teritoriu, un fel de zonă mărginită de Tigru și Eufrat. Este regiunea celor trei provincii : Entre Rios, Corrientes și Misiones. Brăzdată de nenumărate rîuri, reunește condițiile tipice climei subtropicale, iar resursele și viața sînt în concordanță cu acest tip de temperatură. Este zona enormelor bogății forestiere ; culturile de plante industriale ca floarea soarelui și inul se adaugă altora, tipic tropicale : ceai, cafea și un produs argentinian clasic — yerba mate (ceai mate). Pe cea mai mare porțiune, rîurile Paraná și Uruguay sînt navigabile, ceea ce determină o activitate intensă în porturi — ieșirea naturală a producției fabricilor de lemn, adevărate ateliere în mijlocul pădurii, unde se taie copacii și se pregătesc pentru prelucrarea lor industrială. Este un spectacol obișnuit să vezi largi convoaie de plute străbătînd ambele rîuri — mai ales Paraná — spre zonele apropiate capitalei, unde sînt prelucrate în mari fabrici. Pentru țara vecină, Paraguay, regiunea are o mare importanță comercială deoarece capitala —

Asunción — găsește în Buenos Aires un port maritim la care se ajunge parcurgînd Paraná.

Litoralul este în același timp, o zonă care a dat în contextul artei argentiniene o foarte specială muzică folclorică, unul din marii poeți naționali, Juan L. Ortiz din Entre Rios, și artiști plastici atît de caracteristici pentru pictura argentiniană ca Juan Grela.

CUYO ȘI VINUL

Pentru argentinieni, nord-estul înseamnă provinciile Chaco și Formosa, cu marea lor bogăție forestieră și cu întinsele culturi de bumbac, una din principalele resurse. Dar alături de zone cu foarte densă vegetație, există zone de deșert. Tot nordul provinciei Santa Fé, vecină cu Chaco, este o regiune cu puține ploi, multă secetă și, de aceea, multă sărăcie și înapoiere. De aceea în Chaco sînt sute și sute de kilometri complet depopulate de sterilitatea climei.

Formosa, în schimb, este o regiune tropicală prin flora, clima și fauna sa. Vecină pe toată porțiunea nordică cu Paraguay, provincia este puternic influențată de cultura acestei țări, mare parte a locuitorilor vorbind „guarani", limbă indigenă folosită — alături de spaniolă, în cazul păturilor culte — de toți paraguayenii. Formosa este totuși, ca și Chaco, o provincie, foarte înapoiată. Împreună cu pampa, este, administrativ vorbind, una din cele mai noi provincii : pînă acum 15 ani era doar „un teritoriu național", forma legală care se dă în Argentina statelor ce depind direct de capitala federală.

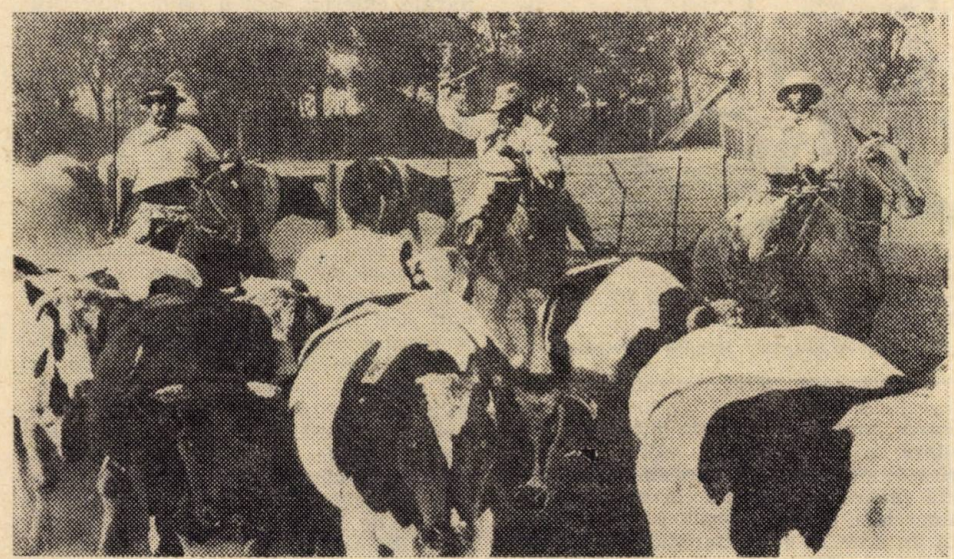

Gauchos în acțiune

Datele politice dau nota caracteristică regiunii argentiniene Cuyo situată în vecinătatea Anzilor. Compusă din trei provincii (Mendoza, San Juan, San Luis) este o regiune „conservatoare" : în două din aceste provincii (Mendoza și San Luis) partidele politice de dreapta au cîștigat aproape întotdeauna alegerile, cel puțin pînă la lovitura de stat din 1966.

Definitoriu este apoi înaltul nivel de viață al acestei zone. O industrie cheie (vinul), resurse de combustibili foarte apreciate (petrol), electricitate ieftină garantată de surse electrice naturale ca urmare a numeroaselor căderi de apă din Anzi, pămînturi excelente pentru orice culturi : iată explicația. Totul face ca, de obicei, argentinienii să considere Cuyo (și mai ales Mendoza, principala din cele trei regiuni) ca un „corn al abundenței" țării : împreună cu enorma bogăție rezultată din cultura viței de vie și industrializarea ei pînă la transformarea în vin, diverse alte industrii au adus prosperitatea regiunii, transformînd Cuyo în una din zonele cu cea mai mare dezvoltare din țară.

Sînt faimoase vinurile de Mendoza și San Juan (după cele chiliene, sînt cele mai bune din America Latină), regiunea Cuyo fiind cea care a contribuit ca Argentina să devină al patrulea producător mondial de vin.

Întreprinderea de stat Yacimientos Petroliferos Fiscales (Y.P.F.) exploatează de mulți ani petrolul din Mendoza, una din văile cele mai bogate ale țării, după zăcămintele mari din sudul Patagoniei.

Toată zona, în general, este de o extraordinară frumusețe naturală. Prezența impunătoare a Anzilor — în Mendoza se află vîrful Aconcagua, cel mai înalt de pe continent — este nota predominantă a zonei, iar clima uscată, cerul de un albastru intens și regimul echilibrat al ploilor fac din Cuyo o regiune extrem de atractivă. Pentru turiști, dar și pentru cei care doresc să-și investească în afaceri bune capitalurile. Dat fiind că Mendoza și San Juan se limitează — la frontiera Anzilor — cu Chile, schimbul turistic între chilieni și argentinienii din regiunea Cuyo este în floare. Ultimii preferă să viziteze plajele chiliene ale Oceanului Pacific — și mai ales Viña del Mar — decît să străbată pampa pentru a ajunge la plajele argentiniene de la Atlantic. Drumul este mult mai scurt, iar trecerea Cordilierilor mai rapidă și mai ușoară decît cu ani în urmă.

UN GIGANT ADORMIT : PATAGONIA

Poți călători zece ore în șir, fără să te oprești, cu trenul sau mașina, și nu vezi un suflet de om : te afli în Patagonia.

Gigantul doarme. A-l trezi din somnul lui ar costa multe mii de milioane de dolari. Și, în plus, puțină lume este dispusă să părăsească civilizația urbană pentru duritățile unei clime ostile și o natură sălbatică. Cînd cu 63 de ani în urmă s-a descoperit existența petrolului în Patagonia, cîțiva grăbiți s-au gîndit că țara va avea o „febră a aurului", ca în California, la sfîrșitul secolului. Dar nu a fost așa.

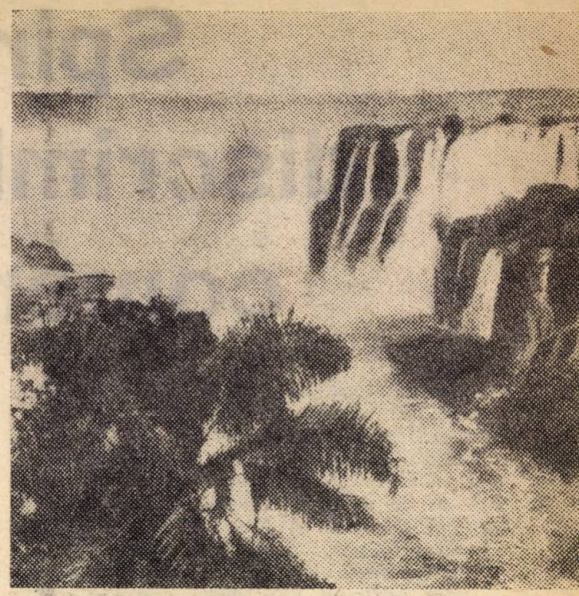

Una din cele mai spectaculoase privelişti naturale ale Argentinei : căderile de apă de la Iguazu, situate în inima pădurii tropicale, aproape de frontiera cu Brazilia

Nimic nu explică de ce Patagonia continuă să fie o enormă regiune aridă și depopulată, unde pe sute de kilometri pătrați statisticile nu au ajuns să înregistreze nici măcar o medie de 1 locuitor/km². Petrol la Comodoro Rivadavia, cărbune la Rio Turbio, fier în Sierra Grande, o zonă de turism la Bariloche, situată între cele 10 locuri cele mai frumoase din lume. Dar Patagonia continuă să doarmă.

Ar trebui, în primul rînd, mii de oameni care să o populeze — un fapt revelator este că majoritatea muncitorilor din industria petrolului și minele de cărbuni sînt chilieni. Și, mai ales, ar trebui enorme sume de capital ca parte a unei planificări raționale în serviciul țării. Dar aceasta rămîne încă ceva de făcut. Lipsesc căile de comunicație, șoselele, serviciile feroviare, infrastructura turistică.

A început, totuși, de curînd să fie pus în practică un vechi proiect care, concretizîndu-se, ar putea transforma Patagonia într-un fulminant pol al dezvoltării. Este vorba de complexul hidroelectric de la El Chocòn-Cerros Colorados, în provincia Neuquén. Este o operă care va costa mai mult de 400 milioane de dolari și care va genera electricitate suficientă marii concentrări industriale din jurul capitalei. Vor putea crește posibilitățile consumului de energie chiar în Patagonia. Se spune, de asemenea, că acest complex va orîndui definitiv sistemul fluvial patagonic, ale cărui inundații periodice atacă bogata deltă a Rîului Negru (în extremul septentrional al Patagoniei) unde există o mare diversitate de culturi de fructe.

Bariloche, pe de altă parte, este o zonă cu incalculabile posibilități pentru turism : o tipică stațiune de vară-iarnă, cu excelente piste de schi, cu formidabile păduri și un sistem de lacuri care vara par un adevărat paradis. Faptul că Bariloche este situată departe de capitală, face să nu fie încă exploatată sistematic, dar turiștii brazilieni și nord-americani au descoperit-o deja și numărul lor crește an de an.

...Așa ar putea apărea o scurtă geografie a Argentinei.

Spirala discriminărilor comerciale

„Cresc tendințele spre discriminare, care afectează relațiile comerciale internaționale. Într-un număr de țări occidentale reînvie măsurile protecționiste, a căror stăvilire se dovedește deosebit de dificilă" (Olivier Long, directorul general al G.A.T.T.) „Accentuarea presiunilor protecționiste în S.U.A., cît și comerțul discriminatoriu și practicile agricole ale Pieței comune ar putea diviza regiunea Atlanticului în două blocuri rivale" (Dr. Theodor Geiger, șeful departamentului studii internaționale din Asociația națională de planificare din Washington). Asemenea declarații — făcute de personalități politice, economiști de notorietate din țările occidentale — pot fi tot mai des consemnate, ca urmare a proliferării, în ultimul timp, a tendințelor protecționiste în relațiile comerciale interoccidentale.

Introducerea în Congresul S.U.A. a proiectului de lege privind impunerea de restricții la importul, pe piața americană, de textile, încălțăminte și alte produse a determinat replica aproape imediată a partenerilor occidentali ai S.U.A.; ei au anunțat contramăsuri în eventualitatea intrării în vigoare a proiectului, apreciat a fi una din cele mai protecționiste legislații de după cel de-al doilea război mondial. Și declarațiile anunțînd declanșarea unui serios război comercial pe plan interoccidental s-au înmulțit.

„O MARE DECEPȚIE"

În esență, proiectul votat de curînd de Camera Reprezentanților a S.U.A. și luat ulterior în dezbatere de Senat, prevede introducerea de cote și restricții la importurile din țările care nu consimt să procedeze la restîrngeri „voluntare". Produsele luate în considerație sînt acelea din ramurile în care se consideră că firmele americane sînt grav afectate de concurența străină. Se poate prevedea o ridicare a taxelor vamale sau o contingentare, nu numai pentru produsele ale căror importuri constituie mai mult de 15 la sută din consumul american, dar și pentru toate mărfurile a căror producție internă scade ca urmare a concurenței externe. Proiectul preconizează luarea de măsuri împotriva unei țări care ar subvenționa importurile sale în terțe țări defavorizînd astfel exporturile americane pe aceste piețe. De asemenea, este autorizată crearea de către industriile americane, în scopul promovării exporturilor, de societăți de vînzări internaționale, scutite de impozite pe toată perioada în cursul căreia nu ar mai distribui beneficii.

„O mare decepție pentru comerțul internațional, cu consecințe grave pentru acesta" a declarat Karl Schiller, ministrul economiei al R.F. a Germaniei la anunțarea rezultatului votului în Camera Reprezentanților.

„Dacă noi refuzăm să importăm o serie de produse, scria „New York Times», **ne putem aștepta la măsuri similare de la partenerii noștri în ce privește exporturile americane. În ambele cazuri se ajunge la un «război comercial», care nu poate aduce nimănui un bine, ci doar amputări ale producției cu consecința creșterii artificiale a prețurilor".** La rîndul său „Le Figaro" apreciază: **„Administrația avea pînă în prezent ca primă preocupare să apere dolarul și reușea acest lucru obținînd revalorizarea devizelor forte și exportîndu-și inflația. Era relativ puțin vizibil și aceasta nu suscita variații profunde de opinie la majoritatea partenerilor Statelor Unite. Acum exporturile lor în direcția Americii sînt puse sub semnul întrebării și acest lucru nu poate să nu aibă repercusiuni. «Represalii, iată ce ne trebuie!» vor spune, fără îndoială, un număr din ce în ce mai mare de țări al căror comerț va fi în primejdie".**

— Trebuie să plătești ca să te „protejăm"...

(Din **International Herald Tribune**)

În cercurile oficiale ale Pieței comune, de la Bruxelles, adoptarea proiectului a fost întîmpinată cu „răceală", apreciindu-se că această măsură constituie începutul unui „război comercial" între Statele Unite și Europa occidentală. Dr. Ralf Dahrendorf, comisar pentru problemele de comerț exterior în Comisia C.E.E., a și anunțat **crearea unui colectiv special însărcinat cu studierea reacției Pieței comune la măsurile americane.**

Teoretic, introducerea în Congres și apoi adoptarea de către Camera Reprezentanților a proiectului sus-amintit, au fost determinate de eșecul negocierilor nipono-americane privind limitarea „voluntară" de către japonezi a exporturilor lor de textile pe piața S.U.A., negocieri solicitate de Administrație sub presiunea exercitată de companiile americane din domeniul textilelor, care — concurate puternic la ele acasă de produsele străine și în special de cele japoneze — cer, de mai mult timp, guvernului și Congresului să adopte măsuri care să asigure protejarea lor.

ESTE VORBA NUMAI DE TEXTILE?

O privire asupra evoluției din ultimul timp a balanței comerciale americane oferă indicii în formularea unui răspuns. Ca urmare a creșterii competitivității produselor vest-europene și japoneze, cît și datorită puternicei inflații care s-a instalat în perioada din urmă în S.U.A. — președintele Nixon afirma: „Inflația ne expune la o inundație de importuri în timp ce competitivitatea noastră pe piața mondială se diminuează" — excedentele comerciale de 4—6 miliarde dolari de la începutul deceniului al 7-lea s-au erodat continuu, ajungînd în 1968 și 1969 în jurul unui singur miliard. Balanța comercială sensibil excedentară era un suport economic destul de solid pentru întreaga balanță de plăți (care cuprinde și balanța mișcărilor de capitaluri), oferind posibilitatea unui export mai mare de capital pe piețele externe, deci a unor investiții sporite în străinătate, care să permită menținerea și extinderea penetrației americane în economia altor țări. În contextul deteriorării pozițiilor dolarului și, deci, al intensificării presiunilor externe de a se ajunge la un echilibru în balanța de plăți americană, pierderea excedentului comercial face și mai dificilă, din punctul de vedere al S.U.A., atingerea acestui obiectiv, reducînd sensibil și posibilitățile unor investiții sporite americane în străinătate.

De ce totuși proiectul vizează în primul rînd textilele? În fond, în ultimii zece ani profiturile anuale totale ale filaturilor americane au crescut de la 329 milioane dolari în 1960 la 621 milioane dolari în 1969, iar cele ale companiilor producătoare de produse textile finite de la 152 la 523 milioane dolari, rata profitului sporind în primul caz de la 5,9 la 7,9 la sută și de la 7,7 la 11,9 la sută în cel de-al doilea caz. Mai mult, importurile de textile reprezintă doar 5,8 la sută din consumul intern total pe piața americană, în timp ce proporția este de 13,7 la sută pentru oțel, 11,8 la sută pentru aparate TV și chiar 19 la sută pentru aparatele de radio, ceea ce ar însemna că firmele producătoare ale acestor ultime produse ar părea mai îndreptățite să obțină protecția guvernamentală. Observatorii politici înclină să găsească explicația faptului în considerente politice. „Încă înainte de a deveni președinte — remarca, de pildă, «The Times» — Nixon a promis, în cadrul campaniei sale electorale, să facă ceva pentru a ajuta industria de textile, și nu este nici o coincidență că partidul său (republican — n.n.) are ambiția să-și sporească penetrația și audiența în statele din sud producătoare de textile, aflate în mod tradițional sub influența partidului democrat".

RIPOSTE RECIPROCE

În condițiile în care se apreciază că prevederile proiectului american ar putea afecta, într-o proporție relativ însemnată, o piață de aproximativ opt miliarde dolari, nu sînt greu de înțeles reacțiile defavorabile și amenințările cu represalii ale partenerilor S.U.A. Exporturile japoneze de textile și încălțăminte în Statele Unite valorează aproape 580 milioane dolari, cele ale Pieței comune 555 milioane, iar cele ale Marii Britanii 102 milioane. Piața comună, de pildă, a amenințat că va introduce restricții asupra exporturilor Statelor

Unite de produse agricole, asupra investițiilor americane și a livrărilor de computere și avioane, precum și asupra textilelor japoneze, spre a nu se vedea invadată de cantitățile considerabile de asemenea produse pentru care piața americană ar deveni închisă. În cercurile oficioase britanice și japoneze a fost evocată posibilitatea unor măsuri similare.

Consecințele ar fi foarte serioase. Pentru exporturile agricole americane, în primul rînd, avînd în vedere că acestea se cifrează la 1 269 milioane dolari către Piața comună, 934 milioane către Japonia și 361 milioane către Marea Britanie, respectiv o piață dublă în comparație cu cea a importurilor americane de textile și încălțăminte din țările respective. Presiunile cercurilor agricole americane cît și cele ale unor cercuri bancare și industriale asupra Administrației ar putea juca un rol important în formularea deciziei finale în ce privește proiectul (care va trebui să treacă și prin Senat și să fie aprobat și de președintele Nixon).

Și caruselul contramăsurilor ar putea să nu se oprească aici. Se pare că tocmai din aceste considerente autoritățile americane și japoneze au hotărît să reia tratativele într-o încercare de ultimă oră de a se ajunge la un acord. Japonezii par a fi dispuși la anumite concesii, nevrînd „să întindă prea mult coarda", căutînd să evite, astfel, o înfruntare majoră cu Statele Unite, către care se îndreaptă peste 30 la sută din exporturile japoneze și care au posibilități superioare de manevră, ținînd cont de faptul că piața americană depinde doar în proporție de 4 la sută de comerțul exterior. Japonezii acceptă concesii — este de părere „The Economist" — întrucît „cîștigarea bătăliei textilelor ar fi putut însemna pentru ei pierderea unui eventual război comercial". Un acord de ultim moment, ar putea, deci, interveni în timp util fie pentru a evita un vot favorabil proiectului american în Senat, fie pentru a da posibilitate președintelui Nixon să-și exercite dreptul de veto. „Dar în fiecare din cazuri — remarca «The Financial Times» — ar fi o mare greșeală pentru celelalte guverne să răsufle ușurate și să uite totul. Presiunile protecționiste, existente totdeauna în S.U.A., sînt acum mai puternice ca niciodată și Administrația simte periodic tentația de a le crea teren atîta timp cît deficitul balanței de plăți se menține".

Dar o înrîurire cel puțin tot atît de importantă asupra deteriorării climatului relațiilor comerciale interoccidentale o va avea — consideră mulți specialiști, economiști și comentatori occidentali — lărgirea Pieței comune, eventualitate în care se vor produce restructurări sensibile în relațiile comerciale interoccidentale, ținînd cont că „cei zece" dețin aproape jumătate din întregul comerț al țărilor capitaliste dezvoltate. Un studiu intitulat „Relațiile transatlantice în perspectiva unei Europe comunitare lărgite", întocmit recent de Comitetul „Marea Britanie — America de Nord", avertizează asupra „pericolului declanșării unei spirale vicioase a restricțiilor și ripostelor reciproce între Europa de vest și America de Nord" și apreciază că „aceasta s-ar putea accentua prin sporirea discriminărilor împotriva Statelor Unite și Canadei ca urmare a lărgirii C.E.E. incluzînd Marea Brtianie". Într-adevăr, evoluția de pînă acum a Pieței comune — care și-a evidențiat caracterul de grupare economică închisă, replierea acesteia către ea însăși — lasă să se întrevadă asemenea consecințe în cazul lărgirii ei.

Ilie ȘERBĂNESCU

ZIUA DREPTURILOR OMULUI

La 10 decembrie se aniversează în întreaga lume „Ziua drepturilor omului". Principiile „Declarației universale a drepturilor omului", adoptată acum 22 de ani de către Adunarea Generală a O.N.U., se impun tot mai mult ca o cerință fundamentală a progresului popoarelor. În Republica Socialistă România, în condițiile noii orînduiri, drepturile omului își găsesc o deplină și efectivă afirmare. Constituția țării, actul fundamental al întregii noastre societăți, recunoaște și garantează tuturor cetățenilor, indiferent de naționalitate, rasă, sex, limbă sau religie, deplina egalitate în drepturi, ca o întruchipare a înaltelor principii ale umanismului socialist. În același timp, profund atașată ideilor păcii și securității internaționale, România a arătat, nu o dată, că promovarea și respectarea drepturilor omului nu sînt posibile fără respectarea personalității fiecărui popor, a dreptului său sacru de a-și hotărî singur soarta. Încălcarea acestui drept inalienabil al popoarelor aduce, așa cum o arată evoluția situației internaționale, inevitabile prejudicii relațiilor dintre state, creează pericole la adresa păcii și securității în lume. Animată de dorința de a vedea relațiile dintre state clădite pe principiile fundamentale ale suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, țara noastră militează neobosit pentru eradicarea oricăror forme de discriminare, a colonialismului și neocolonialismului, a rasismului, apartheidului, pentru instaurarea unui climat pașnic de colaborare și încredere între toate statele lumii.

Reproducem mai jos fragmente dintr-un articol, consacrat aniversării „Zilei drepturilor omului", scris de JOSE ROLZ BENNETT, secretar general adjunct pentru probleme politice speciale al O.N.U.

În primăvara anului 1945, în timp ce Conferința de la San Francisco se reunise pentru a întocmi Carta Națiunilor Unite, opinia publică reclama cu insistență ca drepturile omului să fie garantate cu claritate ; dar, în realitate, eforturile pentru elaborarea unei concepții comune asupra înțelegerii acestor drepturi ca și a mijloacelor de a asigura folosirea lor erau încă foarte limitate. Observatorii mai multor organizații neguvernamentale au convins pe reprezentanții guvernelor că era necesar să se aprofundeze dispozițiile care conțineau inițial propunerile făcute la Dumbarton în legătură cu drepturile omului.

În versiunea în care a fost adoptată, Carta O.N.U. exprima hotărîrea popoarelor Națiunilor Unite „de a proclama încă o dată credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea personalității umane, în egalitatea drepturilor bărbaților și femeilor, ca și a națiunilor, mari și mici". Comisia drepturilor omului, care se compunea inițial din experți reprezentînd 18 țări, și-a început lucrările în ianuarie 1947 și a încercat imediat să redacteze o cartă internațională a drepturilor omului. Comisia și-a îndeplinit atît de bine sarcina încît după mai puțin de doi ani, la 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a putut să adopte și să proclame Declarația universală a drepturilor omului.

La mai puțin de un an după redactarea Convenției asupra discriminării rasiale (1965), Adunarea Generală a putut adopta Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale, Pactul internațional relativ la drepturile civile și politice și Protocolul facultativ în legătură cu Pactul internațional privind drepturile civile și politice. Cele două pacte recunosc dreptul popoarelor de a dispune de ele însele. Amîndouă conțin dispoziții prin care se interzic toate formele de discriminare în folosirea drepturilor omului.

Totuși nu aici se opresc realizările concrete ale O.N.U. în domeniul drepturilor omului în cursul acestor 25 de ani. Carta internațională a drepturilor omului a fost completată cu o serie de instrumente internaționale avînd ca scop dezvoltarea și apărarea folosirii diferitelor drepturi și libertăți. În primul rînd, dreptul popoarelor și națiunilor de a dispune de ele însele, enunțat foarte clar în Cartă, a fost reafirmat cu vigoare în Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale, pe care Adunarea Generală a adoptat-o la 14 decembrie 1960. În al doilea rînd, Convenția internațională asupra eliminării tuturor formelor de discriminare rasială, menționată mai înainte, a fost întărită printr-o serie de instrumente internaționale destinate asigurării recunoașterii și exercitării, în fapt și în drept, a principiului egalității și nediscriminării.

Printre principalele declarații de principiu, proclamate în cursul acestei perioade, trebuie citate : Declarația drepturilor copilului, proclamată de Adunarea Generală a O.N.U. la 20 noiembrie 1959 ; Declarația privind promovarea în rîndul tineretului a idealurilor de pace, respect mutual și înțelegere între popoare, proclamată de Adunarea Generală la 7 decembrie 1965 ; Declarația de principiu asupra cooperării culturale internaționale proclamată de Conferința generală a U.N.E.S.C.O. la 4 decembrie 1966.

Este logic, chiar necesar, ca O.N.U. și organismele care îi sînt raliate să-și concentreze în prezent principalele eforturi în special asupra luptei împotriva discriminării rasiale, cuprinzînd și apartheid-ul, și împotriva instituțiilor și practicilor ca sclavia și alte forme de robie care privează bărbații și femeile de libertatea lor și le distrug demnitatea umană. Acest efort concret pentru a asigura fiecăruia un maximum de libertate și demnitate va fi marcat special în 1971, an pe care Adunarea Generală l-a proclamat An internațional de luptă împotriva rasismului și discriminării rasiale.

Se poate trage concluzia că în înfăptuirea sarcinii imense și delicate constînd în a construi un sistem mondial al drepturilor omului și în a asigura protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, au fost obținute progrese rapide și considerabile. Această operă este însă departe de a fi încheiată, chiar și după 25 de ani. Pentru a atinge acest scop nobil, O.N.U. are nevoie de întreaga cooperare și de ajutorul nu numai al statelor membre, dar și de al tuturor organelor care îi sînt afiliate, al tuturor organizațiilor naționale și internaționale interesate.

În culisele „războiului industrial"

„Esso și tigrul său contra Super-Shell, înghețatele Miko contra Gervais (înghețata învelită în ciocolată), frigiderele Thomson-Houston contra mașinilor italieni ai «frigului», Ala contra Ariel (detergentul pe bază de enzime), I.B.M. contra Control Data... în toate sectoarele economiei întreprinderile sînt în război. Armele acestui război fără milă: prețurile, inovația, spionajul, publicitatea, marketing-ul, management-ul. Sîntem cu toții spectatori ai acestei lupte, dar îi ignorăm dedesubturile. «Războiul industrial» vă dezvăluie cîteva din secretele ei. Acest document economic, cu peripeții multiple, se citește ca un roman polițist". Este prezentarea pe care editorii o fac, pe coperta cărții „Războiul industrial"*) de Christian Jelen și Olivier Oudiette. Reușind să arunce o lumină asupra problematicii lucrării, această prezentare accentuează, poate în mod unilateral, aspectul spectacular, antrenant al cărții. Lectura ei dezvăluie, însă, semnificații mai profunde, vizînd mecanismele luptei de concurență din economia capitalistă contemporană, resorturile cele mai intime ale acesteia, dezvăluite pe fondul unor numeroase exemple concrete. Abordarea problematicii în contextul evoluției ei istorice și al modificării condițiilor concrete economico-politico-sociale permite autorilor să desprindă sensurile mutațiilor actuale — prevalența în prezent a unora dintre formele sau mijloacele luptei de concurență, apariția unor noi domenii, forme sau mijloace ale acestei lupte etc.

În plus, maniera în care sînt prezentate și tratate toate acestea este într-adevăr captivantă. Și dacă lucrarea este valoroasă în primul rînd prin conținutul ei, prin importanța și semnificația problemelor ridicate, maniera și forma de tratare sînt acelea care reușesc să pună bine în valoare acest conținut.

„Realitatea sistemului capitalist — **remarcă autorii lucrării** — este o luptă permanentă între grupurile de interese... Folosim termenul de «război industrial» pentru a identifica diferitele forme de conflicte — violente sau pașnice — care opun interesele industriale".

Dar care sînt armele folosite în aceste războaie ?

«1. Prețurile. În 1955, cînd firma „Procter and Gamble" se lansa pe piața britanică, compania „Lever" a contraatacat cu furie prin reduceri de prețuri. „Procter and Gamble" a urmat-o. Cele două trusturi producătoare de detergenți înregistrează o experiență amară : profiturile lor se reduc ; miza și mobilurile războiului dispar. Ele hotărăsc atunci să se înțeleagă și fixează prețurile la un nivel care le maximalizează profiturile. Acest exemplu nu are nimic excepțional. El reprezintă chiar regula generală : azi întreprinderile gigantice din aceeași ramură au lăsat de o parte arma reducerii prețurilor. Aceasta nu înseamnă însă că lupta de concurență prin prețuri nu mai are decît un rol neînsemnat. Ea își redobîndește eficacitatea atunci cînd „clubul bogătașilor" dintr-un sector hotărăște să înlăture eventualii adversari nepoftiți.

2. Costurile și inovația. Faptul că războiul cu ajutorul prețurilor bate în retragere nu implică sfîrșitul războiului ; el capătă forme noi mai elaborate și continuă, de fapt, cu o intensitate sporită. Una din aceste forme noi este reducerea costurilor de producție. Firma care realizează costurile cele mai scăzute și profiturile cele mai ridicate are o poziție dominantă pe piață. Asemenea lui „I.B.M.", lui „Procter and Gamble" sau a giganților din Cartelul petrolului, ea poate să fie agresivă, să formuleze amenințări și chiar să răspundă la orice atac printr-o scădere unilaterală a prețurilor. Ea poate să recurgă la procedee (rabaturi speciale, credite mari...) care, folosite de o firmă mai slabă, ar provoca represalii. Ea poate să plătească publicitatea, cercetarea, elaborarea de noi produse care constituie mijloacele obișnuite de a pune mîna pe piață...

Pentru aceasta este nevoie de a inventa, iar pentru a inventa este nevoie de inventatori. Așa se explică „vînătoarea de creiere" la care se dedau aceste mari societăți. Politica inovației este o armă ascunsă. Ea modifică ideea pe care o avem despre o întreprindere. Aceasta nu mai e valoroasă doar prin cifrele pe care le publică în bilanțul ei dar și prin capacitatea de a pune la punct procedee și produse noi. Iată de ce inovația generează spionajul industrial. Experții consideră că în 1966, în Statele Unite, industria a pierdut cel puțin două miliarde dolari prin furturi și o sumă egală prin secrete furate. În același an, firma „Westinghouse" consacra un milion de dolari pentru a se apăra împotriva spionilor. Ea angajase un veteran al Departamentului de Stat ca șef al serviciilor ei secrete.

3. Publicitatea. Acolo unde bătălia este violentă și unde numărul mic al rivalilor exclude scăderea prețurilor, publicitatea devine una din armele principale ale luptei de concurență. Publicitatea îndeplinește rolul unui bastion puternic care apără pozițiile monopoliste. Publicitatea este destinată să instituie o diferență pronunțată între produsele unei firme și cele ale concurenților ei.

4. Promovarea vînzărilor. Magazinele universale cu autoservire reprezintă terenul preferat al războiului vînzărilor. Aici, de asemenea, se pune problema de a vinde „diferențe". Produsele nu mai sînt doar bunuri materiale, ci o clientelă, ambalaje, prezentare».

Dezvăluind cadrul, protagoniștii, miza, armele, evoluția istorică a „războiului industrial", precum și domeniile, mijloacele și formele lui actuale, autorii pătrund apoi în miezul acestuia pe fondul unor exemple concrete. Reproducem mai jos unele fragmente semnificative pentru conținutul cărții.

*) Christian Jelen, Olivier Oudiette : „La Guerre industrielle", Editura Denoël. Paris, 1969.

„LAVA" CONTRA „PERSIL"

«În 1952, pe zidurile Parisului a apărut un afiș. Înfățișa două fetițe ținînd fiecare o lumînare ; una purta o cămașă albă, cealaltă o cămașă cenușie, „Persil" spăla deja „mai alb". La 11 iulie 1959, în ziarul „France-Soir" apărea o reclamă : trei fetițe, una în cenușiu, cealaltă în alb și a treia strîngînd un urs în brațe. „Persil" spăla „și mai alb". În mai 1965, „Mode de Paris" publica o reclamă înfățișînd două fetițe în cămăși de noapte. Amîndouă țineau o lumînare. Cea din dreapta avea un urs. De data aceasta : „Numai Lava" spăla „atît de alb".

Pentru că a copiat reclama reprezentînd fetițele fabricii de săpun „Lever", lumînările și ursul lor, pentru că a folosit tema albeții comparate, pentru că a vrut să profite de notorietatea produsului „Persil" cu scopul de a aduce foloase produsului „Lava", la 4 iulie 1967 societatea „Procter and Gamble" a fost

condamnată de cea de-a cincea Cameră a Tribunalului de Comerț din Paris sub acuzația de concurență neloială. Tribunalul, căruia îi păsa tot atît de mult de sintaxă ca și de concurența neloială, a condamnat, de asemenea, formula „Lava spală la fel de alb" care constituie o demarcare a lui „Persil spală mai alb", de vreme ce regăsim folosirea adjectivului alb utilizat în mod adverbial cu verbul tranzitiv a spăla.

„Procter and Gamble" nu s-a resemnat cu această condamnare. A făcut apel. Și la 19 martie 1969, apărătorul lui „Procter and Gamble" s-a străduit timp de peste trei ore să convingă pe judecătorii celei de-a patra Camere a Curții de Apel. A citat pe Molière, pe Boileau, pe Rostand și pe Mauriac pentru a arăta că limba franceză nu respinge folosirea adverbială a unui adjectiv cu un verb tranzitiv. A încercat să arate că în publicitate, nu poți decît să lauzi și că pentru a lăuda, trebuie să compari un produs cu concurenții lui. A acuzat firma „Lever" că vrea să dispună în mod abuziv de un monopol nu numai asupra unei idei ci și asupra exploatării ei în timp. Dar indiferent de hotărîrea judecătorilor, în spatele acestui proces se profila o evidență : „sfidarea americană a detergenților".

Pe piața detergenților, marile trusturi se înfruntă într-o dublă luptă : în primul rînd, un război făți, un război de publicitate care mobilizează bugete înspăimîntătoare : 2 miliarde de franci francezi vechi pentru a lansa detergentul „Ajax" și cavalerul lui alb ; 3 miliarde pentru a impune „Ariel" și enzimele lui. Înfruntarea deschisă are loc și cu ajutorul lozincilor : în fiecare săptămînă „Procter and Gamble", de exemplu, trimite în căminele americane peste un milion de mesaje publicitare. Se supralicitează în mod curent : „Omo" este „cel mai puternic împotriva murdăriei" dar „Bonux" este „superalbitor" „Persil" „spală mai alb", dar „Sunil" „adaugă strălucire la albeață". „Ariel" cu enzimele sale „digeră petele care rezistă la simpli detergenți", dar „Ala" cu multienzimele sale le „devorează".

Adevăratul război rămîne însă războiul subteran, acela în care fiecare din protagoniști încearcă să-și diferențieze produsele de acelea ale concurenților. Toate aceste societăți gigantice „Colgate-Palmolive", „Procter and Gamble" și „Lever" își împart principalele piețe ale lumii pe care le inundă cu produse aproape identice. Produsele fiind în cea mai mare parte de aceeași calitate, rezultatul războiului depinde deci de strategiile aplicate și de abilitatea cu care fiecare știe să depisteze slăbiciunile adversarului său, să sesizeze dorințele consumatorului.

În ziua în care hotărăsc să lanseze un nou detergent, cele trei mari firme fac întîi un test pe piețe-martore. Testele au scopul de a evita aprecierile greșite și pierderea unor sume fabuloase. Testul are însă și un inconvenient : noul produs iese din umbră. Concurenții îl cumpără, îl analizează în laboratoarele lor pentru a-l copia eventual ; supraveghează nivelul vînzărilor și, în caz de pericol, reduc prețurile, dublează publicitatea pentru a descuraja pe noul venit să-și încerce șansa. Războiul subteran se declanșează cu adevărat atunci cînd unul dintre cei trei mari reușește să depisteze slăbiciunile adversarilor lui. „Procter and Gamble" a devenit maestră în această privință.

În 1946, „Procter and Gamble" lansa „Tide", primul detergent destul de puternic pentru a spăla îmbrăcămintea și vesela. „Tide" era prezentat drept „miracolul cotidian al spălatului". La sfîrșitul anului 1949, din 4 femei americane, una folosea „Tide". „Colgate" și „Lever" au introdus, la rîndul lor, detergenți chimici. „Fab", produs de „Colgate", s-a vîndut destul de bine. Dar „Surf" fabricat de „Lever" spăla atît de prost încît a fost repede retras de pe piață. În 1949, și-a făcut apariția un nou „Surf". El a fost prezentat drept un produs cu o asemenea eficacitate încît dădea posibilitate menajerelor să elimine corvoada clătitului. Acestea au fost atît de impresionate încît „Procter and Gamble" a proclamat la rîndul său că „Tide" „spală astfel lenjeria încît nu mai e nevoie să fie clătită". „Fab" a procedat la fel. Dar întrucît „Tide" și „Fab" dispuneau deja de o distribuție națională, în timp ce „Surf" nu era încă experimentat decît pe cîteva piețe-martore, tot beneficiul afacerii a revenit lui „Procter and Gamble" și lui „Colgate". La sfîrșitul anului 1953, „Lever" pierduse cu „Surf" 24 milioane de dolari în Statele Unite.

„După eșecul lui „Surf", „Lever" a hotărît să lanseze un nou detergent, albăstreala „Rinso". Cînd acesta a fost lansat, „Procter and Gamble" a reacționat cu violență. Pe coasta de vest și în centrul Statelor Unite unde fusese lansat noul detergent, „Procter and Gamble" a cheltuit sute de mii de dolari pentru a spori publicitatea produselor sale. În momentul în care „Lever" distribuia milioane de eșantioane gratuite, „Procter and Gamble" distribuia milioane de cupoane pentru cumpărarea cu preț redus a lui „Tide" și „Cheer". Unul din responsabilii de la „Lever" a povestit chiar că oamenii lui distribuiau eșantioane gratuite la unul din capetele unui bloc, în timp ce oamenii lui „Procter and Gamble" împărțeau cupoane la celălalt capăt al blocului.

În 1955, „Lever" pierduse peste șapte milioane dolari cu „Rinso", care se adăugau la cele 24 milioane pierdute cu „Surf". Cît despre „Procter and Gamble", ea făcuse o demonstrație magistrală în ce privește mecanismele concurenței monopoliste : cînd ia proporții gigantice, publicitatea poate să excludă de pe piață noile produse lansate de adversar.

...Metodele de individualizare a produselor au fost aplicate în special de „Procter and Gamble" în afara Statelor Unite. Cînd societatea a debarcat în Franța, în 1957, războiul a început imediat. „Procter and Gamble" a lansat „Bonux", în cutii ce conțineau cadouri. În mai puțin de doi ani, „Bonux" a pus mîna pe 12 la sută din piață, în detrimentul lui „Omo", detergentul lui „Lever" (...) În fața succesului lui „Bonux", „Unilever" a încercat să pătrundă pe noua piață a cadourilor lansînd „Primo" la sfîrșitul anului 1959. Gigantul anglo-olandez a cunoscut un eșec în fața rivalului său american. „Unilever" a făcut greșeala de a oferi gospodinelor detergenți în pachete mai mari decît cele conținînd „Bonux", nesocotind faptul că gospodinele, interesate de cadouri, preferau să cumpere mai mul-

Una din armele „războiul industrial" este spionajul reciproc practicat de firmele concurente. Inventivitatea se află aci la largul ei. Păhărelul de coniac din prima imagine ascunde de fapt un microfon minuscul. În mijloc : bricheta aparent inofensivă este un emițător care poate transmite pe o rază de 100 de metri. În dreapta : butonul de manșetă este „conectat" printr-un fir la un microfon-emițător și la o cască receptor

te pachete mici pentru a obține mai multe cadouri.

După ce legea asupra primelor și cadourilor a fost modificată în 1961 — valoarea primei scăzînd de la 15 la sută la 5 la sută din prețul detergentului — „Colgate" avu ideea să-și vîndă produsele în barile (butoiașe de plastic). Barilul în sine a fost considerat suficient și nimic nu a venit să mai susțină lansarea lui. După cîtva timp „Procter and Gamble" a exploatat această idee pentru „Dash", dar insistînd asupra posibilităților de reutilizare a barilului. Din 1964 pînă în 1966, barilul a permis să se sporească cu 20 la sută livrările produsului „Dash". Toate produsele pentru mașini de spălat l-au imitat (...). Astfel „Bonux" și-a transformat barilul în port-pom de Crăciun, iar „Persil" l-a transformat pe al său în port-tricouri.

Rămîne o problemă : în urma succeselor obținute, de ce „Procter and Gamble" nu practică războiul prețurilor pentru a acapara o și mai mare parte din piață ? Răspunsul este că, asemenea lui „Colgate", și „Lever", „Procter and Gamble" preferă acum să-și mențină prețurile la un nivel destul de ridicat pentru a obține mai multe profituri și a reinvesti o bună parte a lor în alte activități.

Începînd din iunie 1956, cei doi giganți și-au aliniat prețurile și nu s-au mai concurat decît prin uriașe campanii de publicitate și de promovare a vînzărilor. Unul din efectele acestor cheltuieli a fost apărarea eficace a pieței detergenților împotriva unor eventuali noi concurenți. Cine ar dori să se lanseze pe piață ar trebui să dobîndească un fel de „cap de pod" ruinător lansînd campanii publicitare la fel de costisitoare ca acelea duse în permanență, de cei trei mari. Investiția de capital ar trebui să fie uriașă și pe deasupra dublată de riscul declanșării de către cei trei mari a unui război comercial pentru a elimina pe noul venit, prin reduceri masive de prețuri».

BĂTĂLIA ORDINATOARELOR

«Revoluția ordinatoarelor abia începe. Ea afectează deja toate domeniile vieții sociale : producția, cercetarea, conducerea întreprinderilor, previziunea și analiza vînzărilor, studiile de piață, lucrările administrative, învățămîntul, meteorologia, medicina, creația artistică... Acei care nu-și vor însuși tehnologia ordinatoarelor vor avea mari șanse să-și piardă orice independență. Nu este întîmplător că guvernul generalului de Gaulle a elaborat „Le plan Calcul", de creare a unei industrii naționale de ordinatoare. Temerile franceze sînt justificate În Statele Unite, chiar și „General Motors" a refuzat să cumpere ordinatoarele de la „I.B.M." (International Business Machines) considerînd imprudent să încredințeze secretele ei unei societăți care, așa cum este cazul cu „I.B.M.", frizează monopolul. Este deci normal ca un guvern european să se preocupe la fel de mult de independența lui cît se preocupă „General Motors".

Uriașele perspective ale unei piețe care crește cu 25—30 la sută anual, provoacă apetitul firmelor americane și al lui „I.B.M." în special. Gigantul american controlează 70 la sută din piața Statelor Unite și, cu excepția Angliei, este rege în toate țările vest-europene. În mod paradoxal, primele care se ridică împotriva acestei hegemonii nu sînt țările vest-europene, ci firmele americane care vrînd să obțină o parte mai mare din prăjitură, nu mai acceptă să împartă între ele fărîmiturile lăsate de „I.B.M."

Aceste procese se explică prin mijloacele folosite de „I.B.M." pentru a-și stabili și consolida imperiul. Piața ordinatoarelor este complexă : domeniul hardware, domeniul software, domeniul întreținerii, domeniul închirierii. Pozițiile dominante ale firmei „I.B.M." în fiecare din aceste sectoare se întăresc reciproc și îi permit să exercite un cvasimonopol pe ansamblul pieței.

Ordinatoarele se subdivid în două părți : hardware și software. **Hardware** constituie fierăria : carcasa, benzile magnetice, discurile ,imprimatele și întregul aparataj electronic. Hardware nu funcționează decît dacă i se dau ordine, instrucțiuni aritmetice sau logice. Corpul uman este hardware, raționamentul este **software.**

„I.B.M." monopolizează piețele de hardware, de software, de închiriere și de întreținere. Principalii concurenți direcți ai „I.B.M." trebuie în aceste condiții să se mulțumească cu procentul de 30 la sută din piață lăsat de „I.B.M." Cel mai dinamic dintre concurenții „I.B.M.", „Control Data", posedă mai puțin de 6 la sută din piață. Toate acestea explică de ce, în decembrie 1968, „Data Processing Financial and General Corporation" (o societate de închiriere de ordinatoare), „Control Data", și Ministerul Justiției al Statelor Unite au dat în judecată, rînd pe rînd, „I.B.M." pentru încercare de monopolizare a pieței și a subpieței informaticii. În ce o privește, „Data Processing Financial and General Corporation" a evaluat la peste un miliard de dolari daunele ce i-au fost provocate de „I.B.M.".

Voința concurenților lui „I.B.M." de a nu se mulțumi cu rămășițele pieței se explică, în primul rînd, prin rezultatele fabuloase obținute de „gigant". În 1967, „I.B.M." angaja 23 de mii de persoane și sporea la 221 000 numărul salariaților săi. În același an, firma realiza o cifră de afaceri de cinci miliarde dolari. În momentul de față, rata profitului în cazul lui „I.B.M." atinge 15 la sută. Valoarea acțiunilor ei a crescut de opt ori, între 1957 și 1968. Capitalizarea bursieră a lui „I.B.M." depășește 40 de miliarde dolari. Este totalul cel mai ridicat din întreaga istorie a Wall-Street-ului, volumul lui fiind aproape similar cu produsul național brut al Italiei.

Al doilea motiv, și mai important încă, pentru care reclamanții vor să pună capăt monopolului lui „I.B.M." este că ultima parte a secolului XX va sta sub semnul ordinatoarelor și că există aici o sursă de profituri nelimitate pentru cei care vor ști să se implanteze pe piață. Între 1960 și 1967, numărul ordinatoarelor a sporit de 11 ori în Statele Unite, de 20 de ori în Europa și de 69 de ori în Japonia. Din momentul de față și pînă în 1980, Statele Unite intenționează să sporească de cinci ori numărul ordinatoarelor lor, Europa de 14 ori și Japonia de 25 de ori.

Reclamanții reproșează, în principal, firmei „I.B.M." următoarele practici. „I.B.M." folosește dominația ei asupra fabricației și a distribuției pentru a o extinde la furnizarea de software. Astfel, „I.B.M." refuză să vîndă separat hardware și software. În consecință, concurenții nu pot furniza software decît părții de 30 la sută din piață lăsată liberă de „I.B.M.", „I.B.M." folosește dominația ei asupra pieței producției și a distribuției pentru a încerca să monopolizeze piața întreținerii. În contractele ei de închiriere, „I.B.M." nu-și obligă în mod teoretic clienții să accepte serviciul întreținerii pe lîngă hardware și software. Dar în practică, ea îi face obligatoriu impunînd prețuri exorbitante acelora care îl refuză (...) „I.B.M." folosește dominația sa pe piața producției și a distribuției pentru a instaura o discriminare între cei ce închiriază și cei ce cumpără ordinatoare, în defavoarea ultimilor.

Aceste practici au rezultate multiple. Pe de o parte, „I.B.M."a știut să descurajeze vînzarea ordinatoarelor ei în folosul închirierii lor directe, pentru a-și obliga astfel clienții. Pe de altă parte, „I.B.M." a pus mîna pe piața vînzărilor de ocazie. În sfîrșit, „I.B.M." a silit societățile independente de închiriere să-și închirieze ordinatoarele la prețuri ridicol de scăzute. Rezultatul a fost excelent pentru gigantul american. Un procent de 85 la sută din ordinatoarele „I.B.M." sînt închiriate și mai puțin de 5 la sută sînt cumpărate în mod direct. Piața ordinatoarelor rămîne deocamdată deci terenul rezervat al „I.B.M.". Această societate hotărăște în mod suveran în privința ordinatoarelor, așa cum Carnaby Street din Londra hotărăște în privința lungimii fustelor...»

Ce vor face ceilalți, și, în primul rînd, vest-europenii ? «Marea Britanie — **sînt de părere autorii lucrării** — este singura țară vest-europeană care, încă înaintea Franței, a încercat să reziste controlului exercitat de firmele americane de informatică. Englezii au construit deja o industrie națională care depinde foarte puțin de societățile de peste Atlantic și care satisface aproximativ 50 la sută din piața internă. În Marea Britanie „I.B.M." nu mai deține decît 40 la sută din piață față de 70 la sută în Franța și un procent și mai mare încă în Germania federală. Pentru a evita dispersarea eforturilor între firme proprii, începînd din 1959 guvernele britanice au încurajat concentrările. În 1959, s-a format „International Computers and Tabulators" (I.C.T.) prin fuziunea a două societăți. Noua firmă a absorbit succesiv departamentele de calcul ale societății „General Electric" în 1961, ale „E.M.T. Electronic Ltd" în 1962, ale lui „Ferranti" în 1963. În 1967, „English Electric" și „Elliott Automation" și-au reunit producția de calculatoare, în timp ce departamentul lui „Elliott" fuziona cu acela al lui „Marconi". Punctul de încununare al acestei politici a fost regruparea în 1968 a lui „I.C.T.", a departamentului de calculatoare de la „English Electric" și a activităților de automatizare de la „Plessey" în cadrul societății „International Computers Limited" (I.C.L.) care cuprinde jumătate din piața britanică. Noua societate „I.C.L." are sprijinul activ al guvernului : credite importante și asigurarea că va primi 50 la sută din comenzile de stat».

I. Ș.

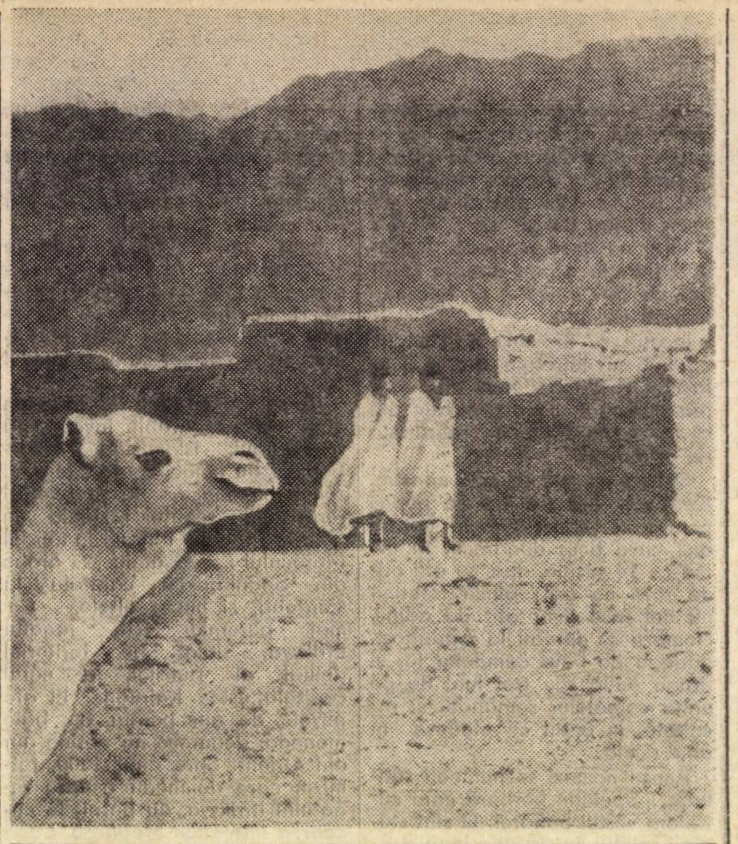

Aici a fost odată un mare oraş...

AWDAGOST
un oraş enigmă sub nisipul deşertului

În 1748, Rocco Alcubierre descoperea ruinele Pompeiului. De curînd s-a petrecut un eveniment arheologic pe care specialiştii îl consideră aproape la fel de important. După îndelungate investigaţii, un grup de cercetători francezi — Jean Devisse, Denise Robert şi Serge Robert — au descoperit, pe actualul teritoriu al Mauritaniei, străvechea localitate Awdagost. Reproducem după revista „Planète" reportajul lui Jacques de Sugny, consacrat acestei mari „premiere arheologice".

Pompei ieşit din lavă ne-a permis să înţelegem mai bine Roma şi istoria ei ; Awdagost exhumat din nisipuri ne va permite să reconstituim o întreagă perioadă a Evului Mediu african.

Cele două descoperiri sînt ciudat de asemănătoare. Înainte de Alcubierre, nu se ştia despre Pompei decît ceea ce scrisese Seneca şi Pliniu cel Tînăr. Înainte de cei trei descoperitori francezi, Awdagost nu era cunoscut decît prin cîteva rînduri lăsate de istorici arabi. Dar Alcubierre ştia că trebuiau să se facă săpături la poalele Vezuviului, în timp ce căutătorii oraşului Awdagost se întrebau — cu o aproximaţie de o mie de kilometri ! — unde poate fi găsită faimoasa cetate.

Şi toate acestea din vina lui... Herodot. Acest părinte al istoriei, temîndu-se de deşert, se referă la el doar pentru a arăta că este un vid lipsit de viaţă. Istoricii antichităţii l-au imitat, fiind convinşi că în deşert nu s-a petrecut niciodată nimic. Rezultatul a fost o tăcere milenară, căderea în uitare a civilizaţiilor saharie-ne. Primele texte datează de la sosirea arabilor, în secolul VIII. Înainte de această perioadă, istoria trebuie „ghicită", pornind de la indicii infime.

La ce dată, de pildă, a fost topită această bucată de fier ruginit care era un cuţit ? La ce servea această mică cupă de sticlă ? Cu ce se ocupa locuitorul acestei case, ale cărei ziduri au fost descoperite acum ? Cum trebuie înţeleasă cutare frază a unui călător arab, cutare legendă care se povesteşte în corturile Saharei ?

O asemenea muncă reclamă numeroşi specialişti. Istorici, geologi, pedologi, geografi, lingvişti, botanişti, antropologi, precum şi cîteva laboratoare au colaborat cu arheologii care conduceau cercetările. Vom urmări ancheta lor. Închipuiţi-vă că civilizaţia noastră ar fi fost distrusă de bomba atomică. Închipuiţi-vă că Europa ar fi fost transformată în pustiu. În anul 3000 debarcă pe continentul nostru cercetători din alte lumi. Ei nu au, ca document de bază, decît un vechi exemplar al ghidului „Nagel", care descrie splendorile Parisului. Cu ajutorul lui, ei vor regăsi capitala Franţei, vor reconstitui istoria ei. Aşa au procedat şi arheologii noştri în căutarea oraşului-fantomă.

FABULOASA CETATE DIN ANUL 1000

Primul lor instrument de lucru era descrierea oraşului Awdagost făcută de Al Bakri, istoric arab din anul 1000. Şi ce descriere...

„Un oraş superb. O mare moschee, altele mai mici, unde se predă Coranul. Construcţii frumoase, case minunat împodobite. Oamenii duc un trai îmbelşugat. Din ţări musulmane îndepărtate, ei aduc curmale, stafide. Din ţara negrilor, importă mierea. Principii şi bogătaşii mănîncă bucate din grîul cultivat cu sapa şi stropit cu apă din găleţi de piele (ceilalţi se hrănesc cu mei). Ei trăiesc în lux... Sclavele lor negre, bucătărese iscusite, costă scump, deoarece ştiu să pregătească mîncăruri gustoase : nuga cu nuci, prăjituri cu miere, zaharicale... La Awdagost întîlneşti tinere fete cu faţa frumoasă, cu tenul luminos, cu corpul suplu, cu talia fină..."

Averi mari, locuinţe elegante, mîncare bună şi femei frumoase — tot luxul posibil pe atunci îl găsim la Awdagost. Dar de unde provine el ?

Al Bakri precizează : „Cumpărăturile sînt plătite cu praf de aur".

Or, aşa cum ştiu istoricii, singura ţară din această regiune care poseda aur este Ghana. Aurul din Awdagost soseşte deci din acest îndepărtat regat negru. Dar de ce ?

Ibn Hauqual, un alt istoric, scrie : „Principele din Awdagost întreţine relaţii cu domnitorul din Ghana, suveranul cel mai bogat de pe pămînt. Acestuia îi sînt necesare legăturile prieteneşti cu principele din Awdagost, care importă sare din ţările Islamului".

Cercetătorii deţin deci un indiciu : Awdagost se află neapărat într-un loc unde se încrucişează drumul sării şi drumul aurului. Bogăţia lui provine în mod necesar de pe urma acestui schimb.

„În piaţă — precizează Al Bakri — mulţimea este atît de mare, zgomotul atît de puternic, încît de-abia dacă auzi ce spune vecinul". Awdagost era deci un oraş comercial. Istoricul din anul 1000 menţionează şi alte amănunte preţioase pentru cercetătorii de azi : „Populaţia este alcătuită din zeneţi (berberi nomazi) şi din arabi, care se urăsc între ei", după care enumeră alte populaţii ce locuiesc şi ele la Awdagost şi care nu profită de luxul admirat atît de mult de Al Bakri.

Fizionomia oraşului Awdagost devine astfel mai clară. Este un oraş comercial, dominat de negustori arabi şi berberi, populat şi de negri. Este în special un oraş foarte somptuos, despre care un al treilea istoric susţine că „este singurul din lume care poate fi comparat cu Mecca". În gura unui arab din secolul X, acesta este cel mai mare elogiu posibil.

Ciudat e însă faptul că din acest oraş au rămas doar... fraze. Uriaşa cetate a fost nimicită. Totuşi, un centru atît de important nu dispare ca un vis. Unde poate fi găsit ?

La început, arheologii noştri ştiau trei lucruri :

În primul rînd, potrivit lui Al Bakri, că Awdagost se află la 40 de zile de mers de Tamaldat, azi Tamuld-Waqâ, cătun din sud-vestul Marocului. De vreme ce, atît în anul 1000 cît şi azi, o caravană face în medie 30 de kilometri de zi, Awdagost trebuia deci căutat la 1 200 kilometri sud de Tamuld-Waqâ. Compasul arheologilor se roteşte pe hartă. Decepţie : vîrful lui nu trece decît prin pustiul total, redutabilul Aouker, pe care nomazii nu îndrăznesc să-l străbată, unde jeepurile nu se aventurează niciodată, atît de anevoioasă este înaintarea. Cum se face că un oraş, unde Al Bakri a văzut cultivîndu-se grîu şi curmali, a putut să trăiască în acest deşert de nelocuit ?

A doua sursă : Awdagost nu mai există, dar undeva, în Sahara maliană, tedgaoulţii, un mic trib nomad, se pretind a fi urmaşii stăpînilor unei cetăţi bogate, ruinaţi de revolta sclavilor lor. Tedgaoust, Awdagost, cele două denumiri se aseamănă. Dar trebuie să ne încredem oare în asemănare ? Nu cunoaştem denumirea Awdagost decît prin mijlocirea textelor scrise în arabă, limbă a cărei scriere nu are vocale. Awdagost se numea poate Iwdegast sau Ewdogist. În plus, Al Bakri scrie că oraşul a fost distrus de populaţia almoravides în 1054, deci nu de o revoltă a sclavilor. Sursa este deci discutabilă.

Al treilea document : Prin 1930, un locotenent povesteşte

că a văzut spre Aouker cîteva ruine care i-au părut a fi străvechi. Mai mult, aceste ruine se află între Rkiz și l'Affolé, două masive stîncoase, situate pe teritoriul de azi al Mauritaniei. Or, unul din istoricii arabi precizează că Awdagost era „construit între doi munți", iar Rkiz se află efectiv la 1200 km de Tamuld-Waqâ. Indiciul este deci serios.

„SANHAJA" și POVESTEA LOR

Așadar, arheologii nu știau mai mult decît atît atunci cînd au pornit la drum. Ei pornesc prin deșert, se înfundă în gol, ajung la cei doi munți stîncoși și găsesc ruinele indicate de locotenent. Dar... decepție : ele datează din secolul XIV, pe cînd arheologii știau că Awdagost fusese distrus în secolul XI.

Totuși, orașul ar trebui să fie aici. Ei recitesc itinerarul Tamaldât-Awdagost, pe care Al Bakrî l-a descris etapă după etapă. La o zi de mers de orașul-fantomă, arabul văzuse o anumită specie de păsări. Arheologii observă aceleași păsări, la o distanță de 30 de km de ruine. Mai spre nord, Al Bakrî întîlnise puțuri cu apă sărată. Ei reiau pista, găsesc puțurile, a căror apă este foarte sărată. Cercetătorii compară indiciile, discută, fac presupuneri. Toate acestea sub soarele dogoritor, inuman, cu puțuri, „care au doar atîta apă încît păsările să vină să bea". Hotărît lucru, Awdagost ar trebui să fie aici ! Oamenii sapă, scot tone de nisip și... descoperă un oraș. Dar era oare orașul căutat ?

Începe o muncă frenetică. Tone de rămășițe de vase și unelte, chiar un tezaur, scoase din nisip, pornesc spre laboratoare pentru a fi „datate". Niște obiecte de ceramică emailată, de pildă, dovedesc că cuptorul în care au fost arse funcționa în jurul anului 1000. Totul dovedește prezența unei cetăți importante între anii 950 și 1050. Aceasta corespunde descrierii lui Al Bakrî. Oamenii sapă în continuare. Apar rămășițele Marii Moschee, care nu este orientată exact spre Mecca, așa cum ar trebui să fie. Or, spre anul 1000, arabii săvîrșeau deseori această greșeală. Iată o casă bogată, cu pardoseala zugrăvită, cu coloane maiestuoase. Aparținea probabil unui negustor. Din nisip se ivesc alte case, fără îndoială un cartier de locuințe. Apoi, o descoperire capitală : este dezgropat un întreg cartier meșteșugăresc, unde locuitorii din Awdagost lucrau fără să locuiască. Iată cuptoarele de emailat și, în special, iată o mică cupă de cristal pe care sînt gravate cîteva cuvinte. E o descoperire esențială : aceste mici cupe, care purtau numele proprietarului lor, serveau drept contragreutate pentru a fabrica monezi de aur avînd exact greutatea dorită. Aceasta dovedește că la Awdagost exista o tarapana. Or, Al Bakrî scrie că, în oraș, cumpărăturile erau plătite în praf de aur. Aceste monezi au fost bătute deci pentru un alt oraș, pentru un alt stat. Care ? Ghana nu avea monedă. Awdagost întreținea prin urmare legături cu țări în care se foloseau monezi de aur.

Încetul cu încetul, indiciu după indiciu, întreaga istorie a orașului Awdagost iese din uitarea milenară, ca un mozaic ale cărui bucăți au fost regrupate de arheologi.

Spre anul 600 al erei noastre, Awdagost era un loc de popas pentru caravane. Ele se opresc aici cîtva timp deoarece, în urmă cu 14 secole, apa nu era atît de rară ca azi : pînza freatică nu coborîse încă atît de adînc. Nomazii se opreau la Awdagost, dădeau de băut cămilelor lor și trăiau două sau trei luni de pe urma cerealelor semănate și recoltate, în cazul că plouase în anul acela.

Acești nomazi se numeau **sanhaja,** populație berberă care cutreiera vestul Saharei. Ei sînt stăpînii solului, în virtutea legii străvechi a deșertului potrivit căreia tribul e proprietarul miilor de kilometri pătrați saharieni pe care îi străbate într-una. Pe atunci, Awdagost nu era decît o adunare de corturi. Mai tîrziu, între anii 850 și 950, localitatea începe să se dezvolte. Istoricii arabi vorbesc de Tyn-Yarutan, rege al orașului Awdagost, „care nu practică nici o religie și nu cunoaște religia revelată". El este „principe al sanhaja", primește an de an oameni despre care nu a auzit vorbindu-se niciodată și domnește peste 300 000 de corturi. Istoricii de atunci exagerau mult, dar probabil că era vorba totuși de un suveran important. „Are legături cu regele Ghanei — mai scriau ei — datorită sării pe care acest rege o plătește cu praf de aur". Amănunt capital, care explică istoria orașului Awdagost. Ghana era un regat organizat, bogat în aur. Regele își rezerva pepitele, deoarece știa să îndepărteze farmecele lor, dar lăsa praful de aur poporului său, iar acesta îl folosește pentru a cumpăra sarea care-i lipsea. Or, la Aulil, la o lună distanță de Awdagost, există saline uriașe. Pe drumul Aulil—Ghana, vechiul punct de popas al nomazilor, reprezintă locul cel mai potrivit unde se poate face încărcarea și descărcarea. Destinul orașului e hotărît de caravanele din Aulil, care aduc sarea și de negustorii din Ghana, care aduc aurul. La Awdagost se construiesc case solide, orașul se dezvoltă în continuare.

Într-o zi, Tyn-Yarutan va porunci să fie nimicită o bandă de hoți veniți să jefuiască orașul său, hoți care — spune textul — aveau complici înăuntrul cetății. Ce complici ? Evident, negustorii care ar dori să scape de **sanhaja,** stăpînii solului, pentru a poseda această răscruce unde fac afaceri atît de bune. Awdagost era, așadar, pe atunci doar un mare popas unde se făcea comerț, asemănător poate cu acele localități din vestul îndepărtat american, unde căutătorii de aur își cheltuiau tot aurul.

Spre anul 1000, totul se schimbă brusc. Al Bakrî se minunează în fața unui oraș somptuos, a moscheelor sale — Awdagost devenise, deci, oraș musulman — a caselor sale, a luxului său.

Ce se întîmplase ? De aproape două secole, arabii invadaseră Maghrebul, islamizînd pe berberi. Ei au creat regate : regatul zenet Sigilmasa, în sud-vestul Marocului ; regatul rostenid în Orania ; regatul idrissid în nordul Marocului ; regatele arabe din Spania, cu capitala la Cordoba, și multe altele. Cel mai puternic este regatul Iffrikyya, situat pe teritoriul actual al Tunisiei, a cărui capitală este Kairuan. El are nevoie de aur pentru a bate monedă, deoarece nu obține aur din Orient. Spre anul 1000, fotmizii, care domneau asupra regatului Iffrikyya, au pornit la cucerirea întregului Maghreb. Ceea ce costă scump. Nevoia de aur e tot mai mare. Or, berberii îi informaseră că se găsește aur la Awdagost, cu condiția să se aducă în schimb sare. Sarea va fi luată de la Tagarza, de unde va porni pe drumul care leagă Sigilmasa de acest oraș îndepărtat, aproape mitic. Așa devine Awdagost un oraș bogat, de unde, începînd din anul 990, zeneții din Sigilmasa reușiseră să înlăture pe **sanhaja.**

Prin anul 1000, Awdagost este construit cartier după cartier, comercianții deschid tabere, fac nenumărate afaceri, bazate toate pe sarea berberă schimbată pe aurul din Ghana. Apar tot mai mulți misiți. Acești comercianți sînt arabi sau zeneți, veniți din regatele spaniole sau din Iffrikyya. La început, ei trimit praful de aur la ei acasă, unde se vor bate monezi ; apoi — așa cum dovedesc cupele de care am vorbit — vor topi ei înșiși piesele, atingînd procentul uimitor de 100 la sută aur. Se îmbogățesc. „Unii — scrie Al Bakrî — au peste 1000 de sclavi". Apar întinse grădini, unde Al Bakrî va vedea cîmpurile de grîu și palmierii. Awdagost devine o Cartagină a deșertului, ale cărei nave sînt caravane, cu case noi, cu o piață gălăgioasă, cu o mulțime de sclavi și cu negustori bogați. Ca și Cartagina și din aceleași motive — deoarece deține puterea economică — Awdagost a devenit un centru influent.

Există totuși două puncte negre : „Bogătașii au tenul palid — scrie Al Bakri — nu găsești nici măcar unul care să nu sufere de friguri". Clima face nesănătos acest oraș unde oamenii vin să se îmbogățească. Pe de altă parte, „arabii și zeneții se urăsc între ei". Este vorba de concurența dintre negustori și de vechea ură dintre invadator și invadat. Oraș bogat, așadar, dar dezbinat, deoarece **sanhaja** deposedați îi urăsc pe zeneți și pe arabi, iar sclavii negri nu au probabil multă afecțiune pentru stăpînii lor.

Din anul 1 000 pînă în anul 1 050, Awdagost prosperează. Dar, în Africa de nord, începuse între timp reformarea Islamului de către amoravizi. Aceștia vor năvăli asupra Maghrebului, exterminînd sau convertind pe acei ce nu respectă Coranul. Printre „eretici", zeneții sînt deosebit de urîți : ei sînt ibadiți, adică adepți ai kharidjismului, în timp ce almoravizii sînt sunniți. Sciziunea datează de la moartea Profetului. Credincioșii lui, în dezacord asupra succesorului, se despărțiseră în două grupuri, sunniții și șiiții, care de altfel se mențin și azi : Maghrebul este sunnit, Iranul este șiit. Kharidjiții-ibadiți, stăpîni la Sigilmasa, în sud-vestul Marocului, vor fi atacați primii. Printre ei, zeneții din Awdagost sînt cei mai răi. Ei încalcă sistematic legea coranică, făcînd trafic cu bani. Ei trebuie pedepsiți. În 1 054, amoravizii se năpustesc asupra orașului Awdagost și îl distrug.

Awdagost a trăit o sută de ani. După care orașul dispare din textele istoriei, din memoria oamenilor și de pe suprafața pămîntului. Căci între Rkiz și l'Affolé, simunul și harmattanul suflă puternic și mută tone de nisip care, an de an, vor acoperi ruinele cu o nouă mantie a uitării. De-a lungul cîtorva generații, Awdagost devine un oraș-fantomă.

De ce totuși negustorii nu s-au înapoiat la Awdagost ? Arheologii, ajutați de istorici, au descifrat în cele din urmă această enigmă. Se deschisese un nou drum, mai la est, spre Ouargla. De-atunci, regatele negre veneau aici să cumpere sare. Așa se explică de ce Awdagost a fost complet părăsit. **Sanhaja** s-au întors în orașul lor, distrus de almoravizi, dar nimeni nu i-a urmat. Awdagost devine un orășel, apoi un simplu popas al caravanelor. Între timp, apa se înfundă în pămînt, puțurile seacă treptat, caravanele nu mai trec pe-aici.

În secolul XIV, din motive încă nelămurite, Awdagost va încerca să reînvie, dar o răscoală a sclavilor îl ruinează din nou. La o depărtare de sute de kilometri, tedgaoușții mai povestesc sub corturi legenda cetății lor. Apoi punctul de apă dispare. Awdagost nu mai e nimic. Alte orașe au supraviețuit ruinei lor. Roma sau Varșovia au fost reconstruite pentru că aceste orașe purtau în ele o necesitate lăuntrică. Dar la Awdagost nu exista așa ceva : oamenii veneau aici doar ca să facă bani. După dispariția rațiunii lui de a fi, el piere pur și simplu. Nisipul desăvîrșește opera destructivă.

Iată, pe scurt, istoria orașului-fantomă, care în urmă cu 900 de ani servea drept placă turnantă între două civilizații : a Islamului și a Africii. Datorită descoperirii făcute de Jean Devisse, de Denise și Serge Robert, a fost dezvăluit un capitol necunoscut al istoriei omenirii.

LA CROIX

PARIS

DIALOGUL ÎNTRE COMUNIȘTI ȘI CREȘTINI ÎN FRANȚA

Interviu acordat de GEORGES MARCHAIS secretar general adjunct al Partidului Comunist Francez

În cadrul unui interviu acordat săptămînalului „La Croix", publicat și în ziarul „L'Humanité", Georges Marchais a răspuns la o serie de întrebări privind dialogul și perspectivele relațiilor între comuniști și creștini în Franța, posibilitățile unei colaborări rodnice și multilaterale pe plan politic între toate forțele democratice. Publicăm mai jos cîteva dintre răspunsuri :

Răspunzînd la o întrebare în legătură cu obiectivele politicii P.C. Francez în raporturile sale cu creștinii, secretarul general adjunct al P.C.F. a arătat :

„Politica noastră față de creștini nu reprezintă cîtuși de puțin o tactică de circumstanță. Ea este o politică de principiu. Pe ce se bizuie ea ? Pe constatarea că există o profundă solidaritate de fapt, o solidaritate materială, socială, economică și istorică între oamenii muncii comuniști și oamenii muncii catolici. Maurice Thorez sublinia acest lucru încă în anii '30 cînd declara : „Îți întindem mîna, catolicule — muncitor, funcționar, meseriaș, țăran — noi care sîntem laici, pentru că tu ești fratele nostru și ești ca și noi copleșit de aceleași griji".

Noi, comuniștii, avem o filozofie materialistă și dialectică. Nu vrem să creăm iluzii asupra acestui punct : între marxism și creștinism nu este posibilă nici o conciliere politică, nu este posibilă nici o convergență ideologică. Oamenii muncii comuniști au concepția lor despre lume, oamenii muncii catolici și-o au pe a lor. Aceasta nu-i împiedică să suporte și unii și ceilalți **în același fel** ritmurile infernale de lucru, concedierile, creșterea prețurilor și impozitelor, lipsurile flagrante în materie de utilaje sociale, fie că este vorba de învățămînt sau de sănătate. Vorbind mai general, toți au de suferit în același fel de pe urma exploatării capitaliste.

Noi spunem : schimbările necesare, mersul spre progresul social, instaurarea unui regim cu adevărat democratic, construirea unei societăți noi, socialiste, debarasate de exploatarea muncii umane, nu pot fi realizate decît prin înmănunchierea eforturilor tuturor celor care doresc aceste lucruri. Tuturor oamenilor muncii, tuturor democraților — oricare ar fi familia spirituală din care fac parte. Acțiunea comună este posibilă și în același timp necesară.

Diversitatea curentelor filozofice și politice din țara noastră este o realitate. Nu ni se pare cîtuși de puțin că ea este de natură să constituie un obstacol în calea regrupării forțelor muncitorești și democratice, în acțiunea pentru crearea unei societăți mai bune pe acest pămînt. Și mîine ? Mîine ca și astăzi, ne vom strădui, firește, să convingem poporul nostru că concepția noastră despre lume reprezintă o etapă superioară în evoluția morală a omenirii. Spun : să convingem. Căci, dacă vom continua să ducem ca și astăzi o luptă de idei în această direcție, excludem orice posibilitate de recurgere la vreo metodă de constrîngere, oricare ar fi ea, pentru a asigura triumful acestor idei. Noi acceptăm emulația, întrecerea, de pildă cu creștinismul. Avem încredere în rezultatul acestei întreceri : filozofia noastră este aceea care corespunde omului din vremea noastră".

La o întrebare în legătură cu deosebirile fundamentale de concepții despre lume, dintre comuniști și creștini și posibilitățile lor de colaborare, Georges Marchais a răspuns :

„Realitățile aspre ale lumii capitaliste, descoperirea dramei pe care o reprezintă foamea în uriașe regiuni ale lumii, războaiele monstruoase duse împotriva unor popoare care nu aspirau la libertate și demnitate (mă gîndesc de pildă la Algeria și la Vietnam) toate acestea sînt resimțite în mod deosebit de pregnant în ultimul timp de toți oamenii simpli, inclusiv muncitorii, țăranii, intelectualii catolici. Într-o măsură tot mai mare, acestea se angajează în luptele economice și sociale, în acțiunea pentru pace și împotriva războaielor colonialiste. Ei pun în cauză tot mai mult, nu numai consecințele capitalismului, ci însuși capitalismul. Evenimentele din mai-iunie 1968 au jucat un rol important în acest sens.

Firește, creștinii concep toate acestea în termenii care le sînt proprii. În numele credinței lor refuză ei să accepte nedreptatea și asuprirea unui regim condamnat. Este evident că noi nu pretindem să „ne alegem creștinii", să-i alegem pe cei care trebuie să fie interlocutorii noștri ; noi nu înțelegem să hotărîm în locul creștinilor cum trebuie să fie ei creștini, nu pretindem să ne pronunțăm în locul lor în domeniul teologiei sau în acela al liturghiei. Totuși, sîntem departe de a fi indiferenți față de evoluția care se produce în rîndurile lor.

Această evoluție își găsește expresia în anumite modificări care intervin în sînul Bisericii și pe care le considerăm importante. Mă refer aci la anumite aspecte ale Conciliului, apoi ale sinodurilor, ale adunărilor episcopatului francez. În materie socială, documente ca „Populorum progressio" și diferite luări de poziție ale episcopilor francezi denunță relele sistemului capitalist. Am în vedere de pildă scrisoarea din 1968 a episcopilor francezi din cadrul comisiei muncitorești, care stigmatizează exploatarea celor ce muncesc, metodele represive ale patronatului și puterii, nenorocirile pe care le comportă traiul muncitorilor.

Pe un alt plan, se pare că largi cercuri ale Bisericii au fost cuprinse de o profundă emoție în fața atacurilor criminale împotriva drepturilor popoarelor, pe care le comit imperialismul și aliații săi, nesovăind — ca în Brazilia — să persecute fără deosebire, comuniști ca și preoți. Această evoluție afectează milioane de bărbați și femei care nu sînt croiți din altă stofă decît noi. În consecință, se deschid noi posibilități pentru acțiuni comune, fie ele limitate. Noi, comuniștii, sîntem dispuși să favorizăm orice acțiune comună de acest ordin.

După părerea noastră, aspirația a numeroși creștini la dreptate socială și respectarea demnității umane, departe de a-i face să conteste societatea socialistă, îi va determina dimpotrivă să participe tot mai activ la dezvoltarea sa. Căci, satisfacerea nevoilor materiale și morale ale fiecăruia, realizarea maximă a fiecărei personalități, constituie tocmai țelul fundamental al socialismului. Pentru aceasta luptăm noi. Pentru atingerea acestui țel este necesară cooperarea tuturor și în speță a creștinilor. Or, cooperarea bine înțeleasă presupune discuție, confruntare, căutarea unui acord".

Și mai departe, secretarul general adjunct al P.C.F. a subliniat :

„Noi obișnuim să spunem : fără teorie revoluționară nu există mișcare revoluționară.

Teoria noastră este socialismul științific. Acesta se bazează pe o concepție filozofică despre lume care este materialismul dialectic. Ca instrument colectiv al luptei clasei muncitoare, dacă pot să spun așa, partidul nostru trebuie să-și bazeze acțiunea pe această concepție despre lume. Este garanția eficacității sale. Aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin că creștinii nu pot adera pe deplin la socialismul științific, adică la o analiză dată asupra societății și evoluției sale, la o definire a obiectivelor susceptibile să asigure eliberarea celor ce muncesc, la o metodă de luptă colectivă — fără ca prin aceasta să-și însușească bazele filozofice ultime ale socialismului științific".

O altă întrebare a urmărit clarificarea relațiilor P.C.F. cu celelalte partide politice în condițiile trecerii la socialism și despre relațiile dintre stat și biserică. Iată răspunsul :

„Înlocuirea puterii marelui capital printr-o democrație avansată, apoi con-

struirea socialismului nu ar putea fi opera doar a partidului nostru comunist. V-am spus deja : pentru aceasta este necesară cooperarea celorlalte formaţiuni democratice, unite în jurul unui program comun, acţionînd în calitate de parteneri egali în drepturi şi în îndatoriri. În lupta pentru o schimbare democratică şi în construirea unei societăţi socialiste, noi avem firește ambiţia de a juca un rol de avangardă. Acest rol noi nu intenţionăm să-l impunem, ci să-l meritäm prin devotamentul nostru, prin justeţea ideilor noastre, prin forţa demonstrativă a succeselor socialismului.

Democraţia socialistă înseamnă participarea intensă a maselor celor mai largi ale poporului nostru la conducerea şi gestiunea treburilor ţării, la toate eşaloanele şi în toate domeniile. Drepturile minorităţii ? Ele vor fi pe deplin respectate în măsura în care se vor exercita în cadrul legalităţii. În ce priveşte libertăţile religioase, permiteţi-mi să vă spun mai întîi că noi nu vom da precădere divizărilor filozofice, faţă de interesele comune ale ansamblului populaţiei muncitoare. Aceasta ar însemna a întoarce spatele principiilor noastre, a slăbi adeziunea mişcării populare la construirea socialismului.

Într-o Franţă socialistă, statul va trebui în mod firesc să fie laic. Separarea statului şi bisericilor va trebui scrupulos respectată. Libertatea de credinţă, libertatea cultului, libertatea de educaţie religioasă şi de exprimare publică a bisericilor vor fi garantate din punct de vedere juridic şi practic. Condiţiile pentru exercitarea acestor libertăţi, drepturile şi îndatoririle care decurg din aceasta pentru fiecare vor fi stabilite pe calea concertării. În orice caz, legea socialistă va garanta libertăţile religioase împotriva oricărei persecuţii, oricărei represiuni administrative".

Referitor la programul P.C. Francez, despre realităţile franceze şi modul cum înţelege aplicarea în Franţa a experienţelor unor ţări socialiste, Georges Marchais a răspuns :

„Noi am explicat în repetate rînduri că partidul nostru are politica *sa*, programul *său* pe care îl elaborează în funcţie de condiţiile Franţei, ale Franţei de astăzi. Noi nu avem cîtuşi de puţin intenţia de a urma vreun „model" pentru simplul motiv că nu există un „model". Fără îndoială, noi tragem învăţăminte din experienţa ţărilor care sînt deja socialiste, atît din succesele, cît şi din greşelile lor. Dar noi nu putem „copia" pe nimeni. De exemplu, nu avem de-a face cu Biserica ortodoxă rusă din 1917, ci cu lumea catolică a Franţei din 1970, cu tot ce se petrece în sînul ei. Politica noastră, programul nostru nu constituie deci o promisiune. Ele constituie un **angajament**, un angajament realist : nu vrem să construim o societate nouă **împotriva** maselor muncitoare creştine, ci împreună cu ele. În fond, noi propunem un contract. Un contract angajează toate forţele contractante, fiecare veghind la buna sa aplicare.

Noi sîntem partidul clasei muncitoare, adică al unei clase care nu aspiră să exploateze nici o altă clasă, al unei clase care nu se poate elibera decît eliberînd întreaga societate. Iată baza teoretică a ataşamentului nostru faţă de libertăţile democratice. Dar, prima şi cea mai bună garanţie pe care o dăm în această privinţă o constituie eforturile pe care le desfăşurăm încă de pe acum pentru a realiza cooperarea tuturor forţelor interesate într-o schimbare a societăţii şi pentru a asigura o participare reală a maselor populare la treburile publice. Garanţia este faptul că întreaga noastră politică se bizuie pe următoarea idee : socialismul în Franţa va fi rezultatul unei mişcări democratice a imensei majorităţi a poporului. Adaug că datorită acestui fapt, toate forţele angajate în această luptă — şi în consecinţă şi nenumăraţi creştini — vor fi beneficiarii acestor garanţii. În ultimă instanţă rezultatul va depinde şi de ei de vreme ce nu înţelegem să facem lucrurile pentru ei, ci împreună cu ei.

În ce priveşte libertăţile religioase, respectarea lor ne este dictată de înseşi principiile teoriei noastre. Pentru noi, adevărata frontieră nu trece între credincioşi şi atei, ci între exploatatori şi exploataţi. Orice atitudine de persecutare, hărţuială sau sectarism antireligios este pentru noi absurdă din punct de vedere ştiinţific. După cum vedeţi, atitudinea noastră în toate aceste probleme nu ţine nici de manevră, nici de eclectism. Închei cu ce am început : este o atitudine de principiu. Da, sîntem convinşi : astăzi, creştini şi comunişti pot acţiona împreună pentru a transforma societatea, a institui o democraţie adevărată într-o totul nouă, a instaura şi construi socialismul. Acest lucru este cu putinţă, aceasta este ceea ce vrem noi şi pentru aceasta acţionăm noi".

AMERICANII ÎNCHID UŞA

S-a întîmplat la New York, în urmă cu cîteva săptămîni. În faţa marilor magazine „Macy's", un grup de demonstranţi, purtînd pancarte, distribuiau manifeste. Erau membrii unui important sindicat care protestau împotriva importurilor abuzive de mărfuri străine în Statele Unite (din care „Macy's" este un mare distribuitor). În faţa vitrinelor, în care erau expuse brînzeturi normande şi maximantouri italiene, protestatarii cereau măsuri protecţioniste pentru limitarea concurenţei externe pe piaţa americană şi pentru menţinerea activităţii industriei naţionale şi a slujbelor muncitorilor ei.

Apelul demonstranţilor din New York şi din multe alte oraşe americane nu a fost zadarnic. El a fost auzit de Camera Reprezentanţilor, care a adoptat recent un proiect de reglementare a comerţului exterior limitînd drastic importurile din străinătate. Proiectul contingentează în special importurile de textile şi de încălţăminte. El consolidează regimul, oricum foarte restrictiv, al importurilor de petrol. El favorizează majorarea taxelor vamale la numeroase produse şi agravează legislaţia „antidumping", care acţiona de mai multă vreme, în mod foarte discriminatoriu, faţă de anumite mărfuri străine. El prevede scutiri fiscale în favoarea firmelor de export.

Virajul protecţionist al Camerei Reprezentanţilor răspunde cererii anumitor ramuri industriale şi ale majorităţii organizaţiilor sindicale, aflate în faţa unei situaţii economice îngrijorătoare : plafonarea producţiei industriale de multe luni şi creşterea şomajului la 5,5 la sută din totalul mîinii de lucru active. Prin aceasta se urmăreşte, de asemenea, să se contribuie la însănătoşirea dolarului, balanţa de plăţi a Statelor Unite fiind grav deficitară.

Dar poziţia adoptată de Camera Reprezentanţilor are un evident caracter demagogic. Căci balanţa comercială a Statelor Unite, deşi se înrăutăţeşte, rămîne beneficiară şi nu deficitară. Iar deficitul balanţei financiare are cu totul alte cauze decît importurile din străinătate. El e provocat, în special, de povara financiară a războiului din Vietnam, de investiţiile excesive ale firmelor americane în străinătate şi de evaziunea capitalurilor alarmate de slăbiciunea dolarului. Lansîndu-şi ofensiva protecţionistă, Camera Reprezentanţilor încearcă să facă din importuri „ţapul ispăşitor" al tuturor dificultăţilor economice şi financiare americane.

Rămîne de văzut dacă Senatul şi Casa Albă vor urma Camera Reprezentanţilor pe acest teren periculos. Căci s-ar putea ca senatorii şi Administraţia Nixon să refuze să aprobe asemenea măsuri protecţioniste, care riscă să declanşeze un adevărat război comercial în Occident. Într-adevăr, aceste măsuri contravin întregii politici de suprimare a barierelor vamale şi contingentare aplicată de 25 de ani, sub egida Acordului General pentru Comerţ şi Tarife (G.A.T.T.) al O.N.U.,

Chiar de pe acum, ofensiva protecţionistă americană a provocat numeroase proteste înafara Statelor Unite. În Europa occidentală, patronatul britanic a propus tuturor organizaţiilor patronale de pe vechiul continent să facă un demers comun la Washington. Pe de altă parte, conducătorii Pieţei comune discută între ei pentru a trece la măsuri de represalii, deoarece aplicarea noii legislaţii americane ar putea reduce cu aproape două miliarde dolari anual exporturile „celor şase" în Statele Unite. Vestgermanii, care sînt cei mai mari exportatori pe piaţa americană, se simt deosebit de vizaţi. Ministrul economiei de la Bonn, Karl Schiller, şi-a manifestat neliniştea declarînd : „Este practic neîndoielnic că o asemenea lege va împiedica sensibil dezvoltarea comerţului mondial şi că ea riscă să provoace un val de protecţionism în lume".

Chiar dacă Senatul şi Casa Albă reuşesc să aducă amendamente la proiectul Camerei Reprezentanţilor într-un sens mai liberal, ofensiva protecţionistă americană va provoca în mod inevitabil o reacţie de apărare şi de solidaritate comercială în Europa occidentală. De fapt, se pare că asistăm în momentul de faţă la o cristalizare a „conştiinţei europene" printre conducătorii lumii de afaceri din Europa occidentală. În faţa controlului crescînd al anumitor firme gigantice din Statele Unite asupra pieţelor vest-europene, conducătorii grupurilor industriale de pe vechiul continent încep să înţeleagă că trebuie să-şi coordoneze acţiunea.

(După **Le Nouvel Observateur**)

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

STRATEGII DIN UMBRĂ

DINTR-O DATĂ, sirenele încep să urle. Este ora 2,40 dimineaţa. Din hotelul Thong Nhat, aflat în centrul Hanoiului, vezi sclipind în noapte luminile capitalei R. D. Vietnam. Deşteptaţi brusc, cei cîţiva ziarişti care locuiesc aci, aud curînd, peste zgomotul ventilatoarelor, pe acela al megafoanelor. O voce ascuţită, sacadată, cere populaţiei să intre în adăposturi. Apoi, din hotel ei disting, după cîteva secunde, în depărtare, salvele de artilerie antiaeriană lătratul gutural al rachetelor sol-aer, rafalele mitralierelor grele.

...La începutul toamnei, Grupul Special de Acţiune din Washington, creat în urmă cu aproape doi ani, se întruneşte tot mai des şi în cel mai mare secret. Prezidat de consilirul preşedintelui Nixon pentru problemele de securitate, Henry Kissinger, acest organism puţin cunoscut, şi fără statut oficial, întruneşte pe David Packard, subsecretar de stat la Departamentul apărării, amiralul Thomas Moorer şeful Comitetului mixt al şefilor de stat major, Richard Helms, directorul C.I.A. şi Alexis Johnson, subsecretar de stat însărcinat cu problemele politice. Grupul Special are sarcina să studieze problemele militare importante, care pot avea repercusiuni politice şi diplomatice grave. Înainte de a se pronunţa, el ia cunoştinţă de raporatele Departamentului de stat, ale C.I.A. şi, în special, ale misteriosului Serviciu de Securitate Internaţională al Departamentului apărării.

Acest „Serviciu", unde militarii sînt mai numeroşi decît civilii, este denumit „micul Departament de Stat". Lucrările sale sînt ultrasecrete. Nu se ştie nici măcar unde se întruneşte. Agenţii săi îşi adresează rapoartele micului grup de lucru însărcinat să pregătească şedinţele Consiliului Naţional al Securităţii.

Membrii „Serviciului" seamănă cu şeful lor, Warren Nutter, fost profesor la Institutul Hoover, unde se primesc cu mai multă plăcere „uliii" decît „porumbeii". Warren Nutter este necunoscut de marele public. Presa nu vorbeşte niciodată de el. Totuşi, influenţa sa este considerabilă. Ea a fost considerabilă mai ales în momentul intervenţiei americane în Cambodgia.

La începutul lunii octombrie, „Serviciul" primeşte sarcina să examineze încă o dată situaţia din Vietnam. Waren Nutter şi colaboratorii săi sînt nemulţumiţi de replierea americană dorită în mod aparent de Nixon. Ei consideră că este periculos ca „era confruntării" să fie înlocuită prea repede cu „era negocierii". Pentru a forţa mîna preşedintelui, ei orchestrează o campanie de presă urmărind să neliniştească opinia publică. Sînt difuzate pe larg informaţii despre avansul dobîndit de Uniunea Sovietică în domeniul rachetelor. Experţii Pentagonului consideră că a sosit momentul să acţioneze în două probleme: trebuie arătat că Statele Unite nu se dezinteresează de războiul din Vietnam şi trebuie pregătită o nouă cursă a înarmărilor pentru cazul în care convorbirile americano-sovietice de la Helsinki nu ar da rezultatele scontate.

Pentru aceşti militari, obiectivul este simplu: trebuie dovedit că Statele Unite este prima putere militară din lume şi că ea poate „să ducă concomitent un mic război de tip vietnamez şi un război mare". Serviciul de Securitate Internaţională al Pentagonului a pregătit şi un raport secret, care presupune eşecul convorbirilor de la Helsinki. El afirmă că, datorită avansului dobîndit de sovietici, strategia „de descurajare" aleasă pînă în prezent de Statele Unite devine insuficientă. Statele Unite trebuie, deci, să-şi constituie cît mai grabnic o nouă forţă de şoc. Această forţă trebuie să fie alcătuită din numeroase submarine atomice de mare tonaj, înzestrate cu rachete M.I.R.V. (rachete cu focoase atomice multiple). Aceasta este însă o operaţiune de lungă respiraţie, care riscă să provoace dezbateri aprinse în Congres. Pînă atunci, „micul Departament de Stat" propune să se intimideze Hanoiul, dar şi Moscova şi Pekinul, printr-o iniţiativă de anvergură în Vietnam.

De ce preşedintele Statelor Unite s-a alăturat avizului experţilor săi militari şi al „uliilor" de la Pentagon? Înainte chiar ca la Washington, în faimoasa cameră ovală, să se întrunească Consiliul lui Naţional al Securităţii, guvernul Vietnamului de nord era lămurit în privinţa intenţiilor Casei Albe. După părerea lui, o nouă escaladare americană era neîndoielnică. El se aşteaptă nu numai la noi bombardamente, ci şi la raiduri de comando asupra coastei şi în interiorul ţării. Nu are loc o mobilizare febrilă. Ziariştii străini remarcă doar, ici şi colo, la periferia Hanoiului, cîteva baterii antiaeriene suplimentare. Ei văd, de asemenea, camioanele încărcate cu trupe care se îndreaptă spre Sud. Dar nu se miră: ţara trăieşte de ani de zile în stare de război.

De fapt, totul se petrece ca şi cum Vietnamul de nord ar fi primit informaţii precise, ca şi cum — aşa cum pretinde un raport secret al C.I.A. — numeroşi agenţi comunişti s-ar fi infiltrat în administraţia sud-vietnameză pentru a informa Hanoiul. Nu atît informaţiile cît o serie de analize minuţioase au determinat pe conducătorii nord-vietnamezi să pregătească ţara pentru noi încercări.

După cele 92 de şedinţe ale Conferinţei de la Paris, cu cele 400 de ore de tratative zadarnice, cu cele 368 de discursuri şi cu numeroasele încercări de „relansare", nord-vietnamezii au remarcat enervarea crescîndă a delegaţiei americane. La Paris, pe Avenue Kléber, în sala ultramodernă, David Bruce, distinsul septuagenar, a renunţat la curtoazia lui exemplară: se întoarce din Statele Unite ca purtător al nervozităţii lui Nixon.

Nixon este iritat de imobilismul Conferinţei de la Paris. El găseşte „că nord-vietnamezii se simt prea la largul lor". Aşa cum procedase ori de cîte ori a anunţat retrageri de trupe americane din Vietnam, aşa cum procedase ori de cîte ori a subliniat meritele „vietnamizării", el declară în modul cel mai categoric: „Nu voi tolera ca viaţa soldaţilor americani, şi cu atît mai mult viaţa prizonierilor, să fie periclitată".

Membrii „Grupului Special de Acţiune": Henry Kissinger, David Packard, Thomas Moorer, Richard Helms şi Alexis Johnson (de la stînga la dreapta)

Potrivit reconstituirii făcute la Hanoi de ziariști străini, sub o gigantică umbrelă aeriană, o escadrilă de uriașe elicoptere „HH 53", pilotate de americani și avînd la bord un anumit număr de „berete verzi" sub ordinele colonelului Simons, dar și membri unui comando sud-vietnamez, se îndreaptă la mică altitudine spre lagărul de prizonieri Song Tay. Două elicoptere reușesc să aterizeze. Al treilea este doborît. Celelalte se întorc din drum în fața intensității tirurilor de baraj și a exploziei, la mică altitudine, a numeroase rachete sol-aer. Mai mulți soldați sud-vietnamezi sînt uciși scurt timp după ce puseseră piciorul pe pămînt. Alții nu au putut fi reîmbarcați. Ce s-a întîmplat cu ei? Se ascund și acum? Au fost luați prizonieri?

Conducătorii de la Hanoi consideră că această expediție merită mai puțină atenție decît evenimentul principal pe care ea avea sarcina să-l ascundă: reluarea bombardamentelor sub o nouă formă. Se pare că este vorba de o serie de operațiuni denumite de experți „Hit and run" („lovește și fugi"). Imprimînd bombardamentelor un caracter sporadic, președintele Nixon speră să le facă „acceptabile" pentru opinia publică, dînd în același timp satisfacție Pentagonului.

Și de vreme ce convorbirile de pe Avenue Kléber nu au progresat, de vreme ce David Bruce nu a obținut mai multe rezultate decît predecesorul său, Casa Albă s-a alăturat concluziilor „micului Departament de Stat": acțiunea agresivă poate fi reluată.

Jean-Pierre JOULIN

La Ciudad de Mexico a avut loc ceremonia instalării noului președinte al țării Luis Echeverria Alvarez. Iată-l în imagine felicitat de predecesorul său, Gustavo Diaz Ordaz (stînga)

MAGYARORSZÁG

BUDAPESTA

UN PROCES POZITIV

LA BUDAPESTA a fost semnat recent un acord comercial și de colaborare tehnico-economică ungaro—vest-german pe termen de cinci ani. Pînă acum, acordul comercial ungaro—vest-german semnat în 1963 și completat apoi cu un protocol privind volumul cifrei de afaceri și al plăților era prelungit anual. Inexistența unui acord de lungă durată — pe cinci ani — era însă cu atît mai izbitoare cu cît constituie o realitate arhicunoscută faptul că R. F. a Germaniei este cel mai important partener comercial din Occident al țării noastre. Or, Ungaria întreține de mulți ani relații economice bazate pe acorduri încheiate pe termen lung cu aproape fiecare partener al ei din Vest (printre care și state membre ale Pieței comune, cum sînt Franța și Italia).

Cu prilejul vizitei sale la Bonn din primăvara acestui an, ministrul ungar al comerțului exterior, analizînd împreună cu omologul său posibilitățile de extindere și modernizare a relațiilor economice dintre cele două țări au ajuns la concluzia necesității încheierii unui acord de lungă durată.

În perioada convorbirilor dintre dr. Biro Jozsef și ministrul economiei de la Bonn, dr. Karl Schiller, precum și cu prilejul întîlnirilor ulterioare ale experților, s-a relevat existența unor factori în măsură să frîneze dinamizarea cifrei de afaceri și realizarea unei cooperări economice mai eficiente. Actualmente, „călcîiul lui Achile" al relațiilor comerciale și economice ungaro—vest-germane îl constituie structura exportului ungar. Respectiv, faptul că aproape jumătate din exportul nostru îl reprezintă produsele agrare și ale industriei alimentare, sensibil afectate de măsurile discriminatorii din practica Pieței comune.

Merită să se acorde atenția cuvenită faptului că ponderea produselor agrare în exportul ungar s-a diminuat în cursul anului trecut, de la 60 la sută la 50 la sută, fapt remarcat de toți comentatorii vest-germani. Or, lichidarea caracterului dominant al produselor agrare, respectiv diminuarea continuă a ponderii lor încă ridicate în structura exportului ungar, este posibilă numai pe seama unei cooperări de perspectivă.

Dar, în pofida acestor factori nefavorabili în relațiile noastre, cifra de afaceri a comerțului ungaro—vest-german din ultimii ani prezintă o evoluție dinamică. În acest context este demn de relevat, îndeosebi, ultimul an care reprezintă punctul culminant cu o valoare de peste 750 milioane mărci vest-germane, această performanță fiind secondată de bilanțul ungar — pentru prima oară activ — ridicîndu-se la 50 de milioane mărci-valută.

Apreciind situația numai pe baza datelor referitoare, la primul semestru al anului 1970 (exportul ungar a sporit cu 33 la sută, iar importul cu 55 la sută), volumul schimbului de mărfuri din prima jumătate a acestui an este mai ridicat decît nivelul anului de vîrf — 1969. Actualul acord comercial atestă, de asemenea, tendința spre consolidarea și extinderea continuă a acestui proces pozitiv...

Partenerii vest-germani împărtășesc opinia potrivit căreia actualele forme tradiționale ale relațiilor comerciale ungaro—vest-germane nu mai corespund cerințelor realizării unei cifre de afaceri expansive. Dr. Karl Schiller împărtășise părerea ministrului ungar al comerțului exterior în sensul necesității de a se lărgi acordurile comerciale, transformîndu-le într-o cooperare cu o semnificație mai largă.

Actualul acord de cooperare tehnico-economică ridică relațiile noastre bilaterale la nivelul înțelegerilor interstatale și în acest sens el reprezintă ceva inedit în relațiile noastre bilaterale. Datorită substanțialelor avantaje reciproce pe care le implică, noul acord oferă un important stimulent extinderii continue a acestor raporturi.

Deși în domeniul relațiilor de cooperare cu țările avansate din Occident posibilitățile nu sînt nici pe departe epuizate, relațiile noastre de această natură au evoluat în sensul cel mai larg și intensiv în contextul cooperării cu R.F.G. Între întreprinderile ungare și firmele occidentale s-au realizat pînă acum 120 de acorduri de cooperare, dintre care 36 cu firmele vest-germane, ceea ce reprezintă o pondere de 30 la sută. S-a realizat o cooperare sistematică în domeniul producției de containere și în alte ramuri ale industriei de mașini, în domeniul industriei chimice și altele. Eficiența noii etape se va manifesta în evoluția continuă a relațiilor comerciale și economico-tehnice ungaro—vest-germane.

Pataki MIKLOS

CURCANUL DE CRĂCIUN...

„Oamenii noştri îşi vor lăsa căştile la vestiar dacă nu le acordaţi un spor de salariu de 35 la sută". Aşa sună avertismentul dat de curînd guvernului de către Federaţia poliţiei britanice. Inflexibil, guvernul a propus celor 108 000 de „hobbies" doar 12 la sută.

„Un Crăciun sumbru, la luminare şi fără căldură", profetizau în aceeaşi perioadă delegaţii lucrătorilor de la electricitate. Ei cer un salariu cu 25 la sută mai mare ; guvernul nu e dispus să acorde decît jumătate.

Recent, mii de funcţionari poştali şi-au abandonat ghişeele fără preaviz şi au manifestat, cu fanfara în frunte pe străzile Londrei pentru a impune reinstalarea în funcţie a directorului Poştelor, lordul Hall. A doua zi, Parlamentul a confirmat totuşi demiterea acestuia.

În faţa acestor cohorte de nemulţumiţi, premierul Edward Heath a hotărît să recurgă la măsuri categorice. El a depus în Parlament un draconic proiect de lege, destinat să prevină aceste greve (în 1970, grevele au păgubit economia britanică cu echivalentul a 10 milioane zile-muncă — un adevărat record). La baza proiectului, două principii : rigorile legii pentru contractele încheiate între sindicate şi patroni şi amenzi masive pentru încălcarea legii.

Vestea a fost întîmpinată cu o adevărată avalanşă de proteste. Şi totuşi, un comitet care chema la o grevă generală de protest pentru ziua de 8 decembrie nu putea conta decît pe un milion de aderenţi, deoarece Centrala sindicatelor britanice a dezaprobat manifestarea, socotind-o „politică".

Politizarea bătăliei nu i-ar displăcea însă lui Heath. El ştie că potrivit ultimelor sondaje, o parte din muncitorii englezi sînt favorabili unei reglementări a relaţiilor industriale. Dar el mai ştie că Partidul laburist e astăzi mai popular decît Partidul conservator. Şi atunci ? Atunci lui Heath nu i-ar strica nişte impopulare „greve de Crăciun", pentru a face să treacă de partea guvernului un public nemulţumit, afectat de greve.

Cît despre libera întreprindere, primul ministru a dat cărţile pe faţă, predînd sectorului particular cîteva ramuri — rentabile — ale societăţilor naţionalizate : el a refuzat să sprijine Liverpool-ul şi alte porturi învinuite de „neproductivitate" şi forţate de acest refuz să concedieze docheri. Şi aceasta în timp ce guvernul acorda un credit de 42 milioane de lire firmei „Rolls Royce". „Politică de clasă !", a strigat indignat în Parlament Harold Wilson. „Politică imprudentă !", consideră economiştii britanici.

Inflaţia continuă să obsedeze opinia publică. Şi Heath o ştie. Dar, chiar dacă el izbuteşte să-şi impună tezele, englezii vor constata, făcîndu-şi cumpărăturile de sfîrşit de an, că venirea sa la putere n-a împiedicat preţurile să crească cu 10 la sută. Curcanul de Crăciun va fi o curcă plouată...

(Din **L'Express**)

Frankfurter Allgemeine

GUVERN ŞI OPOZIŢIE ÎN AUSTRIA

ÎN AUSTRIA, controversele ascuţite dintre partidul de guvernămînt socialist şi cele două partide de opoziţie burgheze creează impresia unei lupte electorale permanente. Dacă ar fi să ne orientăm după crescendo-ul bătăliilor parlamentare şi duritatea cu care se confruntă părerile politice şi înafara parlamentului, atunci ar trebui să admitem că zilele guvernului ar fi numărate. Dar aparenţele înşală. Un front unit între partidul populist şi partidul liberal care să poată detrona guvernul socialist minoritar nu se conturează încă, fapt remarcat de curînd în dezbaterea bugetului. Dimpotrivă, între socialişti şi liberali s-a realizat un acord, iar o dovadă concretă a colaborării dintre cele două partide a fost chiar recenta adoptare a bugetului cu sprijinul liberalilor. Cancelarul socoteşte că partidul liberal nu are nici un interes să schimbe actualul raport de forţe existent în parlament. Căci liberalii sînt cei care profită cel mai mult de pe urma acestei situaţii, cei 6 deputaţi ai partidului liberal ocupînd o poziţie-cheie între cei 81 ai partidului socialist şi cei 78 de deputaţi ai partidului populist. După un deceniu şi jumătate, existenţa modestă din punct de vedere politic a liberalilor se prezintă ca un caz nemaiîntîlnit pînă acum, situaţie pe care a folosit-o cu abilitate. Curtat de ambele partide mari, el poate trage de aici maximum de profit. O „bombonică" deosebit de interesantă i-a oferit-o cancelarul federal Kreisky cu proiectata reformă electorală elaborată de guvernul socialist, care preconizează o creştere a prestigiului micilor partide.

Dacă se va realiza „marea" schimbare a legii electorale prevăzînd creşterea locurilor în parlament — reforma cere, potrivit constituţiei, o majoritate parlamentară, şi de aceea probabil că nu va putea fi adoptată din cauza opoziţiei partidului populist — împărţirea mandatelor actuale se vor schimba, astfel, de la 81, partidul socialist, 78 partidul populist, 6 partidul liberal, la 88 — 82 — 10. În ce priveşte „mica" reformă ea poate fi votată în Parlament, cu o majoritate simplă, dar va fi şi mai nefavorabilă pentru partidul populist. Printr-o reorganizare a circumscripţiilor electorale şi a uniunilor de circumscripţii electorale s-ar ajunge luînd ca bază ultimele alegeri, la rezultatul de 81 — 76 — 8. Noua lege electorală, care se află deja în stadiul pregătirii parlamentare, pare să fie deosebit de importantă în consecinţele sale politice interne, iar partidul populist încearcă să obţină un compromis cît mai favorabil lui. Partidul liberal, în schimb, pare să fie gata — chiar dacă oficial nu

Cancelarul Kreisky

recunoaşte — să acorde guvernului minoritar o perioadă de linişte.

Dar şi în rîndurile partidului populist s-a dorit ca bugetul să fie adoptat cu ajutorul liberalilor şi astfel poziţia guvernului minoritar să fie salvată fără intervenţia partidului populist. Căci partidul populist nu doreşte în momentul de faţă alegeri noi după cele două înfrîngeri suferite. El are nevoie de o perioadă de revenire. Primele semne ale reactivizării în rîndurile partidului populist sînt deja vizibile, ele datorîndu-se, în ultimă instanţă, noului secretar general al partidului populist, Karl Schleinzer, un bun tactician. Conservatorii din rîndurile populiştilor nu sînt însă pregătiţi pentru o nouă con-

Un nou candidat la titlul de automobil al viitorului : autoturismul electric fabricat de uzinele firmei japoneze „Hissan". Cîntăreşte 600 kg şi dezvoltă o viteză de 60 km pe oră

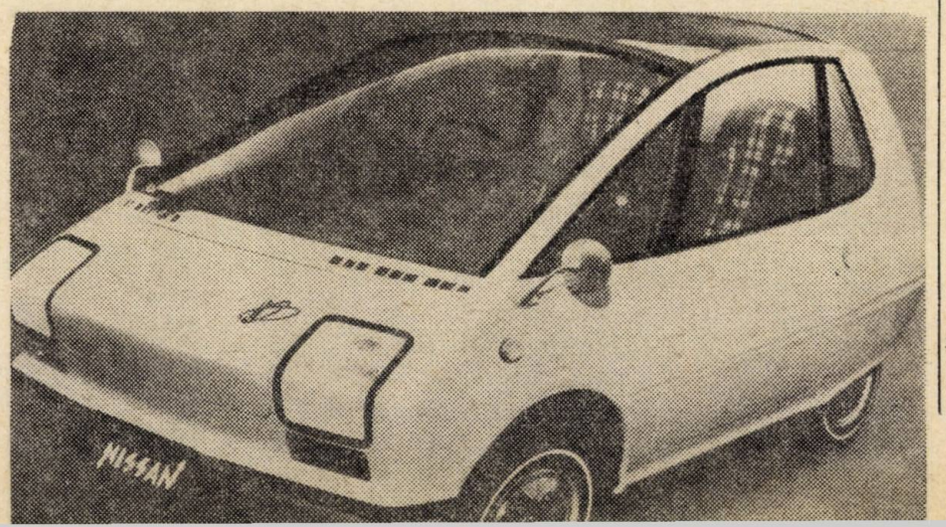

fruntare a forţelor cu partidul socialist şi în primul rînd nu pot relua lupta cu şeful partidului socialist şi cancelarul federal, Kreisky. Avînd în vedere emotivitatea care hotărăşte în momentul de faţă politica internă austriacă şi avînd în vedere tendinţa de dramatizare şi exagerare a tuturor problemelor este de prevăzut ca „marele scandal" între guvern şi opoziţie să se stingă. Ceea ce ar avea ca urmare noi alegeri „neplanificate", posibilitate aflată în atenţia tuturor secretariatelor de partid.

Hanni KONITZEH

l'Unità

ROMA

VATICAN: MARXISM ÎN SEMINARII

UN INTERESANT document al Vaticanului, redactat de „Secretariatul pentru necredincioşi" încă de la 10 iulie, dar dat publicităţii abia la 24 noiembrie, se referă la fenomenele de ateism şi secularizare, din ce în ce mai răspîndite în societatea actuală „la nivelul unor elite şi al unor vaste pături ale maselor populare", la marxism şi la dialogul dintre catolici şi comunişti. Documentul relevă rămînerile în urmă şi incertitudinile de care Biserica catolică a dat dovadă în ce priveşte luarea la cunoştinţă a acestei problematici complexe, care „nu mai poate fi ignorată".

Încă din 1968, „Secretariatul pentru necredincioşi" a publicat un document amplu pentru a atrage atenţia catolicilor asupra problemelor dialogului cu comuniştii care — se sublinia — sînt o componentă importantă în cadrul acelui nou raport dintre Biserică şi „lumea modernă", promovat de Vatican II şi reafirmat de Paul al VI-lea în 1964, în prima sa enciclică, „Ecclesiam suam".

În actualul document, „Secretariatul pentru necredincioşi", prezidat de Cardinalul Konig, cere în mod energic congregaţiilor care se ocupă cu educarea şi formarea clerului, conferinţelor episcopale, universităţilor catolice să-şi asume sarcina „de a crea o mentalitate nouă, o conştiinţă mai vie în rîndurile studenţilor şi ale corpului didactic, în ce priveşte această realitate umană atît de vastă, care devine din ce în ce mai înclinată spre ateism şi spre secularizare".

„Una dintre cele mai mari lipsuri ale clerului — se poate citi în document — este informarea istorică şi culturală deficientă care se observă uneori în rîndurile lui. Candidaţii la preoţie nu vor putea înţelege niciodată lumea contemporană dacă nu cunosc bine cum s-a format ea din punct de vedere istoric". De aici recomandarea ca „predarea şi programele filozofiei să fie axate pe om", pe „omul (antropologie filozofică) şi dimensiunile existenţei umane, în care apar semnele indicative ale transcendenţei (printre care istoria capătă o importanţă din ce în ce mai mare)".

Două capitole ale documentului sînt dedicate integral marxismului şi dialogului cu comuniştii. „Pregătirea în seminariile candidaţilor la preoţie trebuie să includă — şi aceasta este o necesitate de neamînat — o informare pe cît posibil vastă şi precisă despre marxism. Această informare trebuie să cuprindă nu numai o cunoaştere exactă a gîndirii fondatorilor marxismului — Marx şi Engels — şi a rădăcinilor sale în filozofia lui Hegel şi îndeosebi a lui Feuerbach, ci şi a evoluţiei doctrinei lor care, în prezent, e de o importanţă deosebită, în primul rînd marxism-leninismul, baza doctrinală a tuturor mişcărilor comuniste. Nu se poate „duce dialogul cu comuniştii" fără să cunoşti „elaborarea politică, strategia creată de Lenin şi care urmăreşte cucerirea puterii prin alianţe cu alte forţe politice". „Pentru a putea aprecia oportunitatea de a te comporta ca aliat — se susţine în document — sau pentru a evita să devii un astfel de aliat fără să vrei şi fără s-o ştii, este absolut necesar să cunoşti cu exactitate strategia şi tactica comunismului. Această necesitate se impune cu deosebită urgenţă în epoca noastră, atît de caracterizată de dialog".

Alceste SANTINI

Cel mai scump tablou din lume (dreapta) a devenit un portret al lui Velasquez (reprezentîndu-l pe mulatrul Juan de Parejo, unul din elevii marelui pictor spaniol). În cadrul unei licitaţii care a avut loc recent la Londra, tabloul a fost achiziţionat de „Galeria Wildenstein" din New York pentru fabuloasa sumă de 2 310 000 lire sterline

Juan José TORRES

preşedintele Boliviei

Ceea ce începuse, la 26 septembrie 1969, Ovando Candia, continuă, de la 7 octombrie 1970, Juan José Torres.

S-a născut în 1921, într-o familie de indieni săraci din Cochabamba, nume cu rezonanţă specială în istoria Boliviei. Aici a început complotul care a dus la înlăturarea preşedintelui Victor Paz Estenssoro şi tot aici a avut loc accidentul de avion al preşedintelui René Barrientos. Juan José Torres este ofiţer de carieră, absolvent al Academiei militare din Bolivia. A avut o evoluţie politică deosebită de a altor lideri militari bolivieni prin continua fluctuaţie a funcţiilor. Pînă a fi devenit preşedinte, a urcat şi coborît numeroase trepte, ceea ce i-a adus un spor de popularitate, nu întotdeauna şi de prestigiu. În 1964, ia parte la lovitura de stat împotriva lui Victor Paz Estenssoro. În primul guvern Barrientos (pe vremea cînd acesta împărţea — destul de inegal — preşedinţia cu Ovando Candia, fiecare avînd statutul de copreşedinte), Juan José Torres este, timp de trei săptămîni, ministru al finanţelor. Ulterior, va fi numai însărcinat cu afaceri al Boliviei în Brazilia. Se întoarce în ţară pentru a deveni adjunct al şefului de stat-major al armatei boliviene, dar este destituit la 12 august 1968. Peste cîteva luni promovează din nou: Consiliul superior al apărării naţionale îl are ca preşedinte începînd cu data de 25 noiembrie 1968. Alături de generalul Ovando Candia, Torres sprijină lovitura de stat din 26 septembrie 1969, în urma căreia primul devine preşedinte, iar al doilea — comandant suprem al forţelor armate. Este considerat a doua personalitate politică a regimului, iar ca orientare, mai decis de stînga decît preşedintele Ovando Candia. Sub presiunea reprezentanţilor dreptei, cade însă în disgraţie pentru propaganda în rîndurile principalelor partide politice „de a facilita continuitatea procesului iniţiat în 1969". La 7 octombrie, evenimente neprevăzute îl instalează în postul de preşedinte al Boliviei.

La o conferinţă de presă, generalul Torres a menţionat intenţia guvernului de a proceda la o „naţionalizare progresivă a companiilor străine care vor acţiona contrar intereselor ţării" şi a promis întărirea rolului statului în exploatarea resurselor naturale boliviene. Adept al independenţei nu numai economice, ci şi politice, preşedintele Torres se declară dispus să promoveze o politică de menţinere a relaţiilor cu toate ţările lumii, „pentru pace, prietenie şi cooperare, bazată pe principiile autodeterminării şi neintervenţiei".

A. V.

poșta redacției

După părerea mea...

Făcînd abstracție de nota de superficialitate pe care o denotă publicarea, în decurs de 2 săptămîni, a aceleiași poze cu texte diferite (numerele 39 pag. 21 și 41 pag. 28), cred că, dacă într-adevăr nu există decît o singură fotografie în regiunea și în domeniul respectiv, ar fi mai nimerită publicarea o singură dată a aceleiași fotografii. De altfel, superficialitățile care dăunează nivelul general al revistei, foarte serioasă și corectă în majoritatea materialelor publicate, nu sînt numeroase. Aș propune schimbarea titlului rubricii „Poșta redacției" în „Cititorii întreabă — cititorii răspund", titlul care, parțial corespunde și actualului conținut al rubricii. In acest fel ar fi antrenat un număr sporit de cititori în elucidarea unor întrebări. Aș propune, pe lîngă rubrica „Profil", cam seacă dar utilă, o altă rubrică : „Oameni de stat despre oameni de stat", în care să fie prezentate figuri politice la ordinea zilei, văzute de alți oameni politici. In calitate de vechi cititor al revistei dv., îmi permit aceste critici și sugestii pentru a contribui la ridicarea nivelului revistei, care constituie săptămînal pentru mine (și sînt convins că și pentru mulți alți cititori) o fereastră prin care putem vedea și interpreta clar întîmplările din lume.

Carol ZIMBLER
Craiova

Am citit recent în revista „Lumea" eseul intitulat „Magnificat", scris la dispariția marelui Charles de Gaulle. Apreciez valoarea unei opere artistice în primul rînd în funcție de gradul de emoție intelectuală pe care o produce. Nu m-aș încumeta să dau calificative, dar socotesc aceste însemnări drept un moment de rară și fericită inspirație, în care emoția spirituală s-a împletit excelent cu talentul. Trimit aceste rînduri revistei „Lumea" ca un semn de omagiu pentru satisfacția pe care mi-a produs-o.

Al. DUMITRESCU—COLȚEȘTI
avocat, București

Ca un pasionat cititor al revistei, cred că ar fi foarte necesar să se mărească numărul de pagini al revistei pentru cuprinderea tuturor evenimentelor vieții internaționale. Unele fotografii publicate în revistă sînt nesemnificative pentru articolul căruia îi sînt anexate, încît, cu fotografie sau fără, cam tot acolo sîntem. Caricaturile, extrem de puține, chiar și atunci cînd apar, au un rol deosebit în ilustrarea, „intuitivă" aș spune, a unui moment politic, înlesnind pătrunderea lui, prin caracterul ei incisiv, satiric. Deci, mai multe caricaturi, dar nu la întîmplare, ci selectate cu mult spirit de discernămînt, atît din punct de vedere artistic cît și, mai ales, ca semnificație politică. O altă problemă ar fi aceea a rubricii „Puncte de vedere". Integrate în contextul revistei, cu un bogat conținut informativ, articolele reproduse la această rubrică au, după părerea mea, o mică deficiență : prezintă numai puncte de vedere apropiate sau identice. Prezentarea unor puncte de vedere diferite, chiar opuse, eventual însoțite de o notă explicativă, ar înlătura înțelegerea greșită a unor evenimente. Cu privire la statele socialiste, „Lumea" prezintă de cele mai multe ori reportaje cu privire la viața economică, note de călătorie sau contacte diplomatice. Este desigur utilă prezentarea politicii unui stat socialist sau a unui partid comunist pentru cunoașterea detaliată a punctelor lor de vedere în diferite probleme ale vieții internaționale actuale. Se cuvine semnalată prezența pozitivă a rubricii „Profil". In prezent, „Poșta redacției" are la dispoziție două pagini de revistă, care cuprind răspunsuri la întrebări, articolașe cu subiecte de interes comun și cam atît. N-ar fi indicat ca una din aceste două pagini să fie acordată opiniilor cititorilor asupra diferitelor probleme ale vieții internaționale ? O inițiativă utilă ar fi și publicarea unui tabel cronologic — săptămînal sau lunar — al evenimentelor cotidiene. Valoarea unei astfel de rubrici de informație rapidă și totală nu cred că mai trebuie dovedită. Desigur, nu cred în realizarea de pe o zi pe alta a acestor propuneri, dar presupun că traducerea lor în practică ar spori interesul pe care îl stîrnește revista „Lumea".

Ștefan PETRA
student Cluj

In nr. 37 al revistei „Lumea", la pag. 32, cititorul Carol Popper din București face o comunicare cu privire la zeppelinul care a vizitat Bucureștiul în februarie

1930. Aș vrea să precizez că evenimentul a avut loc la 15 octombrie 1929, la ora 14,30. Vă trimit și această fotografie, pe care am făcut-o eu însumi în acea zi.

Iosif SIMIONESCU
București

CONGRESUL DE LA MONACO

I. Cristu, București. 1.) Al 23-lea Congres științific asupra Mediteranei s-a deschis la începutul lunii decembrie la Monaco. După cum se știe, în Monaco își are sediul „Eurocean" — organizație științifică internațională care se ocupă cu lupta împotriva poluării și al cărui președinte este cunoscutul oceanograf francez Yves Cousteau. În cîteva declarații făcute în ultimele luni (una din ele a fost reprodusă în nr 42 al revistei noastre, la această rubrică), Cousteau a avertizat asupra pericolului poluării : după două-trei generații, Marea Mediterană ar risca „să moară", fauna care trăiește în ea astăzi ar pieri și intra în putrefacție, locuitorii coastelor ar trebui evacuați la cel puțin treizeci de kilometri de țărm. Dintre țările participante la Congresul deschis la Monaco, Italia pare a fi cea mai activă datorită faptului că e țara înconjurată aproape în întregime de apele mării — aproximativ 9 000 km de coastă (președintele Consiliului Național de Cercetări, Vincenzo Cagliotti, a arătat că în Italia treizeci de institute de biologie marină, geofizică, geologie etc. se ocupă de această problemă). La Congresul de la Monaco au fost constituite mai multe comisii care vor studia morfologia fundului marin, caracteristicile apelor Mării Mediterane, fauna mării etc. 2) Plîngerea senatorilor democrați William Proxmire (Wisconsin) și Maurice K. Udall (Arizona) împotriva zborurilor avioanelor supersonice deasupra teritoriului Statelor Unite era bazată pe faptul că toate gazele de eșapament ale avionelor supersonice ar putea provoca anual aproximativ 10 000 cazuri de cancer al pielii (acuzațiile se sprijină pe unele cercetări ale profesorului James McDonald de la Universitatea din Arizona). Datorită emiterii la înălțimi foarte mari a vaporilor de apă, s-ar putea reduce proporția de ozon din stratosferă. Ozonul, se știe, filtrează radiațiile ultraviolete. În cazul diminuării puterii acestui filtru, razele ultraviolete, una dn sursele care provoacă apariția cancerului pielii, ar ajunge în cantități sporite pe pămînt. Plîngerea senatorilor democrați nu este prima de acest gen. În ultimii ani au fost înregistrate mai multe proteste împotriva zborurilor unor astfel de avioane.

V. Ionescu, Constanța. Conducta „Tapline" a fost avariată de un buldozer sirian la 3 mai, lîngă localitatea Daraa. Pierderile suferite prin refuzul fostelor autorități siriene de a proceda la înlăturarea defecțiunilor se ridică, potrivit datelor oficiale, la aproape 200 de milioane de franci pentru Arabia Saudită, 165 milioane de franci pentru societățile „Aramco" și „Tapline" și 45 milioane de franci pentru țările de tranzit. „Tapline" traversează Arabia Saudită, Iordania, Siria (inclusiv zona Golan ocupată de forțele armate israeliene) și Liban, pînă la portul Sidon.

Vlad Constantin, Buhuși. 1) Inaugurarea oficială a Brasiliei a avut loc la 20 aprilie 1960. 2) Joao Goulart era, în 1961, în timpul președinției lui Janio Quadros, vicepreședinte al Braziliei. Prin demisia lui Quadros în august 1961, Goulart ocupă funcția supremă a statului, dar numai după ce acceptă modificarea constituției. Președintele Goulart s-a retras în 1964. Următorii conducători ai Braziliei au fost : mareșalul Castelo Branco, ales la 12 aprilie 1964, mareșalul Costa e Silva (1966) și generalul Garrastazu Medici (1969), actualul președinte.

PROGRAMUL FRONTULUI UNIT DIN CEYLON

Adrian Vulpe, Iași. Frontul Unit, condus de Shirimavo Bandaranaike preconizează o serie de măsuri în vederea consolidării independenței politice și economice a țării. Principalele puncte din program : 1.) naționalizarea băncilor ; gestiunea statului asupra principalelor importuri ; 2) supravegherea de către stat a activității de pe plantații ; 3) crearea unui sistem de asigurări sociale, cuprinzînd un dispozitiv național de pensii ; 4) construirea de noi școli superioare; 5) lichidarea dominației monopolurilor capitaliste asupra presei; 6) o nouă constituție. În concordanță cu aceste prefaceri interne, Ceylonul și-a exprimat oficial opțiunile sale în domeniul politicii externe. În această ordine de idei se înscriu solidaritatea cu lupta de eliberare națională a popoarelor aflate încă sub dominația colonială, recunoașterea R.D. Vietnam, R.P.D. Coreene, R. D. Germane, precum și a Guvernului Revoluționar Provizoriu al Vietnamului de Sud ; desfășurarea unei politici externe bazată pe principiile conviețuirii, păcii și bunei înțelegeri între state.

Vasile Bogdan, Buda. Chile este în acest moment prima țară latino-americană care a reluat relațiile diplomatice cu Cuba. O atitudine apropiată de politica noului guvern chilian se manifestă și în alte state ale Americii de Sud. Președintele Republicii Peru, generalul Velasco Alvarado, a declarat, după restabilirea relațiilor diplomatice dintre Chile și Cuba, că actuala poziție a Statelor latino-americane față de Cuba, poziție impusă prin hotărîrea O.S.A. din 26 iulie 1964, trebuie revizuită. Declarația secretarului general al O.S.A. (menționată în nr. 47 al revistei noastre) este concludentă : adoptînd această decizie, Chile a exercitat un drept inerent suveranității sale.

poșta redacției

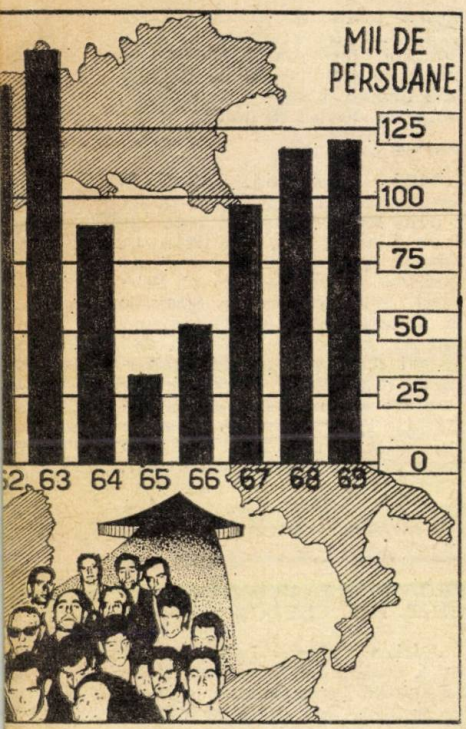

Constantin Malca, Adjud. 1) Persoanele emigrate din sudul Italiei în zona industrială din nord între 1962 și 1969 (cum se vede în graficul de mai sus) au atins cifra de 798 000. Între 1955 și 1969, numărul emigranților din regiunile meridionale este de două milioane persoane. 2) Relațiile dintre Republica Populară Congo și Republica Democratică Congo, care au cunoscut în urmă cu cîtva timp o anumită încordare, au intrat pe făgașul normalizării. În urma întrevederilor care au avut loc la începutul lunii trecute, între autoritățile celor două țări s-a stabilit ca la 15 decembrie să fie reluate relațiile diplomatice. Președintele Mobutu a declarat, printre altele : „La 1 ianuarie 1971 situația va redeveni pe deplin normală în ce privește traficul și relațiile generale dintre cele două țări".

Aurel Sapocan, Cîmpia Turzii ; Cristea Chiru, Rîmnicu-Sărat. Lista țărilor care au votat pentru sau împotriva admiterii R.P. Chineze la O.N.U. a apărut în nr. 48.

C. Barbu, București. Conform constituției mexicane, instalarea noului președinte al statului nu putea avea loc decît la 1 decembrie. Așadar, Gustavo Diaz Ordaz a fost șeful statului pînă la această dată, cînd mandatul prezidențial de șase ani a încetat.

CARDINALI LA PENSIE

Ion Alexandru, Brașov. Hotărîrea Papei Paul al VI-lea de a aduce modificări în componența Colegiului cardinalilor prin impunerea unei limite de vîrstă a fost luată la 21 noiembrie, înaintea plecării în turneul asiatic, prin actul numit „Ingravescentem Aetatem". Actul decide ca, începînd de la 1 ianuarie 1971, toți cardinalii trecuți de optzeci de ani să fie privați de dreptul de a alege un nou papă. Înnoirile hotărîte de Papa Paul al VI-lea au început la puțin timp după alegerea sa în funcția de conducător al Bisericii catolice. Astfel, la 6 august 1966, episcopii și preoții erau invitați să renunțe la funcțiile lor la vîrsta de 75 de ani. În 1968 este instituit noul regulament al Curiei papale (ansamblul înalților funcționari ai Vaticanului), prin care se stabilește ca anumiți înalți demnitari să se retragă la 70 de ani, iar prelații superiori la 75 de ani. Noua decizie a Papei stabilește ca, la 75 de ani, înalții funcționari care conduc o congregație depinzînd de Curie să demisioneze, iar la 80 de ani să înceteze de a mai fi membri ai dicasteriilor (tribunalele bisericești) și ale diferitelor organisme bisericești ; în acest fel, ei pierd dreptul de a participa la Conclav și de a alege pe noul papă. Ultima măsură a lui Paul al VI-lea afectează 25 de cardinali care, la 1 ianuarie 1971, vor avea 80 de ani (în anul 1972, numărul lor va spori cu 5), din cei 127 de cardinali care formează Sfîntul Colegiu : 11 italieni, 3 francezi, 2 spanioli, 2 portughezi, 1 german, 1 scoțian, 1 irlandez, 1 nord-american, 1 argentinian, 1 brazilian, 1 mexican. Din cei 25 de cardinali, 16 sînt membri ai Curiei. Măsura Papei, considerată de unele cercuri drept „un cutremur al Vaticanului", are ca efect și o „dezitalienizare" a Colegiului Cardinalilor — se vorbește chiar de o „dezeuropenizare" — datorită faptului că, în timp ce numărul celor ce reprezintă Africa, Asia și Oceania rămîne neschimbat, vor exista numai 55 de europeni (deci aproximativ jumătate din membri ; anterior, numărul europenilor era de 77) și 26 de americani (față de 29).

CATASTROFE NATURALE

Cornelia Petroi, Craiova. Ciclonul din Pakistan a constituit cea mai mare catostrofă naturală din acest secol. Iată o listă a principalelor catastrofe naturale din ultimii 25 de ani ; 12 aprilie **1945** — uragan în Oklahoma și Arkansas : 102 morți și pagube de 4 milioane dolari. 1 aprilie **1946** — cutremur în Alaska : pagube de 25 milioane dolari. 9 aprilie **1947** — uragan în Texas, Oklahoma și Kansas : 167 de morți și pagube de 10 milioane dolari. Septembrie-decembrie — epidemie de holeră în Egipt : 10 276 morți. 4—21 septembrie — uragan în Florida : pagube evaluate la 50—500 milioane dolari. 15—19 septembrie — taifun la Honshu (Japonia) : 2 000 morți. 28 iulie **1948** — cutremur la Fukui (Japonia) ; 5 000 morți. 5 august **1949** — cutremur în Ecuador : 100 000 de sinistrați, 6 000 de morți și pagube de 20 milioane dolari. 27 octombrie — ciclon în sud-estul Indiei. 31 octombrie — 7 noiembrie — taifun în Filipine : 1 000 de morți. 15 august — cutremur la Assam (India) : 1 500 morți. 13—19 octombrie — uragan în Florida : pagube de 5—50 milioane dolari. 4 ianuarie **1951** — uragan în insulele Comore : peste 500 de victime. 6 mai — cutremur la Jacuapa în Salvador. 2—19 iulie — inundații în Kansas și Missouri : pagube de 1 bilion dolari. 9—10 decembrie — taifun în Filipine. 21 iulie **1952** — cutremur în sudul Californiei : pagube de peste 60 milioane dolari. 22 octombrie — taifun în Filipine : pagube de 50 milioane dolari 31 ianuarie — 1 februarie **1953** — inundații în nordul Europei : peste 2 000 de morți. 22 februarie — cutremur în Iranul de Est : 1 000 de morți. 18 martie — cutremur în Turcia : 1 200 de morți. 9 iunie — uragan în Massachusetts : pagube de 52 milioane dolari. 1 august **1954** — inundații în Iran : 2 000 de morți. 9—12 septembrie — cutremur la Orléansville (Algeria) : 1 600 morți. 5—18 octombrie — uragan pe coastele de est ale S.U.A. : pagube de 50—500 milioane dolari. 7—21 august **1955** — uragan pe coastele de est ale S.U.A. : pagube între 500 milioane și 5 bilioane dolari. 4 octombrie — inundații în Pakistan și India : pagube de 65 milioane dolari. 10—17 iunie **1956** — cutremur în Afganistan : 2 000 morți. 2 iulie **1957** — cutremur în Iran : 1 500 morți. 2 decembrie — cutremur în R.P. Mongolă : 1 200 morți. 13 și 15—17 decembrie — cutremur în Iran : 1 392 morți. Septembrie **1958** — taifunuri la Tokio și Honshu : 681 și 679 morți. 26—27 septembrie — taifun la Honshu : 4 400 morți. 27—28 octombrie — uragan la Jalisco și Colima (Mexic) : 1 000 morți. 29 februarie **1960** — cutremur la Agadir (Maroc) : 20 000 morți. 22—29 mai — cutremure în Chile (2 000 morți și 550 milioane dolari pagube). Hawai (22 milioane dolari pagube) și Japonia (50 milioane dolari pagube). 9 mai **1961** — tiafun în Pakistanul de est : 2 000 morți. 31 octombrie — uragan la Belize (Hondurasul britanic) : pagube de 150 milioane dolari. 1 septembrie **1962** — cutremur în Iran : 10 000 morți. 27 octombrie — ciclon în Tailanda : 769 morți și pagube de 19 milioane dolari. 18 martie **1963** — erupție vulcanică în Bali : 1 584 morți. 28—29 mai — ciclon în Golful Bengal : 22 000 de morți. 26 iulie — cutremur la Skoplje : 11 000 morți. 1—9 octombrie — uragan în Marea Caraibilor : 4 000 morți. 28 martie **1965** — cutremur lîngă Santiago de Chile : 400 de morți și pagube de 200 milioane dolari. 12 mai — ciclon în Pakistanul de est : între 12—20 000 de morți. 15 decembrie — ciclon în Pakistan : 10 000 de morți. 19 august **1966** — cutremur în Turcia : 2 529 de morți. 30—31 iulie **1967** — cutremur în Venezuela : pagube de 15 milioane dolari. 29—31 mai **1968** — inundații în New Jersey : pagube de 140 milioane dolari. 31 august — cutremur în Iran : 12 000 de morți. 31 mai **1970** — cutremur în Peru : 50 000 morți și peste 500 milioane dolari pagube. 12 noiembrie — ciclon în Golful Bengal, cca. 1 000 000 morți.

Carol Leahu, Bacău. 1) Michel de Grailly este deputat al U.D.R. în arondismentul parizian nr. 14. Răpit, în urmă cu două săptămîni, de un comando format din patru persoane și bătut violent, de Grailly a fost abandonat, legat, într-o mașină furată. Atentatul pare să fie opera unui grup de extremă dreapta ; deputatul, care se pronunțase împotriva unui săptămînal de extremă-dreaptă anti-gaullist, fusese amenințat de mai multe ori în ultima vreme. 2) „Mica reformă electorală", cum este denumită viitoarea reformă electorală din Austria va avea, se pare, drept rezultate, potrivit opiniilor exprimate pînă în prezent creșterea reprezentării socialiștilor și liberalilor la viitoarele alegeri, în dauna populiștilor. Sistemul electoral actual, fiind bazat pe repartiția mandatelor după numărul populației fiecărei circumscripții și nu după acela al alegătorilor, favorizează regiunile catolice și conservatoare, în care familiile au numeroși copii. Noua lege, în cazul în care va fi adoptată, va repartiza locurile în parlament numai în funcție de numărul de voturi obținute.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Liviu Rodescu

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

UZINA CARBOCHIM

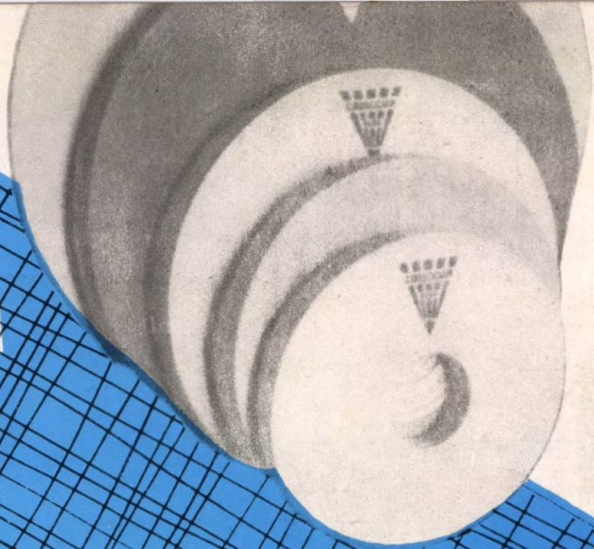

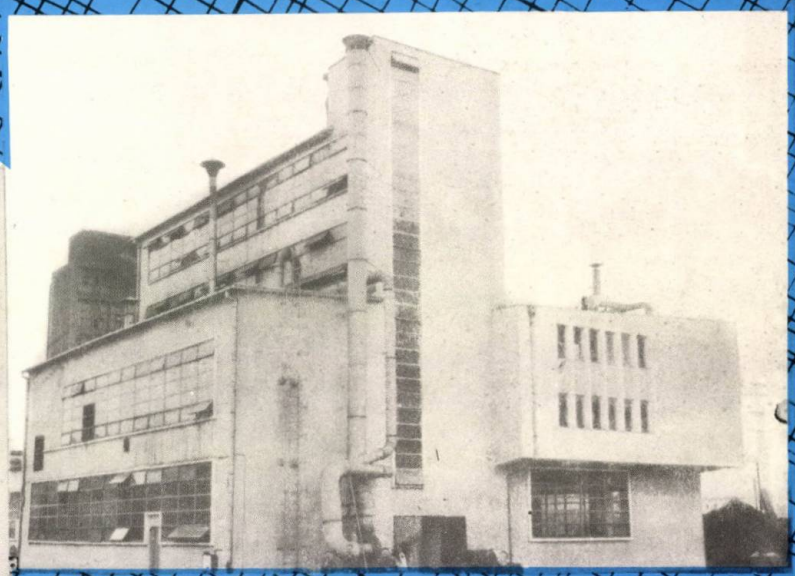

CARBOCHIM
CLUJ

produce o variată gamă de abrazivi dintre care amintim :

— **GRANULE ABRAZIVE**, care prezintă multiple avantaje ca de exemplu :
— înlocuiesc nisipurile pentru sablare
— dau randamente superioare la şlefuirile libere
— ridică rezistenţa pardoselilor industriale.

— trei genuri de **PIETRE DE POLIZOR** pe bază de electrocorindon normal, electrocorindon nobil şi carbură de siliciu neagră, care se livrează sub forme cilindrice, plane, conice plane, pietre oală, taler, cilindrice cu scobituri, pietre cu segmenţi, pietre pilă.

— **ABRAZIVI PE SUPORŢI**, în dimensiuni diferite : benzi de 117—311 mm, suluri de 700—950 mm şi foi de 230/300 mm, pe suporţi de hîrtie şi pe suporţi de pînză; la realizarea cărora se utilizează ca material abraziv atît carbura de siliciu neagră cît şi electrocorindonul normal.

CHIM

Reţineţi, vă rugăm, adresa furnizorului : CARBOCHIM Cluj, Piaţa 1 Mai nr. 3, tel. 3.01.20.

uzinele de produse sodice «ocna mureș»

Livrează

Sodă calcinată ușoară 99% Na_3CO_3 ;
Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3 ;
Sodă caustică 98% NaOH ;
Bicarbonat de sodiu industrial ;
Bicarbonat de sodiu alimentar ;
Bicarbonat de sodiu farmaceutic ;
Silicat de sodiu solid 1/2 și 1/3 ;
Silicat de sodiu lichid 38/40° Be ;
Silicat de sodiu lichid tip C, D, și E ;
Clorură de calciu tehnică, hidratată ;
Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare ;
Ionosil ;
Sodil ; Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic ;
Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

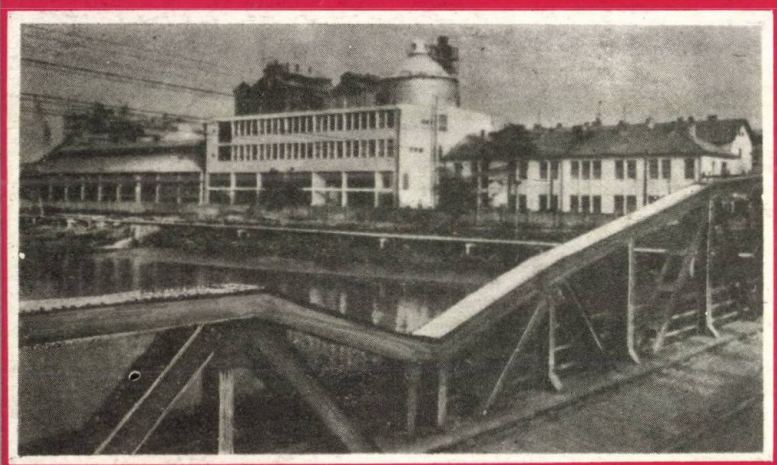

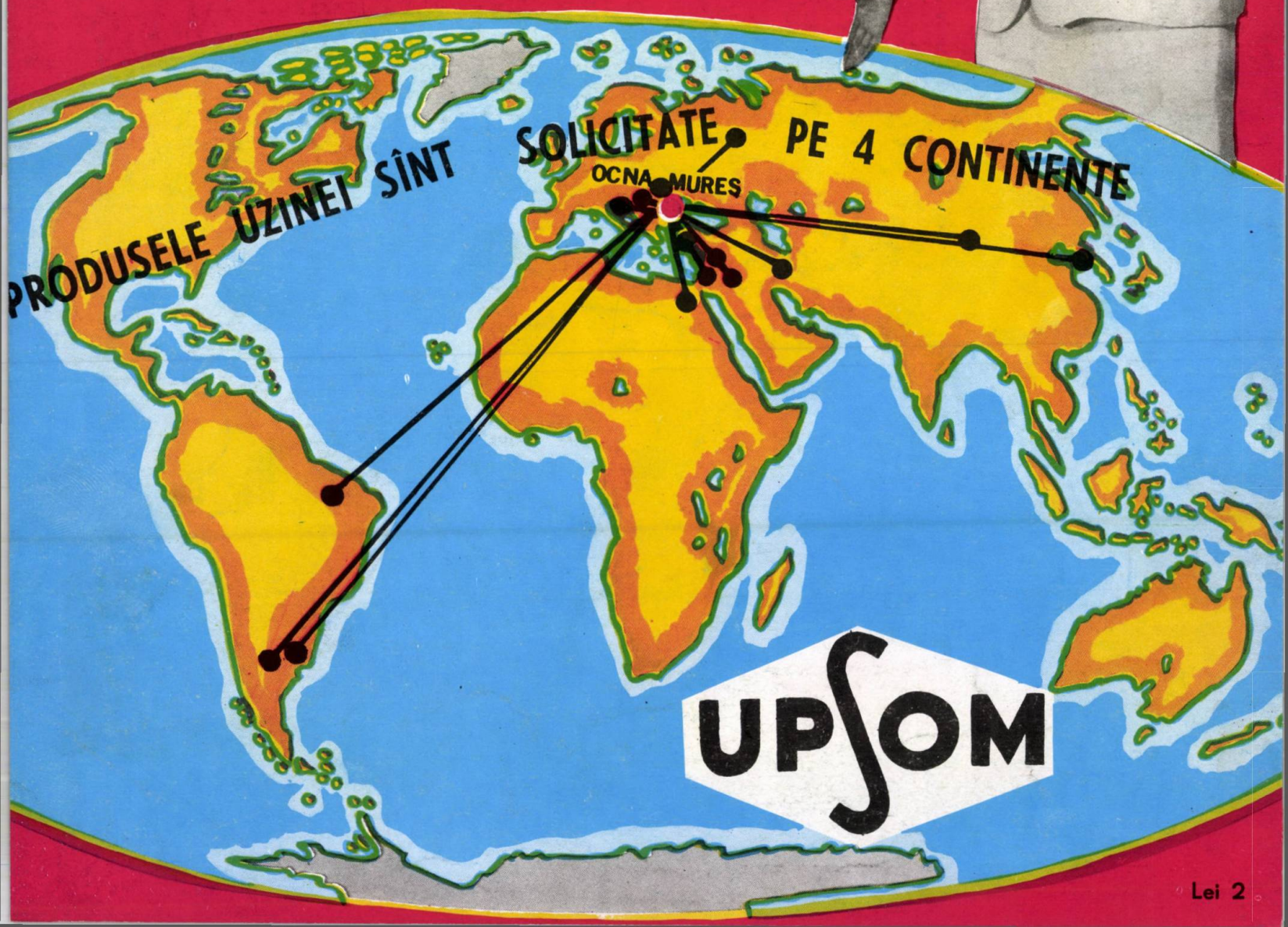

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

Nr. 51 *17 decembrie 1970*

POSTFAȚĂ LA SESIUNEA O. N. U.

Orientul Apropiat

Agendă diplomatică

COANDĂ și primul avion cu reacție

DOSARUL DEZARMĂRII

Înscenarea judiciară de la Burgos continuă să provoace ample acțiuni de protest. Imaginea infățișează intervenția poliției impotriva unei manifestații studențești la Madrid

În centrul Londrei, semafoarele nu funcționează, circulația trebuie dirijată „manual" : este unul din efectele recentei greve perlate a muncitorilor din industria energetică

Timp de 24 de ore, traficul feroviar din Statele Unite a fost practic paralizat ca urmare a grevei muncitorilor de la căile ferate

CABINETUL DE LECTURĂ
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 51 (373) — 17 decembrie 1970

sumar

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

2 NEW YORK. Postfață la sesiunea a 25-a. *Adrian Comănescu.*
3 Carnet politic britanic. *Mihai Matei.*
4 Piața comună. Între economic și politic. *Ilie Șerbănescu.*
6 MOSCOVA. Dezbateri și proiecte în economie. *Silviu Podină.*
7 Orientul Apropiat. Actualitate politică și diplomatică. *Rodica Georgescu.*
8 TOKIO. Largă mișcare în favoarea normalizării relațiilor cu R.P. Chineză. *Florea Tuiu.*
11 Singura soluție viabilă. *Ileana Nicolaescu.*
24 Un moment evocator în istoria aeronauticii. *V. Firoiu.*

9 Din surse...

INTERVIUL NOSTRU

10 NGUYEN DUC VAN, ambasadorul Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud la București.

DOSARUL DEZARMĂRII

12 Prolog. *George Macovescu.*
12 Ideea lumii fără arme.
14 România și dezarmarea. *Marin Buhoară.*
14 Cronologie 1945—1970.
17 Cursa înarmărilor. *Sergiu Verona.*
20 De la tribuna O.N.U.
21 Rezoluții adoptate la cea de-a XXV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Le Nouvel Observateur, Le Monde, Le Monde Diplomatique, The Observer.

PROFIL

30 RUDOLF GNÄGI, președintele Confederației Helvetice.

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

SĂPTĂMÎNA aceasta, la încheierea sesiunii Adunării Generale a O.N.U., cîteva aprecieri **(pag. 2)** ; au precumpănit realismul și încrederea lucidă a celor care văd în O.N.U. un instrument eficient al păcii. Mesajul românesc, exprimat strălucit prin participarea președintelui Nicolae Ceaușescu la sesiunea jubiliară, e considerat o prețioasă contribuție la consolidarea cadrului politic, moral și legal indispensabil activității O.N.U. Pentru prima dată, votul în favoarea restabilirii drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N.U. a întrunit majoritatea sufragiilor. E expresia clară a unei realități de necontestat care, în ultima vreme, se impune cu pregnanță în planul vieții politice și diplomatice internaționale. După stabilirea relațiilor diplomatice cu R.P. Chineză de către Canada și Italia, problema preocupă și diplomația japoneză. La **pag. 8,** corespondentul nostru la Tokio ne informează despre evoluțiile înregistrate în această direcție.

Ideea unei lumi fără arme e astăzi un deziderat umanist major și deschide noi posibilități. Pentru că realitatea contemporană generează nu numai speranțe, ci și proiecte concrete. Ele există sub formă de programe, dezarmarea ar putea să înceapă și să continue, pînă la capăt. Acestui imperativ, revista noastră îi consacră un amplu grupaj de articole și documente **(pag. 12).**

Din actualitatea internațională a săptămînii notăm articolele : despre situația din **Vietnam** — moment de tensiune provocată de noile acțiuni agresive ale Administrației S.U.A. La 10 ani de la crearea Frontului Național de Eliberare, ambasadorul Republicii Vietnamului de sud la București, Nguyen Duc Van, declară „Lumii" **(pag. 10):** „Poziția de fond a poporului vietnamez este cît se poate de precisă : pacea trebuie să meargă mînă-n mînă cu independența și libertatea". În **Orientul Apropiat** s-ar părea că, pentru moment, prevalează activitatea diplomatică. După turneul suveranului iordanian la Londra, Washington și Paris, după vizita generalului Dayan în Statele Unite — comentariile se axează, în principal, pe o singură temă: șansele reluării misiunii Jarring **(pag. 7).** La **Londra (pag. 3),** nemulțumirile sociale predomină agenda cabinetului conservator, aflat sub o neîntreruptă presiune a grevelor (cea mai spectaculoasă — aceea din domeniul energiei electrice : regina și-a băut ceaiul la lumina lumînărilor, iar deputații prevăzători s-au îndreptat spre Camera Comunelor cu lanterna în buzunar).

Moment memorabil în istoria aeronauticii : decembrie 1910 — decola primul avion cu reacție. Pilot și autor : românul Henri Coandă. **La pag. 24,** un omagiu marelui savant.

La 20 decembrie se împlinesc 10 ani de la crearea Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud. Imaginea înfățișează pe cîțiva dintre conducătorii F.N.E. Al treilea din stînga este avocatul Nguyen Huu Tho, președintele Prezidiului F.N.E. (În pag. . : un interviu cu ambasadorul Republicii Vietnamului de Sud la București).

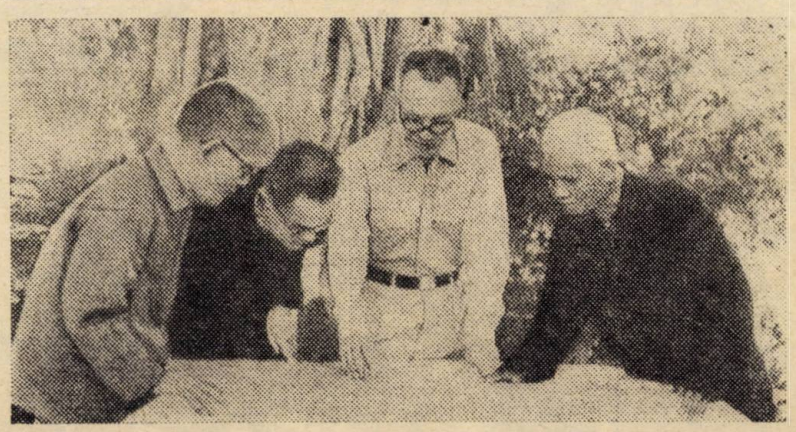

Corespondență din New York

Postfață la sesiunea a 25-a

Adrian Comănescu

Încercînd acum trei luni să conturez perspectivele celei de-a 25-a sesiuni a Adunării Generale, arătam că principalul criteriu de apreciere, avînd în vedere funcția esențialmente politică a O.N.U., trebuie să fie rolul Adunării Generale în soluționarea problemelor fundamentale ale păcii și securității mondiale.

Același criteriu mă călăuzește azi, la încheierea sesiunii, în aprecierea rezultatelor acesteia.

Din capul locului se poate spune că dezbaterile, mai ales în perioada sesiunii jubiliare, au fost caracterizate printr-un efort serios de analiză aprofundată și lucidă a poziției actuale a O.N.U. pe arena internațională și a căilor pentru întărirea ei.

În general nu s-au auzit nici tonuri ditirambice și nici accente funebre.

Mai curînd a predominat vocea gravă și preocupată dar realistă și încrezătoare a statelor membre care sînt hotărîte să contribuie la întărirea cooperării internaționale și care văd în O.N.U. un instrument necesar al acestei cooperări.

Desigur, un asemenea ton reprezintă prin el însuși un element pozitiv, ca o parte componentă importantă a unei atmosfere propice unei dezbateri constructive, practice.

În mod firesc, aceste dezbateri, avînd în vedere și caracterul jubiliar al sesiunii, s-au concentrat mult asupra principiilor care trebuie să călăuzească activitatea O.N.U., relațiile între națiuni, soluționarea problemelor internaționale. Dezbaterea unor asemenea principii ar putea apare la prima vedere ca un exercițiu pur academic, mai ales că ele se află oricum înscrise în Carta Națiunilor Unite. Dar o asemenea apreciere ni se pare superficială. Practica internațională arată că simpla reafirmare a unor principii sau explicitarea lor reprezintă o contribuție la consolidarea, la respectarea în practică a principiilor în cauză. Dar în condițiile actuale, dezbaterea principiilor are o valoare practică și mai mare, avînd în vedere că unele dintre ele sînt contestate.

De pildă, nu se spune în anumite cercuri că revoluția tehnico-științifică, în curs de desfășurare în zilele noastre, ca și schimbările politico-sociale din lume, creează o situație în care principiul suveranității naționale este depășit ?

Răspunsul dat de sesiunea a 25-a, cu autoritatea întărită a prezenței la sesiune a unui număr însemnat de șefi de state și guverne a fost categoric. Nu ! Principiile fundamentale ale Cartei sînt mai valabile ca oricînd !

„Declarația asupra principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state în conformitate cu Carta Națiunilor Unite" adoptată cu prilejul încheierii sesiunii jubiliare proclamă solemn următoarele principii :

Principiul că statele se vor abține în relațiile lor internaționale de la amenințarea cu forța sau de la utilizarea forței împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat sau în orice mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite.

b) Principiul că statele își vor reglementa litigiile internaționale pe cale pașnică.

c) Datoria de a nu interveni în probleme aparținînd de jurisdicția internă a unui stat.

d) Datoria statelor de a coopera, unul cu altul, în conformitate cu Carta.

e) Principiul drepturilor egale și al autodeterminării popoarelor.

f) Principiul egalității suverane a statelor.

g) Principiul că statele vor împlini cu bunăcredință obligațiile asumate de ele în conformitate cu Carta.

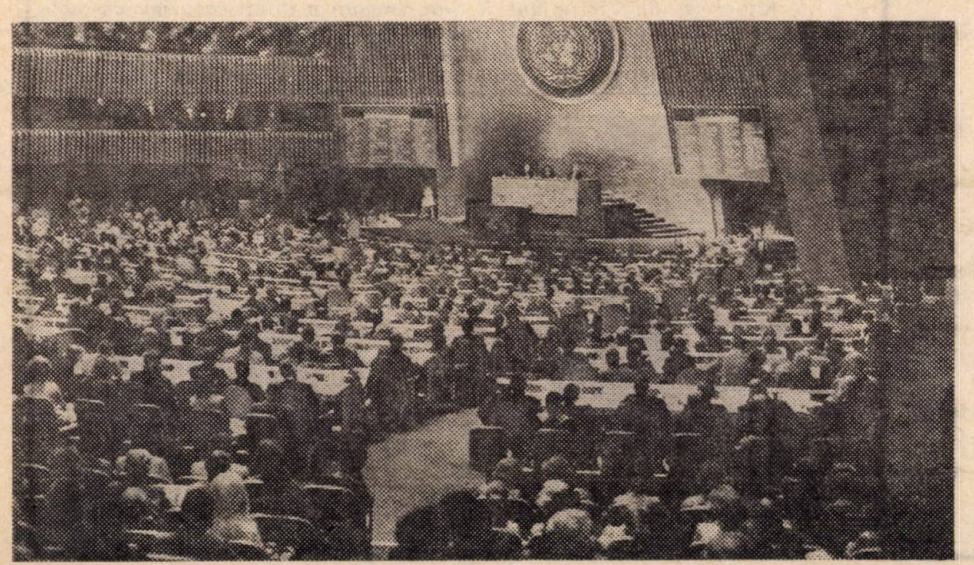

Totodată, în Declarație se spune : „Marile schimbări politice, economice și sociale precum și progresul științific care au avut loc în lume de la adoptarea Cartei Națiunilor Unite dau o importanță crescîndă acestor principii și necesității unei aplicări efective a acestora în conduita statelor în orice împrejurare".

Alături de proclamarea principiilor fundamentale ale conduitei internaționale a statelor, Adunarea Generală atît în partea ei jubiliară, cît și ulterior a elaborat documente care explicitează aceste principii în domenii de însemnătate vitală pentru cooperarea și securitatea internațională :

Programul detaliat al dezarmării elaborat ca urmare a rezoluției Adunării Generale din 1969 de a proclama un deceniu al dezarmării, Declarația privind strategia și metodele dezvoltării și lansarea celui de-al doilea deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare (1971-1980), programul pentru lichidarea definitivă și cît mai urgentă a ultimelor vestigii ale colonialismului, Declarația privind securitatea internațională etc.

În felul acesta s-a consolidat, amplificat și concretizat cadrul politico-moral și legal indispensabil pentru orientarea activității practice a O.N.U. și a statelor membre, pentru detectarea și eliminarea factorilor care acționează împotriva intereselor reale ale păcii și securității generale, pentru elaborarea unor soluții viabile a problemelor în suspensie.

Contribuția pe care țara noastră a adus-o la consolidarea acestui cadru politico-legal reprezintă pentru noi o sursă de îndreptățită satisfacție.

Desigur, pe această linie se înscrie în primul rînd participarea și cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la sesiunea jubiliară a Adunării Generale.

Analiza aprofundată și multilaterală a coordonatelor principale ale vieții internaționale întărită de exemplul viu pe care-l dă activitatea externă a României socialiste au dat mesajului românesc o greutate deosebită, prețuită ca atare de toate statele, toate forțele care se pronunță și acționează în favoarea păcii.

Ce a făcut însă sesiunea a XXV-a pentru punerea în practică a principiilor proclamate ?

Nu înseamnă a fi cinic sau ironic dacă afirmi că întotdeauna între principii și aplicarea lor există un decalaj. Supărător în activitatea O.N.U. a fost și rămîne însă faptul că acest decalaj este mai ales în problemele politice, tot mai mare.

Pe acest fond oarecum negativ, se înscrie însă un eveniment pozitiv remarcabil care arată în mod convingător că tendința spre accentuarea decalajului de care vorbeam nu este ireversibilă.

Am în vedere votul în favoarea restabilirii drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze. După cum se știe, rezoluția care se pronunță în acest sens, cerînd totodată excluderea celor ce acum ocupă arbitrar locul Chinei, rezoluție prezentată de 18 state printre care și România, a primit, pentru prima dată în istoria O.N.U., majoritatea de voturi.

Numai un artificiu procedural, care nu poate fi prelungit, după aprecierea cvasiunanimă a observatorilor, multă vreme, mai ține încă departe de O.N.U., China.

Dacă nu ar fi decît pentru acest vot și încă sesiunea a XXV-a a Adunării Generale va rămîne ca un moment deosebit în istoria O.N.U. Votul amintit marchează nu numai un mare pas înainte spre înlăturarea unuia dintre vicii-

le principale ale O.N.U., dar în același timp subliniază capacitatea comunității națiunilor, întruchipate de Adunarea Generală, de a acționa eficace, independent de presiuni exterioare, pentru soluționarea problemelor internaționale.

Rezultatele dezbaterilor în problema reprezentării Chinei au evidențiat rolul crescînd al țărilor mici și mijlocii, faptul că în zilele noastre orice soluție viabilă a problemelor internaționale presupune participarea la dezbaterea și rezolvarea lor, a tuturor statelor mari și mici.

Această tendință s-a manifestat, chiar dacă într-o măsură mai mică, și în dezbaterile Adunării Generale privind alte probleme internaționale acute.

Predomină astfel aprecierea, după părerea noastră întemeiată, că dezbaterea de către Adunarea Generală a situației din Orientul Apropiat a adus o contribuție pozitivă în direcția reluării negocierilor sub auspiciile ambasadorului Jarring.

Un criteriu principal al eficacității O.N.U. rămîne activitatea sa în domeniile dezarmării și dezvoltării.

Trebuie recunoscut într-o apreciere realistă, că acestea sînt domeniile cele mai complicate și că măsurătoarea rezultatelor nu se poate face cu aceleași unități ca în alte domenii ale activității politicii internaționale.

Din acest punct de vedere ni se pare pozitiv faptul că în Adunarea Generală s-a exprimat, fără echivoc de către marea majoritate a delegațiilor, îngrijorarea față de continuarea cursei înarmărilor, nemulțumirea acestora față de rezultatele obținute în negocierile de dezarmare sau în cele privind dezvoltarea.

De asemenea este pozitivă elaborarea unor recomandări mai clare privind căile de urmat pentru realizarea unor progrese în problemele menționate.

Pe primul plan al acestor recomandări menționăm legătura explicită, reciprocă, făcută de Adunarea Generală între dezarmare și dezvoltare, între pace și progresul material și spiritual al națiunilor, mai ales a celor în curs de dezvoltare.

România și-a adus și aici contribuția prin rezoluția inițiată de ea și adoptată în unanimitate de Adunarea Generală privind „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, precum și deosebit de dăunătoarele ei efecte asupra păcii și securității mondiale".

Desigur, orice apreciere asupra rezultatelor celei de-a XXV-a sesiuni este influențată de așteptările pe care le-a creat caracterul ei jubiliar. Dar evoluția obiectivă a proceselor vieții internaționale nu ține seama, în suficientă măsură, de aniversările oamenilor și organizațiilor și nu le face numai cadouri cu asemenea prilejuri.

Din acest punct de vedere sesiunea jubiliară a avut loc într-un moment complex și delicat, dominat puternic încă de tendința de a rezolva unele probleme principale internaționale în afara O.N.U. Cu atît mai remarcabil este faptul că, în aceste condiții, reexaminarea rosturilor O.N.U. stimulată de aniversarea a 25 de ani de existență a demonstrat potențialul O.N.U. ca instrument al păcii și cooperării internaționale, a elaborat îndreptare valoroase de acțiune în diferite domenii vitale ale activității internaționale, îndreptare prin care voința și activitatea statelor membre vor putea da, fără îndoială, roade în conformitate cu aspirațiile de pace și progres ale tuturor națiunilor.

New York, 16 decembrie

Carnet politic

britanic

În ultimele două săptămîni confruntările sociale britanice au atins un nivel de vîrf. Hotărîrea guvernului conservator de a accelera trecerea prin Parlament a proiectului antisindical de legislație a muncii, grevele demonstrative de la 8 decembrie, greva „perlată" de o săptămînă a muncitorilor din industria energetică, sînt momentele în bună măsură interdependente ale unei continue efervescențe sociale.

Începerea dezbaterilor asupra legislației sindicale cu două săptămîni în urmă, a luat prin surprindere opoziția laburistă (au fost consumate primele „două lecturi" ale legii ; urmează studierea și dezbaterea ei în comitetele parlamentare, proces care — speră guvernul — va fi încheiat în primăvară, pentru ca, după aprobarea Camerei lorzilor, legea să intre în vigoare la începutul verii anului viitor). Laburiștii se așteptau ca guvernul să temporizeze, încredințîndu-și proiectul comitetelor parlamentare, în așteptarea unui moment cînd elanul militant al sindicatelor, aflate, cele mai multe, în plină campanie de revendicări privind salariile, s-ar fi atenuat. Calculul conservatorilor a fost însă altul : strategii guvernamentali au apreciat că este mai avantajos să fie deschis și un al doilea front. Mai precis, au considerat că pot atrage de partea lor o majoritate a opiniei publice prezentîndu-i următorul raționament : inflația și, în primul rînd, aspectul cel mai supărător pentru public — creșterea prețurilor — se datorează creșterii salariilor ; pentru creșterea salariilor trebuie făcute răspunzătoare sindicatele, care solicită sporuri „exagerate" și sînt în măsură să le obțină prin declanșarea de acțiuni greviste. Așadar, ar suna acest raționament, atît sporurile de salarii cît și grevele sînt lucruri regretabile și guvernul nu-și face decît datoria încercînd să le limiteze.

Înarmat cu acest argument (combătut și de politicieni și de economiști), guvernul conservator, venit la putere într-o perioadă de acțiuni revendicative care nu s-a întrerupt pînă în prezent, a încercat să iasă din defensivă ; mai întîi introducînd în dezbaterea parlamentară legea privind relațiile industriale ; apoi, prin hotărîrea de a limita drastic eventualele concesii făcute electricienilor.

După ce pozițiile defensive guvernamentale fuseseră luate cu asalt și cucerite de docheri, în vară, apoi de muncitorii din serviciile de salubritate și de alții, stabilirea unei linii de rezistență la revendicări în sectorul energeticii prezenta unele avantaje tactice. În primul rînd, prevederile unei legi de la sfîrșitul secolului trecut interzic încetarea lucrului în acest sector ; în al doilea rînd, o eventuală grevă ar fi putut provoca o reacție nefavorabilă în opinia publică prin efectele ei (lipsa de lumină, de căldură în numeroasele locuințe încălzite electric, accidentări ale bolnavilor care foloseau aparate acționate electric — plămîni artificiali etc.).

Pentru evitarea represaliilor juridice, muncitorii din industria energetică au ales formula „work-to-rule" (sau greva „perlată"), constînd în îndeplinirea atribuțiilor, în accepția lor minimă ; ceea ce, în acest sector al industriei, unde marea majoritate a angajaților presta și ore suplimentare (plătite), a fost de natură să producă inconveniente atît industriei cît și publicului, reducînd cu aproximativ 30 de procente debitul de energie electrică.

Rezultatul a fost spectaculos, în măsura în care întunericul poate fi calificat ca spectaculos ; „regina și-a băut ceaiul la lumina lumînărilor", au anunțat ziarele ; tot la lumina lumînărilor i-a primit ministrul forței de muncă și productivității, Carr, pe reprezentanții sindicatului energeticienilor și pe ai consiliului pentru energia electrică. În Camera comunelor, lumînărilor li s-au adăugat lanternele de buzunar aduse de deputații prevăzători, precum și unele schimburi de replici despre care se spune că... scoteau scîntei. Întunericul și nervozitatea, create de întuneric, au persistat pînă în dimineața zilei de luni, cînd sindicatele au acceptat soluția creării unui tribunal de anchetă (firește, independent), iar în așteptarea concluziilor instanței ad-hoc, reluarea în ritm normal a lucrului. Cum însă asupra orientării tribunalului persistă deosebiri de concepție (sindicatele așteaptă ca instanța să caute, pur și simplu, un compromis acceptabil ; guvernul a cerut, din capul locului, o soluție conformă „interesului național" — adică antiinflaționistă și implicînd concesii minime), sectorul energeticii nu poate fi considerat neutralizat.

De fapt, tendințe militante se manifestă în aproape fiecare sector industrial, fapt dovedit de participarea amplă și diversă la greva demonstrativă, împotriva proiectului de lege antisindical, din 8 decembrie : 350 000 de muncitori, potrivit surselor guvernamentale — 600 000, după aprecierea organizatorilor ; au participat masiv docherii și tipografii, dar și muncitori din construcția de automobile, din transporturile aeriene, metalurgiști, constructori navali și din alte domenii. Dezaprobată de conducerea laburistă și de aceea a T.U.C. (care pretindeau că greva „neoficială" ar face jocul guvernului), acțiunea de la 8 decembrie, a reprezentat un succes pentru elementele militante, comuniști și laburiști de stînga. Organizatorii, grupați în „Comitetul de legătură pentru apărarea sindicatelor", au stabilit termenul următoarei manifestări împotriva legislației antisindicale : 12 ianuarie, zi în care conducerea T.U.C. își propune și ea unele acțiuni de protest. Va fi interesant de urmărit dacă această neîntîmplătoare coincidență va contribui la unitatea sindicală sau va reliefa deosebirile dintre tendința moderată a liderilor T.U.C., apropiați conducerii laburiste, și curentul de militantism energic, care a înregistrat recent progrese în masa membrilor de sindicat.

Între economic și politic

Desfășurarea agitată a vieții politice interne a Angliei ar putea abate atenția de la evenimentele diplomatice — care nu lipsesc, totuși. La începutul lunii decembrie a avut loc o nouă rundă de convorbiri, la nivel ministerial, cu „cei șase". Negociatorul britanic Geoffrey Rippon a făcut un pas în întîmpinarea exigențelor comunitare propunînd un termen de tranziție de cinci ani, atît pentru industrie cît și pentru agricultură. Dar în limitele acestui termen — cam ca în țara din oglindă a lui Lewis Carroll unde trebuie să alergi ca să rămîi în același punct — fiecare pas înainte permite o perspectivă și mai detaliată asupra dificultăților rămase și eventual scoate la iveală altele noi ; calendarul rezolvării aranjamentelor financiare implicate de aderare rămîne nesoluționat, iar problemele legate de lactatele neozeelandeze, zahărul antilez și regimul comercial pentru Hong-Kong nici nu au fost abordate. În plus, discutarea candidaturii britanice nu va fi accelerată, — așa cum dorea Londra — la ritmul de o rundă de convorbiri pe lună ; în primele șase luni ale anului 1971 nu vor avea loc decît patru reuniuni Anglia-C.E.E., adică prea puține pentru ca problemele enumerate mai sus (și altele, neenumerate) să fie studiate suficient pentru a defini, în mare, condițiile aderării.

În conformitate, s-ar părea cu o tradiție, vizita premierului Heath la Washington este precedată de o escală la Ottawa, unde un subiect cert al dialogului îl vor constitui perspectivele Commonwealth-ului după probabilele livrări de arme britanice guvernului sud-african. De altfel, subiectul ar putea reveni și la Washington — el figura pe agenda convorbirilor anglo-americane încă de la vizita la Londra a secretarului de stat Rogers. Dar interlocutorii americani nu vor insista asupra îndoielilor pe care le au asupra acestor livrări, ca act impietînd asupra creditului nu numai al Angliei, ci și al puterilor occidentale în general ; și nu vor insista, pentru că relațiile militare anglo-sud-africane se plasează în contextul reafirmării unui rol britanic „la est de Suez", idee salutată de o administrație americană care nu se arătase deloc entuziasmată de perspectiva retragerii anunțate anterior de laburiști.

Anticipînd asupra convorbirilor, observatorii par convinși că premierul Heath nu va evita o descriere fără înfrumusețări a situației economice a Marii Britanii. O asemenea expunere ar putea facilita înțelegerea motivelor pentru care guvernul englez nu și-a asumat noi angajamente financiare față de N.A.T.O., la recenta sesiune a pactului. Dar, în ce-i privește pe englezi, și mai important ar fi ca interlocutorii americani să înțeleagă că aplicarea recentei lor legislații protecționiste adoptate de Camera Reprezentanților amenință să creeze noi probleme balanței de plăți, recent și precar echilibrate, a Marii Britanii. La Londra s-a vorbit și despre represalii la eventuale restricții vamale americane ; dacă, totuși, „relațiile speciale" Londra-Washington ar urma să-și recapete vechea semnificație, cu acoperire în realitate, faptul nu ar putea surveni în condițiile unui război vamal.

Mihai MATEI

Surprinzătoarea hotărîre britanică, intervenită săptămîna trecută, de a accepta propunerea „celor șase" privind principiul unei perioade unice de tranziție (cinci ani) pentru adoptarea regulilor comerciale comunitare în ce privește atît produsele industriale cît și cele agricole constituie, de fapt, singurul element concret asupra căruia, de la începutul tratativelor în iunie anul acesta, pozițiile membrilor Pieței comune și ale principalului candidat corespund. Hotărîrea a apărut surprinzătoare, atît prin faptul că pînă la anunțarea ei britanicii susținuseră ferm ideea unor perioade de tranziție diferite (șase ani pentru adoptarea reglementărilor privind produsele agricole și trei ani în cazul celor industriale), cît și prin aceea că Marea Britanie a cedat în ce privește principala problemă ce se ridică în fața ei prin aderare : costisitoarea adaptare la politica agricolă a Pieței comune. Este această schimbare de poziție un semn al deciziei actualului guvern britanic de a accepta orice „preț" pentru intrarea în C.E.E. ?

Răspunsul — într-un moment cînd în țară se amplifică curentul împotriva aderării — nu pare să fie afirmativ. Negociatorii britanici au considerat, se pare, că pierderile rezultînd din „asimilarea" deplină în Piața comună agricolă cu un singur an mai devreme (cinci față de șase) ar putea fi compensate de un „respiro" de doi ani (de la trei la cinci) în domeniul industrial, ceea ce ar înlesni adaptarea pieței industriale britanice la condițiile uniunii vamale : respectiv, față de desființarea tarifelor vamale la produsele importate din celelalte țări membre (care, în condițiile unei durate mai reduse a perioadei de tranziție, ar fi putut avea ca urmare inundarea pieței britanice cu unele produse mai competitive ale partenerilor și, în special, ale vest-germanilor) cît și față de adoptarea tarifului vamal extern comun (o amînare privind „replierea" completă către acest tarif ar putea să prezerve unele avantaje britanice rezultînd din actualele relații cu unele țări terțe). În plus, cedînd în problema perioadei unice, britanicii speră să-și creeze o monedă de schimb și să obțină, astfel, satisfacție în alte probleme (statutul viitor al unor țări ale Commonwealth-ului, contribuția financiară finală a Marii Britanii la bugetul comunitar etc.). Mai precis, Marea Britanie încearcă în acest mod să influențeze în favoarea ei o decizie a „celor șase", intervenind indirect în disputa dintre aceștia în legătură cu unele din principalele probleme ale „lărgirii" C.E.E. — probleme în privința cărora actualii membri exprimă poziții diferite.

PRIORITATE „APROFUNDĂRII" SAU „LĂRGIRII" ?

Pare oarecum curios că, la peste o jumătate de an de la începerea tratativelor cu țările candidate, „cei șase" înșiși nu se află încă pe o platformă comună în ce privește întregul complex de condiții pe care urmează să le solicite candidaților în vederea aderării. Și acesta nu este singurul lucru asupra căruia actualii membri ai C.E.E. nu au ajuns la un acord după mai bine de un an de la realizarea — în decembrie trecut, cu prilejul conferinței la nivel înalt de la Haga — a consensului de principiu privind „relansarea comunitară". În aceeași situație se găsesc „cei șase" în privința proiectatei „uniuni economice și monetare" și cu atît mai mult în privința „uniunii politice".

Explicația se află, teoretic, în opoziția existentă între tezele franceze, pe de o parte,și cele vest-germane și olandeze, pe de alta, în legătură cu alegerea priorităților privind „aprofundarea" și „lărgirea" C.E.E. Dacă pentru vest-germani sau olandezi acestea s-ar putea înfăptui paralel, pentru francezi, „aprofundarea" este o condiție a „lărgirii" : „cei șase" — se argumentează — trebuie să se pu-

MIȘCAREA „ȘARPELUI" ÎN TUNEL.

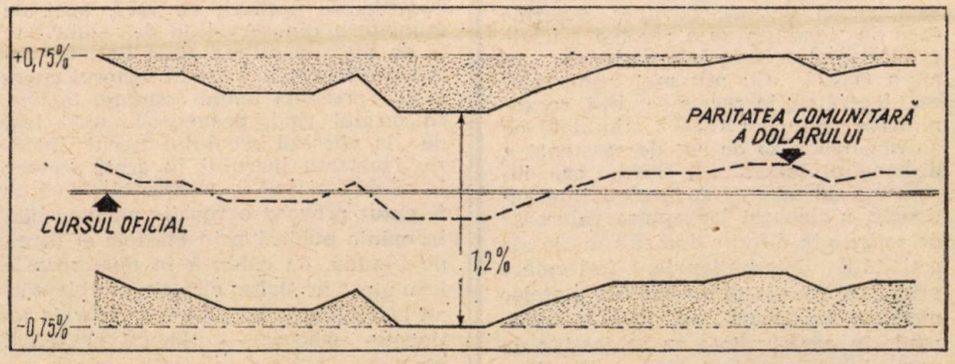

...o soluție ingenioasă dar viabilitatea ei este, în ultimă instanță, o chestiune politică

nă în prealabil de acord asupra formelor concrete ale „înaintării" Pieței comune (în speță, în privința uniunii economice și monetare) și apoi să se treacă la lărgirea C.E.E., candidații fiind obligați, deci, să accepte integral hotărîrile convenite între actualii membri ; în caz contrar, producîndu-se o „diluare" a Pieței comune.

Practic, însă, explicația se află în existența unor interese economice și politice disjuncte. Astfel, susținînd înfăptuirea în paralel a „aprofundării" și „lărgirii", R.F.G. urmărește, în fapt, ca la organizarea proiectatei „uniuni economice și monetare" să participe de la început noii candidați, ceea ce ar da posibilități sporite de expansiune industriilor vest-germane mai competitive și ar permite o reducere mai accelerată a contribuțiilor ei la costisitoarea politică agrară comună (Marea Britanie preluînd o parte importantă din acestea). Exprimîndu-se, dimpotrivă, în favoarea realizării în prealabil a „aprofundării", Franța urmărește consolidarea actualelor structuri comunitare și în primul rînd a celor agricole, de mare importanță pentru economia sa.

În fond, „momentul Haga" a constituit un compromis de ultimă oră între „cei șase" sub presiunea expirării perioadei de tranziție a Pieței comune : prioritățile solicitate de guvernul francez în privința reglementărilor agricole au fost acceptate în schimbul acordului de principiu al acestuia asupra lărgirii C.E.E. Iar tratativele între „cei șase" și cei patru candidați n-au demarat pînă cînd actualii membrii ai Pieței comune nu au ajuns la un acord global asupra reglementărilor agricole și finanțării politicii comune în domeniul agrar. Poziția comună adoptată de „cei șase" cu ocazia începerii acestor tratative a fost, de asemenea, un compromis. „Unitatea de vederi" dintre membrii Pieței comune s-a realizat numai pe platforma unor principii generale, aspectele concrete urmînd a fi stabilite ulterior. Astfel, și după începerea tratativelor cu candidații, confruntările între „cei șase" în legătură cu alegerea priorităților privind „aprofundarea" și „lărgirea" Pieței comune au continuat, interesele diferite ale partenerilor — obiectul de fond al acestor confruntări — rămînînd practic neconciliate.

MIȘCAREA „ȘARPELUI" ÎN TUNEL — O PROBLEMĂ POLITICĂ

În concepția arhitecților ei, uniunea economică și monetară — asupra căreia s-a căzut, în principiu, de acord anul trecut la Haga, — ar urma să fie înfăptuită pînă la sfîrșitul actualului deceniu, **pe de o parte,** pe baza „armonizării" graduale a politicilor economice ale țărilor membre — implicînd, printre altele, standardizarea structurii bugetelor, a proporțiilor acestora față de produsul național brut, a politicilor bugetare, a sistemelor fiscale — și, **pe de altă parte,** pe baza unui proces, de asemenea treptat, de „unificare" în domeniul monetar — prin reducerea progresivă a limitelor de fluctuație a cursurilor valutare ale monedelor țărilor membre și constituirea unui fond unic de rezerve monetare — cu obiectivul final al creării unei „monede comune" a C.E.E.

Pentru o primă fază de trei ani, ce ar urma să înceapă în anul viitor, sînt preconizate consultări periodice între țările membre în vederea coordonării politicilor economice, precum și reducerea limitelor de fluctuație a cursurilor valutare ale monedelor, fapt apreciat a fi de natură să asigure o legătură cît mai stabilă între acestea și să stimuleze „armonizarea" menționată. Soluția propusă în acest sens pare ingenioasă. Va fi fixată o „paritate comunitară a dolarului", stabilită pe baza mediei valorice a cursurilor și primelor de schimb existente în fiecare țară membră a C.E.E. față de dolar. Fiecare bancă centrală va interveni, negociind dolari pe piață, pentru a limita fluctuația față de dolar — actuala ipoteză de lucru fiind ± 0,6 la sută (în comparație cu ± 0,75 la sută în prezent). Astfel, fluctuația totală permisă în jurul dolarului va fi de 1,2 la sută, iar cea în jurul monedelor țărilor Pieței comune de 2,4 la sută (în comparație cu 3 la sută în prezent). Posibilele fluctuații față de dolar vor fi limitate oricînd se va dovedi necesar, dar mișcarea fluctuantă a însăși „paritații comunitare a dolarului" va asigura menținerea limitelor de fluctuație fixate. Întreaga schemă (prezentată în graficul alăturat) sugerează, metaforic, mișcarea unui șarpe tîrîndu-se într-un tunel.

Desigur, pentru ca această schemă să poată funcționa sînt absolut necesare evoluții economice similare, un același nivel și o aceeași dinamică a productivității muncii și, deci, a prețurilor ce determină puterea de cumpărare a monedelor pe o piață sau alta, în toate țările membre. Cine poate da, însă, asigurări că evoluțiile prețurilor nu vor da naștere unui nou dezechilibru sensibil, ca cel intervenit după 11 ani de Piață comună și care a impus devalorizarea francului și revalorizarea mărcii ? De altfel, vest-germanii de exemplu, au avertizat, în acest sens, că nu vor consimți la ideea rigidizării cursurilor valutare decît în cazul în care vor primi asigurări ferme că țările membre vor lua măsurile necesare asigurării unui suport economic real acestei rigidizări — respectiv o politică economică comună, care să permită evoluții economice similare — pentru a nu fi altfel în situația de a importa inflația de pe piețele celorlalte țări, avînd în vedere că ritmul inflaționist pe piața vest-germană este comparativ mult mai redus.

Se impune constatarea că funcționarea proiectatei „uniuni monetare", încă în formele preconizate pentru prima ei fază și cu atît mai mult în cele prevăzute pentru ultima fază (fond unic de rezerve monetare, monedă comună), presupune o politică general-economică comună, înfăptuirea deplinei uniuni economice, și, de fapt, în ultimă instanță, a celei politice. „Uniunea monetară și o monedă comună — remarca expertul britanic Samuel Brittan în cotidianul de specialitate «The Financial Times» — implică un buget comun, o uniune politică și, într-o anumită formă, un guvern european". Vor consimți, însă, țările membre să cedeze unui organism supranațional dreptul lor de decizie în domeniul economic și politic, să transfere acestuia prerogativele suveranității lor de stat ? De altfel — consideră observatorii politici — tocmai faptul că membrii C.E.E. nu s-au arătat gata să renunțe la aceste prerogative stă la baza eșecului, din zilele trecute, al „celor șase" de a fixa o strategie „comună" în privința realizării uniunii economice și monetare. „În prezent — sublinia într-un comentariu ziarul citat — interesele membrilor sînt prea diferite și sentimentul suveranității naționale este prea puternic pentru a se prevedea crearea unor instituții supranaționale care să adopte o politică unică"... Mișcarea „șarpelui în tunel" este, în ultimă instanță, o problemă politică.

Ilie ȘERBĂNESCU

TURCIA: Incertitudini și frămîntări

Condițiile dificile în care a debutat actuala sesiune parlamentară, care deși deschisă la 1 noiembrie n-a izbutit nici un moment să-și desfășoare cu eficiență lucrările datorită manevrelor opoziției, a dat, printre altele, prilej liderilor armatei să-și exprime anumite nemulțumiri. Acestea au fost reflectate într-o scrisoare-memorandum a generalului Muhsin Batur, comandantul forțelor aeriene adresată președintelui Cevdet Sunay și în care se cere luarea unor măsuri pentru reglementarea situației politice, sociale și economice a țării. Relevînd faptul că scrisoarea avea aprobarea generalului Faruk Gurler, șeful forțelor armate terestre, iar amiralul Celal Eyigioglu, comandantul forțelor navale, cu unele rezerve față de ideea remiterii ei șefului de stat, era în principiu de acord — presa turcă a considerat-o drept un act emis de voința întregii conduceri a armatei. Totodată, comentatorii din Ankara au interpretat gestul generalului Batur drept o primă revenire a militarilor pe scena politică turcă, după 1960. Potrivit cotidianului turc „Cumhuryet", scrisoarea conține unele propuneri privind structura Consiliului Național al Securității și cere „lărgirea componenței acestui important organ de stat, incluzînd toate gradele armatei, de la locotenent la general". De asemenea, ea ar cuprinde referiri la necesitatea intervenției președintelui statului pentru a redresa situația politică, economică și socială a țării. Pentru aceasta, scrisoarea ar recomanda formarea „unei Adunări Constituante pe baza principiilor lui Atatürk, care să considere cu realism problemele care stau în fața țării". Documentul, se spune, s-ar referi, de asemenea, la amenințările pe care le face să plutească deasupra democrației turcești activitatea politică a extremiștilor de dreapta, în general mari latifundiari, tinjind după reacționarele tradiții islamizante.

Alături de toate acestea, în cadrul ședinței din 16 decembrie, Parlamentul urma să hotărască soarta anchetei privind activitatea celor doi frați ai premierului Demirel, aflați încă din primăvară sub învinuirea că, folosindu-se de personalitatea fratelui lor, ar fi adus prejudicii statului. Agențiile de presă și ziarele relatează că, luînd cuvîntul în fața Camerei Reprezentanților, premierul Suleyman Demirel a subliniat că guvernul său intenționează să-și ducă la bun sfîrșit proiectele necesare dezvoltării țării, chiar dacă aceasta ar constitui motive de insatisfacție pentru anumite cercuri. Referindu-se la zvonurile care au circulat la un moment dat despre o posibilă lovitură de stat militară, șeful guvernului turc le-ar fi infirmat categoric. Ședința din 16 decembrie a Parlamentului este, în tot cazul, considerată concludentă pentru evoluția internă din Turcia.

Liana ENESCU

Corespondență din Moscova de la Silviu Podină

Dezbateri și proiecte în economie

În atenția opiniei publice sovietice s-au aflat, săptămîna aceasta, lucrările sesiunii Sovietului Suprem al U.R.S.S., consacrate dezbaterii și adoptării Planului de stat de dezvoltare a economiei naționale și bugetului de stat al U.R.S.S. pe anul 1971.

După cum s-a arătat în expunerea făcută cu acest prilej de Nikolai Baibakov, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice, președintele Comitetului de Stat al Planificării, planul pe anul în curs este îndeplinit și depășit. Potrivit datelor preliminare, venitul național va crește în acest an cu 7,6 la sută în comparație cu cel realizat anul trecut, iar producția industrială globală — cu 8 la sută. Se vor obține peste plan produse industriale în valoare totală de cel puțin 5 miliarde ruble. Rezultate bune s-au înregistrat anul acesta și în agricultură, volumul producției agricole crescînd cu 6,5 la sută în comparație cu anul trecut.

Rezultatele preliminare ale îndeplinirii planului pe anul 1970, a declarat Nikolai Baibakov, arată că se îndeplinesc cu succes, la indicii principali, directivele trasate de Congresul al XXIII-lea al P.C.U.S. Dar, a menționat el, aceste realizări puteau fi și mai mari dacă nu ar fi avut loc o serie de întîrzieri în darea în funcțiune a unor obiective industriale, dacă planul ar fi fost îndeplinit la toate produsele, dacă s-ar fi realizat în întregime planul de introducere a tehnicii noi.

Planul pe anul 1971 — parte integrantă din cel de al nouălea cincinal, aflat în prezent în curs de elaborare — prevede dezvoltarea în continuare a industriei, agriculturii, transporturilor, creșterea bunăstării poporului. Sarcinile principale ale acestuia constau în sporirea eficienței producției, întărirea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, accelerarea progresului tehnico-științific și asigurarea pe această bază a unor înalte ritmuri de dezvoltare în toate ramurile economiei naționale.

În comparație cu realizările anului 1970, producția industrială a anului 1971 va crește cu 6,9 la sută. Se prevede intrarea în funcțiune a unor noi capacități energetice, totalizînd 12,2 milioane kW, creșterea consumului de energie electrică în mediul rural. Extracția de petrol va atinge 371 milioane tone, cea de gaze — 211 miliarde metri cubi, producția de oțel — 120 milioane tone.

Pentru construcțiile capitale vor fi alocate 86,3 miliarde ruble, din care pentru dezvoltarea industriei — 34,5 miliarde, iar pentru agricultură — 13 miliarde. Printre altele, vor fi date în exploatare două turbine de cîte 500 mii kW fiecare la hidrocentrala de la Krasnoiarsk, iar în alte centrale — 15 turbine de cîte 300 mii kW fiecare, va începe construcția a patru uzine noi de prelucrare a petrolului, vor fi instalate conductele petrolifere Usti-Balik-Kurgan-Almetievsk (de 1900 km lungime) și Krasnoiarsk-Irkutsk (de 1 100 km).

În încheiere, raportorul a relevat că se vor dezvolta în continuare comerțul exterior și alte forme de colaborare economică externă. Ponderea principală o vor avea în acest domeniu și în viitor țările socialiste, dar se prevede totodată dezvoltarea continuă a legăturilor economice cu statele capitaliste pe baze reciproc avantajoase.

Proiectul bugetului de stat al U.R.S.S. pe anul 1971 a fost prezentat de Vasili Garbuzov, ministrul finanțelor. Bugetul prevede, la capitolul venituri, 160,8 miliarde ruble, iar la cheltuieli 160,6 miliarde ruble. Alocațiile pentru economia națională și pentru prevederile social-culturale vor reprezenta 84,3 la sută din totalul cheltuielilor bugetare. Pentru apărare se alocă 17,9 miliarde ruble ceea ce reprezintă 11,1 la sută din totalul cheltuielilor.

În cadrul dezbaterilor pe marginea rapoartelor asupra planului și bugetului pe anul viitor, deputații care au luat cuvîntul în ședințele separate ale celor două Camere, au examinat problemele pe care le ridică programul dezvoltării țării în anul ce vine, au făcut observații și propuneri, au criticat o serie de lipsuri existente în diferite domenii. După încheierea dezbaterilor, Sovietul Suprem al U.R.S.S. a adoptat

Cronica unui proces

Continuă, la tribunalul militar din Burgos, procesul intentat la 3 decembrie de către autoritățile spaniole împotriva celor 16 militanți basci, verdictul așteptîndu-se de la o zi la alta. Șase dintre ei sînt pasibili de pedeapsa capitală. În timp ce deliberările consiliului de război de la Burgos se desfășoară în cel mai strict secret, consiliul de miniștri spaniol, reunit luni seara la palatul Pardo sub președinția generalului Franco, a luat o singură măsură: suspendarea, pe timp de șase luni, în întreaga Spanie, a textului constituțional garantînd libertățile individuale. Sectoare din ce în ce mai largi ale opiniei publice spaniole și internaționale, își manifestă indignarea față de înscenarea juridică de la Burgos, cerînd eliberarea imediată a tuturor deținuților basci, împotriva cărora acuzarea n-a adus nici un fel de probe materiale.

Încă de la anunțarea deschiderii sale, la începutul lunii noiembrie, procesul de la Burgos avea să apară ca un eveniment politic încărcat cu o deosebită putere explozivă.

La 3 noiembrie, **într-un moment** cînd se ignora dacă procesul va fi sau nu public, comisiile muncitorești (comisiones obreras) organizează manifestații în întreaga Spanie.

Abia la 21 noiembrie însă, opinia publică începe să înțeleagă importanța procesului. Este momentul primei înfruntări oficiale dintre biserică și statul franchist, cînd într-o scrisoare pastorală ce avea să fie citită în toate bisericile basce doi episcopi spanioli, monseniorii Cirarda și Jacinto Argaya, cer generalului Franco suspendarea pedepsei cu moartea și renunțarea, în procesul celor 16 militanți basci, la jurisdicția militară.

În noaptea de 27 spre 28 noiembrie la Madrid, nouăsprezece personalități din opoziție, printre care profesorul socialist Enrique Tierno Galván, sînt arestate. 150 de avocați din capitala Spaniei ocupă palatul justiției; 18 personalități sînt imediat eliberate.

29 noiembrie — **se anunță deschiderea la 3 decembrie, la Burgos, a procesului.**

În noaptea de 1 spre 2 decembrie (ora 22), Eugen Beihl, consul onorific al Republicii Federale a Germaniei la San Sebastián este răpit de la domiciliul său.

3 decembrie. **Procesul se deschide la Tribunalul militar din Burgos. Un comunicat „E.T.A." declină responsabilitatea răpirii consulului vestgerman. Greve de o amploare deosebită în întreaga Spanie.**

4 decembrie. **Consiliul de miniștri decretează starea de urgență pentru trei luni în provincia bască Guipuzcoa.**

6 decembrie. **La proces, acuzații afirmă că au fost torturați pentru a mărturisi o crimă pe care n-au înfăptuit-o.**

7 decembrie. **Consiliul de război se suspendă, raportorul fiind bolnav.**

8 decembrie. **Reluarea procesului. Incidente în sală. Francisco Xavier Izco, principalul acuzat, neagă că l-ar fi asasinat pe comisarul Manzanas.**

9 decembrie. **Se suspendă ședința în urma revoltei acuzaților care intonează cîntece basce. Sala este evacuată, ședința se termină cu ușile închise. Procurorul cere pedepsa cu moartea pentru șase dintre acuzați, și 722 ani de recluziune, pentru ceilalți zece.**

10 decembrie. **Judecătorii se retrag pe o perioadă nedeterminată pentru a hotărî verdictul. La Barcelona, 3 000 de muncitori și studenți manifestează pentru a doua oară în zece zile lansînd lozinci ostile generalului Franco.**

12 decembrie. **300 intelectuali catalani se retrag în mînăstirea Montserrat, în semn de solidaritate cu patrioții basci. Printre ei se află personalități de renume internațional ca pictorul Juan Miro sau regizorul José Montagnes.**

13 decembrie — **Mînăstirea Montserrat se află complet izolată de restul lumii, liniile telefonice au fost tăiate, pe o distanță de 50 km forțe ale gărzii civile au blocat drumurile ce duc la mînăstire. Întreaga Spanie sprijină acțiunea celor 300.**

14 decembrie. **Consiliul de miniștri, reunit timp de o oră, la palatul Pardo, hotărăște suspendarea pe șase luni, în întreaga Spanie, a libertăților individuale. Măsura dă poliției puteri discreționare. Cîțiva miniștri de orientare mai „moderată", printre care López Bravo, ministrul afacerilor externe și ministrul planului, López Rodo, absenți din capitală, nu participă la reuniune. Se pare, că, încă o dată, la reuniunea de luni, s-au înfruntat „moderații" și „durii" din sînul cabinetului franchist. Ultimii, printre care se numără Franco însuși ca și vicepreședintele guvernului, amiralul Carrero Blanco, au avut, și de data aceasta, ultimul cuvînt.**

Manifestațiile și luările de poziție cresc în amploare în întreaga lume și cu prioritate în Europa. Guvernul italian a făcut un demers oficial pe lîngă generalul Franco în favoarea patrioților basci. Solidaritatea internațională continuă să se manifeste cu vigoare. În aceste ultime ore, opinia publică internațională cere cu insistență evitarea unui deznodămînt tragic în procesul de la Burgos.

Rodica DUMITRESCU

Legea cu privire la Planul de stat de dezvoltare a economiei naţionale a U.R.S.S. pe anul 1971 şi Legea cu privire la bugetul de stat al U.R.S.S. pe anul 1971.

Actuala sesiune a Sovietului Suprem a examinat, de asemenea, proiectul bazelor codului apelor al U.R.S.S. şi al republicilor unionale. Raportul la acest punct al ordinei de zi a fost prezentat de N. M. Borisenko, preşedintele Comisiei pentru agricultură a Sovietului naţionalităţilor. El a subliniat că în condiţiile dezvoltării rapide a industriei, intensificării agriculturii, extinderii terenurilor irigate şi îmbunătăţirii condiţiilor de trai ale oamenilor, are loc o considerabilă creştere a consumului de apă sub multiple forme. Asigurarea cu apă şi ocrotirea apelor capătă în prezent caracterul unei probleme serioase, de rezolvarea căreia depinde într-o bună măsură dezvoltarea viitoare a economiei ţării. În ciuda unor măsuri adoptate deja, — s-a arătat în raport — are loc un proces de poluare a apelor, starea sanitară a multor surse de apă utilizată în economie şi pentru consumul populaţiei este nesatisfăcătoare. Raportorul s-a oprit apoi asupra numeroaselor propuneri făcute cu prilejul dezbaterii publice a proiectului Codului Apelor, publicat în prealabil în presă. După dezbaterile pe marginea raportului, Sovietul Suprem al U.R.S.S. a adoptat prin vot separat al celor două camere Legea cu privire la Codul Apelor şi a hotărît aplicarea sa începînd cu data de 1 septembrie 1971.

Moscova, 16 decembrie

Orientul Apropiat

Actualitate politică şi diplomatică

Dominanta evoluţiei situaţiei din Orientul Apropiat o reprezintă activităţile politico-diplomatice desfăşurate în zonă şi în afara ei, activităţi examinate în perspectiva expirării la 5 februarie a celui de-al doilea termen al acordului de încetare a focului, precum şi a posibilităţii reactivării misiunii Jarring.

Într-un asemenea context se înscriu atît turneul regelui Hussein la Londra, Washington şi Paris — după o scurtă şedere în capitala R.A.U. — cît şi vizita ministrului israelian al apărării, generalul Moshe Dayan, în S.U.A. Scopul călătoriei suveranului iordanian în capitala americană era de a examina problema eventualităţii reluării negocierilor sub auspiciile ambasadorului Jarring, şi de a cere o creştere a ajutorului militar şi economic american acordat Iordaniei. În discuţiile purtate succesiv la Casa Albă, Pentagon şi Departamentul de Stat, regele a subliniat necesitatea ca Administraţia americană să insiste pe lîngă guvernul israelian ca acesta să-şi reia locul la masa tratativelor de la New York şi să evacueze teritoriile arabe ocupate, în condiţiile în care Cairo şi-a anunţat intenţia de a nu prelungi, pentru a treia oară, acordul de încetare a focului atîta timp cît misiunea Jarring nu se va solda cu rezultate concrete. „Nu vom accepta o reînnoire a acordului de încetare a focului — reafirma preşedintele R.A.U. într-un mesaj adresat Congresului islamic în curs de desfăşurare la Tripoli — dacă nu se va stabili un calendar al evacuării teritoriilor ocupate".

Înainte de a părăsi Washingtonul, regele Hussein şi-a exprimat „deplina satisfacţie" faţă de rezultatele întrevederilor sale, subliniind că obiectivul vizitei pe care a întreprins-o a fost de a atrage atenţia asupra consecinţelor dezastruoase în condiţiile în care nu va fi aplicată de urgenţă rezoluţia Consiliului de Securitate din noiembrie 1967. „Cea mai mare speranţă de pace — a subliniat el — rezidă în negocierile sub auspiciile dr. Gunnar Jarring, mediatorul O.N.U.". În cercurile informate din capitala americană se crede că guvernul Nixon pare dispus să acorde un anumit ajutor Iordaniei. Regele Hussein a obţinut, în orice caz, credite militare în valoare de 30 milioane de dolari, care se adaugă unui alt ajutor de 30 milioane de dolari cerut deja Congresului de către Casa Albă.

Şi la Paris, regele Hussein a discutat cu interlocutorii săi în principal problema relansării misiunii Jarring. „Vom face totul în cadrul concertării celor patru mari puteri — a declarat preşedintele Georges Pompidou — pentru a sprijini succesul său".

Iniţial, generalul Moshe Dayan, nu urma să întreprindă decît o vizită cu caracter privat în S.U.A. Ulterior, guvernul israelian, care urmăreşte să obţină un angajament politic şi militar mai ferm din partea Statelor Unite, înainte de a se aşeza la masa tratativelor, a apreciat că ministrul apărării va putea avea în acest sens o serie de întrevederi oficiale utile în cursul călătoriei sale. Camera Reprezentanţilor a aprobat deja un ajutor suplimentar global către străinătate, în cadrul căruia 500 milioane dolari vor fi acordate în principiu Israelului. Într-un interviu acordat televiziunii americane, Moshe Dayan a declarat că Israelul este gata să-şi reia locul la tratativele de pace în momentul în care vor fi reunite „condiţiile oportune", dar că „nu este posibil pentru statul israelian să negocieze de pe o poziţie de slăbiciune". Această declaraţie se adaugă celor făcute de primul ministru Golda Meir, care a calificat drept probabilă o nouă participare a ţării sale la convorbirile Jarring, pentru aceasta însă fiind necesară prelungirea nelimitată a acordului de încetare a focului. În cercurile politice de la Tel-Aviv, se apreciază că după ce Moshe Dayan îşi va prezenta raportul privind rezultatele vizitei sale în S.U.A., guvernul israelian va fi în măsură să stabilească dacă deţine toate elementele care să-i permită să ia o hotărîre în legătură cu aceste tratative, sau dacă este necesar să ceară lămuriri suplimentare Washingtonului.

Pe de altă parte, s-a anunţat că ambasadorul Gunnar Jarring va reveni la New York pînă la 5 ianuarie pentru a-l asista pe U Thant la pregătirea raportului ce urmează să-l prezinte Consiliului de Securitate în legătură cu stadiul misiunii mediatorului O.N.U. (după cum se ştie Gunnar Jarring îşi reluase la 19 noiembrie postul de ambasador al Suediei în Uniunea Sovietică). Surse informate de la O.N.U. apreciază că tratativele dintre părţile implicate în conflict vor putea fi reluate prin intermediul misiunii Jarring, fie în ultimele zile ale lunii decembrie, fie în primele zile ale anului viitor.

Observatorii politici circumscriu în acest context şi vasta ofensivă diplomatică lansată de R.A.U. pentru a explica poziţia sa faţă de criza din Orientul Apropiat. Această campanie — precizează cotidianul „Al Ahram" — se va extinde pe o perioadă îndelungată, pînă la data de 5 februarie, cînd urmează să expire acordul de încetare a focului în zona Canalului de Suez. În cadrul ei, 13 miniştri sau membri ai comitetului executiv ai Uniunii Socialiste Arabe vor vizita peste 40 de ţări. Potrivit ziarului, Ali Sabri, vicepreşedinte al R.A.U., va vizita, începînd din 20 decembrie, U.R.S.S. Hussein el Chafei, de asemenea vicepreşedinte, va vizita Iugoslavia, Habib Shukeir, preşedintele Adunării Naţionale, va pleca în R. P. Chineză, iar Mahmud Riad, ministru de externe, va pleca în Europa.

Absenţa din ţară a regelui Hussein ca şi a şefului Comitetului Interarab, Bahi Ladgham, reducerea numărului observatorilor din capitala iordaniană sînt cîteva din elementele care au favorizat reizbucnirea ciocnirilor dintre armata regală şi fedaini, apreciază observatorii politici. A fost nevoie de eforturi susţinute, între altele de reîntoarcerea urgentă la Amann a preşedintelui Comitetului Interarab, pentru a se ajunge în cele din urmă la încheierea unui nou acord între cele două părţi prin care s-a hotărît încetarea atacurilor reciproce din presă şi a acţiunilor militare, precum şi asigurarea libertăţii transportului şi a aprovizionării comandourilor. S-a hotărît totodată crearea unui organism comun al armatei iordaniene şi al organizaţiilor palestiniene care să supravegheze eforturile în favoarea păcii, stabilindu-se că cei care vor viola acordul încheiat, să fie arestaţi şi pedepsiţi. Cele două părţi au convenit, de asemenea,

Unul din recentele contacte interarabe : la Cairo, convorbire între preşedintele R.A.U., Anwar Sadat (dreapta), şi premierul sirian Hafez Assad

asupra retragerii trupelor celor două părți de la Jerash și din taberele de refugiați din nord.

Între timp, în capitala iordaniană s-au desfășurat, între 4 și 8 decembrie, lucrările Comitetului Central al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, care a adoptat o serie de hotărîri importante : crearea unui comandament militar central ; constituirea unui secretariat al C.C. al O.E.P., însărcinat cu asigurarea conducerii de zi cu zi a rezistenței ; respingerea tuturor proiectelor menite să instituie un „microstat palestinian". Potrivit documentului adoptat, comandamentul militar central este însărcinat cu unificarea tuturor forțelor rezistenței, — armata de eliberare palestiniană, unitățile de comando și miliției.

Desfășurarea evenimentelor din Iordania a fost și continuă să fie urmărită cu viu interes în celelalte țări arabe. În legătură cu aceasta, observatorii remarcă o înrăutățire a relațiilor Iordaniei cu țările membre ale Cartei de la Tripoli (R.A.U., Libia, Sudan și Siria). După mesajele adresate prințului moștenitor Hassan al Iordaniei, de către președinții Anwar Sădat și generalul Numeiry, în care întreaga responsabilitate a deteriorării situației din Iordania este atribuită autorităților de la Amman, președintele libian, colonelul Kaddhafi, a anunțat ruperea relațiilor diplomatice dintre Libia și Iordania.

Evoluția situației din Iordania va constitui, de altfel, unul din punctele înscrise pe ordinea de zi a viitoarei reuniuni a membrilor Cartei de la Tripoli, care se va desfășura la Assuan, la 15 ianuarie.

Rodica GEORGESCU

Corespondență din Tokio de la Florea Țuiu

Largă mișcare în favoarea normalizării relațiilor cu R. P. Chineză

Realegerea premierului Eisaku Sato, pentru a patra oară consecutiv, în funcția de președinte al Partidului liberal-democrat, de guvernămînt, la convenția de la sfîrșitul lunii octombrie, nu a fost urmată, ca de obicei, de alcătuirea unui nou guvern. Comentatorii japonezi găseau semnificația acestui fapt în frămîntările fără precedent din sînul partidului și în evoluția politică următoare, destul de bogată în evenimente. Adunate la un loc, toate acestea au dat toamnei japoneze, colorată de pregătirile specifice ajunului sărbătorilor de iarnă și prelungită pînă spre sfîrșitul acestei luni, un conținut de febrile preocupări politice, atît în guvern și în Dietă, cît și în afara lor.

Menținerea cabinetului alcătuit după alegerile generale de la sfîrșitul anului trecut, era motivată de oficialități în principal de necesitatea „continuării politicii japoneze" externe și interne într-o perioadă în care au apărut noi evenimente ca discursul rostit de primul ministru la sesiunea jubiliară a O.N.U. și publicarea primei „Cărți albe privind apărarea" din istoria Japoniei. În acest context politic s-a menținut, cu constanță, cea mai importantă problemă a diplomației nipone, — după cum recunoaște însuși guvernul — „relațiile cu China". Aceste relații au devenit „o chestiune arzătoare" după ce Canada și apoi Italia au stabilit relații diplomatice cu guvernul Republicii Populare Chineze, provocînd în Japonia o vie reacție și o intensificare a activității unor cercuri tot mai largi favorabile normalizării relațiilor cu China populară. Orice afirmație a oficialităților a fost imediat comentată pe larg de presă, care s-a făcut, în același timp, ecoul cererilor insistente în acest sens ale tuturor partidelor opoziției, ale unei bune părți din partizanii partidului de guvernămînt și ai opiniei publice.

Modificările intervenite pe plan extern în legătură cu poziția față de R. P. Chineză și amploarea mișcării interne în același sens au determinat guvernul la unele luări de poziție. Ele nu au dat însă satisfacție deplină opiniei publice nipone, întrucît s-au menținut la vaga promisiune de „a se ocupa de problema chineză dintr-un punct de vedere mai larg și în perspectivă". Faptul că ministrul de externe Kiichi Aichi a ținut să precizeze că guvernul „va studia cu atenție atitudinea viitoare a Japoniei față de reprezentarea R.P. Chineză în O.N.U." intenționînd „să abandoneze poziția sa rigidă față de această problemă" și să ia în studiu chiar și reconsiderarea așa-numitei probleme importante a reprezentării R. P. Chineze, n-a reușit să atenueze impetuozitatea mișcării în favoarea strîngerii relațiilor cu marele popor chinez. Săptămîna trecută în parlamentul țării a avut loc un eveniment deosebit de semnificativ : constituirea „Ligii deputaților pentru restabilirea relațiilor chino-japoneze" alcătuită din 379 de deputați din partea tuturor partidelor — de la partidul comunist din Japonia pînă la partidul liberal-democrat, adică mai mult de jumătate din parlamentarii țării. Aceștia au adoptat o declarație în care afirmă că menținerea insistențelor de a considera regimul din Taiwan drept reprezentant al Chinei constituie un „anacronism" și el acționează împotriva intereselor actuale și de viitor ale poporului japonez". Liga se angajează să explice guvernului că schimbările recente în atitudinea diferitelor țări față de China populară sînt vitale pentru interesele Japoniei și este de dorit ca guvernul să renunțe la poziția de pînă acum și, prin normalizarea relațiilor diplomatice, să pună capăt situației de război existentă din punct de vedere legal între Japonia și R.P. Chineză.

Mulți se întreabă ce influență va putea avea această Ligă ? Din punctul de vedere al numărului deputaților care au devenit membri, Liga este destul de puternică pentru a pune probleme serioase guvernului, dar rămîne de văzut dacă ea își va exercita sau nu pe deplin acest avantaj. Cea mai mare problemă rezidă în aceea că 95 de participanți ai Ligii sînt deputați ai partidului de guvernămînt din fracțiunea anti-Sato, sau chiar din fracțiunea premierului, ca Chuji Kuno. Cei mai mulți au aderat la organizație încălcînd disciplina internă de partid a liberal-democraților prin coalizarea cu opoziția și chiar mai mult, cu comuniștii (pentru prima oară în istoria parlamentului) ca urmare a nemulțumirii profunde față de politica oficială de a urma diplomația americană. Chiar dacă Liga nu va amenința existența guvernului ea va avea, cum afirmă prestigiosul ziar „Asahi", un rol hotărîtor în dezbaterile Dietei în această problemă, dezbateri așteptate cu deosebit interes la începutul anului viitor.

În afara Dietei, unele partide ale opoziției organizează campanii de apropiere de R. P. Chineză. Duminica trecută a fost constituită, la inițiativa partidului Komeito, o nouă organizație — „Consiliul național pentru normalizarea relațiilor chino-japoneze" din care fac parte lideri ai partidului și numeroase personalități ale vieții publice japoneze — profesori universitari, oameni de știință, scriitori, actori, publiciști. Comitetul de inițiativă a făcut cunoscut că a și primit cereri de aderare din partea Asociației pentru promovarea comerțului internațional, Cartierului general al Asociației pentru prietenia japono-chineză și a Asociației pentru schimburi culturale japono-chineze. Hajiwe Terasawa profesor la Universitatea Tokio, unul din organizatorii acestei mișcări, a declarat că acest consiliu intenționează să inițieze o mișcare națională pentru apropierea de Republica Populară Chineză, la care să participe orice persoană indiferent de concepțiile ei ideologice. În același timp, partidul socialist japonez a hotărît la cea de a 34-a convenție, ținută la începutul lunii, să organizeze o mișcare largă de masă pentru apropierea de Republica Populară Chineză.

Partidul Comunist din Japonia se menține pe poziția fermă de recunoaștere imediată a guvernului Republicii Populare Chineze, Koichiro Ueda, membru al Prezidiului C.C. al P.C.J., redactor-șef al ziarului „Akahata" și șef al Comitetului Politic al C.C., a declarat recent că Japonia poate stabili relații diplomatice cu R. P. Chineză chiar și în condițiile existenței la putere a guvernului liberal-democrat, cu condiția ca acesta să-și modifice poziția sa rigidă. „P.C.J.—afirmă Ueda — a depus și va continua să depună toate eforturile pentru restabilirea relațiilor diplomatice chino-japoneze".

Toate aceste acțiuni politice au loc paralel cu intensificarea curentului din rîndul oamenilor de afaceri în favoarea încheierii de acorduri și tratate economice și comerciale cu R. P. Chineză. După ce firme mari ca „Toyota", „Asapi chemical" și „Mitsubishi Steel" și-au făcut public cunoscute interesul și dorința în acest sens, numărul companiilor și întreprinderilor japoneze care s-au declarat favorabile comerțului cu R. P. Chineză este acum de aproape 700, ceea ce dovedește marele interes ce există în Japonia pentru normalizarea și intensificarea relațiilor economice cu marea țară vecină.

Tokio, 15 decembrie

din surse

PRECAUȚIE

Administrația Nixon a hotărît evacuarea Insulei Paștelui, care aparține statului Chile : înaintea Revelionului, cei patru ofițeri și 36 de soldați ai U.S. Air Force din insulă vor trebui să demonteze cele cîteva instalații secrete și să plece în Statele Unite. Motivarea oficială este de ordin economic. Revista „L'Express" pune însă această măsură pe seama faptului că cei 1 600 de locuitori ai acestei insule pierdute în Pacific au, de cîteva săptămîni, un nou președinte : Salvador Allende. „Nesigură de viitor — subliniază revista — Administrația S.U.A. devine precaută".

●

EXCEPȚIE

Guvernul francez — anunță agenția „France Presse" — va propune Parlamentului un proiect de lege prin care moștenitorii generalului de Gaulle să fie scutiți de taxele succesorale, în virtutea serviciilor aduse Franței de către „cel mai ilustru dintre fiii săi". Nu este pentru prima dată că este luată o asemenea măsură după moartea unui mare francez : în 1942, rudele generalului Leclerc, în 1952 cele ale generalului de Tassigny și în 1967 moștenitorii mareșalului Alphonse Juin au fost scutiți de taxe. Succesiunea generalului de Gaulle se compune din domeniul de la Colombey-les-Deux-Eglises și din drepturile de autor pentru volumele „Memorii de război" și „Memorii de speranță".

●

G. M. T.

Cu 366 voturi contra și 81 pentru, Camera Comunelor a respins o lege care, cu titlu de experiment, face, de doi ani, Marea Britanie să trăiască la „ora europeană". Începînd cu iarna lui 1972, ora oficială britanică va fi din nou ora GMT (Greenwich mean time), în întîrziere cu 60 de minute față de cea a Parisului, Romei sau Bruxelles-ului. Încă o piedică pe care Marea Britanie și-o pune singură în calea deschiderii porților Europei ! exclamă cei ce urmăresc de cîțiva ani încoace încercările britanice de a intra în „mica Europă" a „celor șase".

PAPA DOC

François Duvalier, sîngerosul dictator al Republicii Haiti — zis și Papa Doc — și-a scris „Memoriile" pe care i le-a publicat o editură pariziană. Cele 20 000 de exemplare s-au și epuizat : cea mai mare parte a lor au fost — se spune — cumpărate de Duvalier însuși pentru a asigura „succesul" și pentru a le distribui amicilor și anumitor personalități, după criteriul... afinității de concepții.

●

DUPĂ 15 ANI...

...de căutări, Jean Bedel Bokassa, președintele Republicii Africa Centrală, a regăsit-o pe Martine, fiica sa naturală, în Vietnamul de sud și a adus-o lîngă el. În tinerețe, Bokassa făcuse parte dintr-o unitate franceză trimisă în Vietnam. ...„Fiica mea — a declarat el acum ziariștilor — se va căsători cu cel pe care și-l va alege singură, fie el negru, alb sau galben..."

●

PROIECT

Șeful diplomației olandeze, Joseph Luns, a informat Parlamentul în legătură cu proiectul său de a întreprinde, între 29 decembrie 1970 și 8 ianuarie 1971, o vizită oficială în Iran, Arabia Saudită și Kuweit. În cursul unei dezbateri de politică externă în Camera Deputaților, Luns a subliniat că guvernul olandez consideră rezoluția Consiliului de Securitate din noiembrie 1967 drept singura bază reală pentru găsirea unei soluții în conflictul din Orientul Mijlociu.

●

SINCERITATE

În cursul unei ceremonii organizate recent la Casa Albă în cinstea a patru tineri care au săvîrșit „acte excepționale de bravură și civism", președintele Statelor Unite — notează „Sunday Times" — și-a exprimat bucuria de a se întîlni cu „adevărați tineri americani care respectă tradițiile și instituțiile americane". În timpul înmînării medaliilor însă, nu mică a fost consternarea președintelui cînd, unul din cei patru tineri, Debra Sweet, în vîrstă de 19 ani, i s-a adresat cu următoarele cuvinte : „Aș dori să vă arăt cît îmi este de greu să cred în sinceritatea dv. atît timp cît nu puneți capăt războiului din Vietnam".

●

AFRICANIZARE

Se anunță de la Lusaka numirea colonelului Kingley Chinkuli, în vîrstă de 27 de ani, în postul de comandant al armatei zambiene. Este primul comandant de origine africană al armatei, înlocuindu-l pe comandantul britanic, brigadierul Thomas Reid, căruia îi expiră în anul viitor „contractul". Schimbări pe linia africanizării forțelor de apărare zambiene au mai fost anunțate : într-un viitor apropiat, zece militari urmează să fie promovați în posturi superioare.

●

24—3 = 24

Italia și-a anunțat retragerea, începînd de la 1 ianuarie 1971, din Comitetul de decolonizare al O.N.U. (Comitetul celor 24), deoarece, de la această dată, ea va intra, pentru doi ani, în Consiliul de Securitate, ca membru nepermanent. În „Comitetul celor 24" — nu vor mai rămîne astfel decît 21 de membri (Australia și Honduras — demisionate, n-au mai fost înlocuite cu alți membri).

●

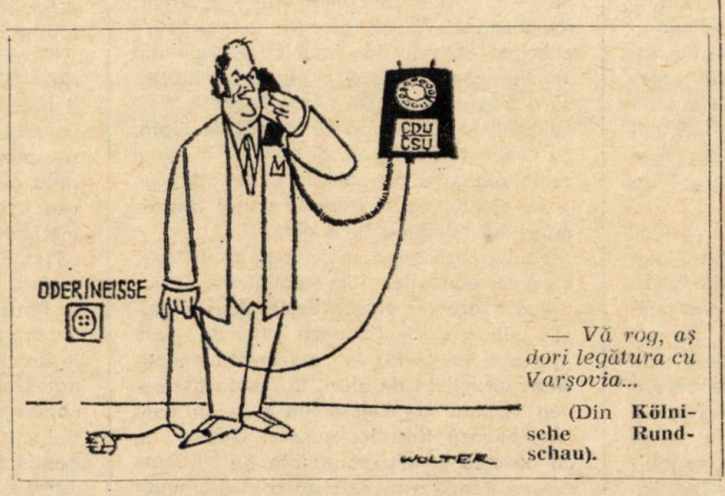

— Vă rog, aș dori legătura cu Varșovia...

(Din **Kölnische Rundschau**).

●

GAZDĂ NEDORITĂ

Este rîndul Portugaliei să joace rolul de gazdă a viitoarei reuniuni N.A.T.O. Cincisprezece țări urmează să-și trimită reprezentanții la Lisabona, în iunie 1971. Se întrevăd însă — scrie „The Guardian" — profunde nemulțumiri în rîndurile țărilor membre, aliații scandinavi, de pildă, exprimîndu-și de pe acum neplăcerea de a fi oaspeți ai regimului dictatorial și colonialist portughez.

●

MAHARAJAHII

Curtea supremă indiană a respins, la 15 decembrie, decretul guvernamental prin care la 5 septembrie erau abolite titlurile, subvențiile și privilegiile a 300 de maharajahi. Înaltul for juridic a dat cîștig de cauză celor opt maharajahi a căror plîngere fusese depusă în fața Curții la 11 septembrie. Curtea Supremă — consideră observatorii — ar accentua astăzi o demarcație politică în sînul Partidului Congresului și chiar în cadrul întregii țări. Se crede că, în fața unei asemenea perspective, primul ministru Indira Gandhi ar putea recurge într-un viitor apropiat la o consultare a electoratului indian. N-ar fi exclus, de aceea, — se consideră în cercurile politice indiene — ca alegerile, ce trebuiau să aibă loc abia peste paisprezece luni, să se desfășoare chiar în februarie sau martie.

●

VINEREA

Începînd de la 1 ianuarie, ziua de repaus în Algeria nu va mai fi duminica, ci vinerea. Măsura va reintroduce, după o întrerupere de 140 de ani, săptămîna musulmană Vinerea, în religia musulmană este zi sacră, dedicată marii rugăciuni și recules gerii. Repausul duminical fusese introdus în iulie 1830

interviul nostru

NGUYEN DUC VAN

ambasadorul Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud la București

Un deceniu eroic

La 20 decembrie se împlinesc zece ani de la crearea Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud. În dorința de a împărtăși cititorilor momente din istoria sa de luptă pentru libertatea și independența poporului sud-vietnamez, ne-am adresat ambasadorului la București al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, Nguyen Duc Van, care a avut amabilitatea să răspundă solicitării noastre.

În prima parte a declarațiilor sale, ambasadorul Nguyen Duc Van a făcut bilanțul deceniului de luptă a Frantului Național de Eliberare.

— Principala caracteristică a acestui deceniu pentru activitatea Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud reiese din constatarea că în acest interval Frontul s-a dovedit a fi organizatorul, conducătorul și motorul luptei poporului din Vietnamul de sud împotriva agresiunii americane. De la crearea sa, el și-a expus cu toată claritatea programul avînd drept obiectiv unificarea tuturor forțelor țării, a tuturor organismelor sociale și de masă, instituțiilor religioase, minorităților etnice, atît pentru lupta armată cît și pentru lupta politică împotriva dușmanului

În rîndurile sale se află în prezent peste 40 de organizații și partide. Scopul Frontului este de a unifica astfel toate forțele naționale pentru a învinge agresiunea americană și pentru edificarea unei noi societăți în Vietnamul de sud. Datorită organizării sale foarte largi, s-au creat organizații ale Frontului pretutindeni în Vietnamul de sud — atît în regiunile muntoase cît și în orașe, în marile aglomerații urbane.

Aș dori să precizez că F.N.E. nu își propune numai scopuri politice ; o mare parte a activității sale este consacrată soluționării unor importante obiective economice, sociale, culturale. Firește, însă, pe primul plan s-a situat în acest interval de timp, care a însemnat o grea încercare a poporului nostru, activitatea sa pe plan militar. F.N.E. a organizat unități de luptă populare inclusiv o forță regulată, capabilă nu numai să facă față trupelor inamice numărînd 1 200 000 de soldați, dar și de a ataca aceste trupe, și de a sprijini acțiunile de rezistență ale populației din regiunile încă ocupate de inamic. Forțele administrației de la Saigon au fost nevoite în permanență să se retragă. După cifre încă provizorii, trupele F.N.E. au eliminat în acești zece ani (morți, răniți, prizonieri) peste 2 milioane de inamici. Au fost distruse 20 000 de avioane de cele mai diferite tipuri și 50 000 de mașini. Este cunoscută declarația președintelui Comitetului mixt de Stat Major american, Wheeler, că 65 la sută din suprafața Vietnamului de sud nu se află sub controlul american.

Din punct de vedere politic, Frontul Național de Eliberare s-a dovedit un organism trainic și capabil de a conduce destinele poporului. El a ridicat la luptă masele populare de la sate și orașe, provocînd mari eșecuri administrației marionetă. Și în fond, să nu uităm că din 1960 pînă în prezent, la Saigon s-au perindat zece „guverne" în timp ce F.N.E. își menține structura sa, îndeplinindu-și rolul său foarte important de luptă.

Trecînd la problemele de ordin economic, doresc să amintesc că F.N.E. a preconizat, încă de la crearea sa, soluționarea problemei agrare și anume — împărțirea pămînturilor la țăranii săraci. Pînă în momentul de față s-au împărțit circa 2 milioane hectare dintr-un total de circa 4 milioane hectare cît totalizează suprafața arabilă din Vietnamul de sud. Un rezultat important obținut în același domeniu este că — în ciuda atacurilor vizînd distrugerea recoltei, inclusiv atacuri cu produse chimice lansate de inamic — populația din Vietnamul de sud a reușit și reușește să-și asigure propriile nevoi. Poporul Vietnamului de sud, după 25 de ani de luptă, nu cunoaște foametea. Și aceasta în timp ce în regiunile ocupate încă de administrația saigoneză se importă anual aproximativ 1,5 milioane tone orez.

Frontul acordă o mare importanță problemelor educației și învățămîntului. O statistică a acestui an stabilește că în regiunile eliberate funcționează 7 100 de școli (de la ciclul I—III) în care învață aproximativ un milion de elevi. Există de asemenea institute de învățămînt superior care funcționează fără întrerupere. Datele în ce privește zonele controlate de Saigon demonstrează o mare criză a învățămîntului. Numai 20 la sută din numărul copiilor de vîrstă școlară sînt școlarizați.

Pe plan sanitar, sub îndrumarea F.N.E. au fost formate numeroase cadre de medici, sanitari, infirmieri. În toate satele există posturi de asistență medicală. Avem de asemenea policlinici și spitale în districte și în provincii.

A crescut prestigiul F.N.E. pe plan internațional. Din 1962 el a stabilit relații cu mai multe țări. Au fost trimise în străinătate numeroase delegații ale Frontului, el fiind de asemenea reprezentat la toate conferințele importante. Din 1965, F.N.E. a fost recunoscut ca reprezentantul autentic și unic al poporului din Vietnamul de sud de către toate țările socialiste și de către alte țări. În momenul de față, Guvernul Revoluționar Provizoriu din Vietnamul de Sud întreține relații cu 26 de țări. În lume au fost create zece organizații internaționale și peste 100 de comitete naționale de solidaritate cu lupta poporului vietnamez și întreținînd relații regulate cu F.N.E.

Referindu-se la problemele actuale ale luptei populației din Vietnamul de sud, interlocutorul nostru a spus :

— În momentul de față, forțele americano-saigoneze inclusiv cele satelite au fost constrînse să rămînă în marile centre. Ele trebuie să facă față permanentelor atacuri ale trupelor de eliberare. Administrația Nixon aplică în prezent o nouă tactică — cea a vietnamizării, care după cum se știe, înseamnă continuarea războiului sub o altă formă.

Formula care circulă pentru a caracteriza această etapă este : soldat vietnamez și armament american. Trebuie avut în vedere că este vorba de o uriașă cantitate de armament cu care sînt înzestrate trupele administrației marionetă. Prin această formulă sînt comise numeroase atrocități împotriva populației. Actualmente, toate forțele aeriene strategice americane sînt concentrate spre zonele eliberate. Sînt lansate operațiuni de mare anvergură pentru așa-zisa „pacificare" a satelor, ceea ce în realitate înseamnă distrugerea a zeci de localități.

Noi apreciem astfel că vietnamizarea nu înseamnă numai o continuare a războiului cît și o escaladare a acestuia. Dar, politica de vietnamizare are un rezultat contrar. Mărturie stă ridicarea la luptă în proporții tot mai mari a populației din regiunile controlate de Saigon, inclusiv din orașe. În aceste zone au loc mari acțiuni antiamericane, mari manifestații împotriva clicii marionetă. La Saigon s-a interzis în ultima vreme de 200 de ori apariția ziarelor. Au loc aproape zilnic manifestații ale populației cerînd deschis crearea unui guvern de coaliție.

Recent s-a creat la Saigon o nouă organizație — Frontul Popular pentru Pace, din care fac parte chiar și deputați în adunarea saigoneză, cunoscuți prin criticarea directă a regimului saigonez și care cer retragerea trupelor americane din țară.

Guvernul nostru este prezent la conferința de la Paris în problema vietnameză, și facem aceasta pentru a găsi o soluție politică problemei vietnameze. Am avansat propuneri foarte concrete. Dar conferința de la Paris bate pasul pe loc din cauza lipsei unor bune intenții ale părții americane, care continuă războiul și încearcă să-și asigure o poziție de forță. Chiar recent, la ultima ședință a conferinței de la Paris, reprezentantul G.R.P.V. a formulat o propunere în trei puncte care ar permite ieșirea rapidă din impas a problemei vietnameze. Poziția de fond a poporului vietnamez este cît se poate de precisă : pacea trebuie să meargă mînă-n mînă cu independența și libertarea, ceea ce presupune retragerea totală a trupelor americane și

plecarea celor trei interpuși americani de la Saigon — Thieu, Ky și Khiem.

În fine, dacă americanii vor continua războiul, vom fi nevoiți să luptăm iar înfrîngerea americană va fi și mai mare.

Ambasadorul Nguyen Duc Van s-a referit apoi la solidaritatea pe care o manifestă țara noastră cu cauza dreaptă a poporului vietnamez :

— Frontul Național de Eliberare, Guvernul Revoluționar Provizoriu, întregul popor sud-vietnamez a avut dintotdeauna o mare stimă pentru partidul, guvernul și poporul român. Apreciem la un înalt nivel ajutorul și sprijinul acordat de România cauzei noastre pentru victoria împotriva războiului agresiv. Ajutor care nu este numai economic și militar, dar și politic și diplomatic.

Reține, în mod deosebit, cele declarate la sesiunea recentă a Adunării Generale a O.N.U., de către președintele Consiliului de Stat Nicolae Ceaușescu, în legătură cu războiul din Vietnam : „Împreună cu cercurile largi ale opiniei publice mondiale, România consideră necesar să se pună capăt războiului din Vietnam și intervenției străine în Indochina, să se treacă la retragerea totală din Vietnam a trupelor Statelor Unite ale Americii și ale aliaților lor. Poporul vietnamez și celelalte popoare din Indochina să fie lăsate să-și rezolve singure problemele existenței lor fără nici un amestec din afară. În acest sens, apreciem că propunerile Frontului Național de Eliberare oferă o bază rațională pentru soluționarea conflictului pe cale politică". Am fost emoționați profund de aceste cuvinte ale președintelui Consiliului de Stat al României, de conducătorul poporului român. Ajutorul acordat de România poporului vietnamez nu numai că este acordat în continuare, dar înregistrează o permanentă creștere, ceea ce reprezintă un mare stimulent pentru lupta noastră.

Dorim să aducem încă o dată, și pe această cale, mulțumiri partidului, guvernului, poporului român și să urăm prin intermediul revistei dv. un An Nou plin de succese.

Singura soluție viabilă

Dacă situația din Indochina constituie o permanentă sursă de îngrijorare pentru forțele iubitoare de pace de pretutindeni, noi elemente survenite săptămîna trecută se arată — prin duritatea lor — de natură să accentueze această neliniște. Astfel sînt afirmațiile în legătură cu problema vietnameză făcute de președintele Nixon la ultima sa conferință de presă. „Trebuie să insist asupra faptului că zborurile de recunoaștere deasupra Vietnamului de nord vor continua..." declara, la 10 decembrie, președintele S.U.A. „Dacă se va trage asupra avioanelor noastre, nu numai că voi ordona ca ele să riposteze, dar voi dispune, de asemenea, ca instalațiile de rachete și complexele militare din jurul acestor instalații să fie distruse prin bombardamente. În cazul în care voi ajunge la concluzia că nord-vietnamezii amenință forțele noastre care au rămas... voi ordona bombardarea instalațiilor militare din Vietnamul de nord, a căilor militare, a liniilor de aprovizionare militare".

Evident, o asemenea orientare este de natură să ducă nu numai la întunecarea perspectivelor de pace, ci chiar la intensificarea războiului din Vietnam, la adîncirea încordării în viața internațională. Venind la scurtă vreme după cunoscutele bombardamente de amploare efectuate asupra teritoriului R. D. Vietnam de către aviația americană — bombardamente care, după cum ne amintim, au afectat nu numai obiective militare ci și populația pașnică din zone adînc situate în interiorul țării — noile declarații ale președintelui Nixon au fost considerate în numeroase cercuri politice ca „o înăsprire a poziției americane" de natură să ducă „la o situație primejdioasă". Amenințările proferate sînt, în acest context, apreciate drept o pregătire în vederea unei posibile reluări a escaladării aeriene, potrivit concepției strategice preconizînd așa-zisul „rol hotărîtor" pe care aviația S.U.A. l-ar putea juca în războiul din Indochina.

Există, desigur, o mare discrepanță între afirmațiile dure din 10 decembrie și declarațiile anterioare ale președintelui Nixon și ale altor factori de răspundere ai Administrației americane, cînd aceștia promiseseră receptivitate față de cerințele opiniei publice mondiale pentru lichidarea acestui focar de război. Refuzul categoric al președintelui S.U.A. de a preciza — la această ultimă conferință de presă — data retragerii trupelor americane din Vietnamul de sud contravine, de asemenea, unor repetate afirmații ale oficialităților S.U.A. referitoare la „programul unei retrageri" a trupelor. În același sens negativ se înscrie și deprecierea, subliniată acum, a rolului conferinței cvadripartite de la Paris, conferință în care, potrivit spuselor președintelui Nixon, „nu mai punem în acest moment mari speranțe". Or, această poziție este departe de a contribui la progresul tratativelor, la încetarea grabnică a războiului din Vietnam.

Referindu-se la declarațiile „extrem de belicoase și amenințătoare" ale președintelui S.U.A. la amintita conferință de presă, Nguyen Thanh Le, purtătorul de cuvînt al delegației R. D. Vietnam la Conferința de la Paris, arăta că acestea dezvăluie intenția sa de intensificare a actelor care prejudiciază suveranitatea și securitatea R. D. Vietnam, de prelungire a războiului de agresiune din Vietnamul de sud, de a face să planeze „o gravă amenințare asupra lucrărilor Conferinței de la Paris". „Nixon pare să lase să se înțeleagă că lucrările Conferinței de la Paris au ca singur obiectiv discutarea așa-zisei probleme a prizonierilor de război, păstrînd pe de altă parte o tăcere totală asupra problemei încetării agresiunii americane", sublinia în același context Nguyen Thanh Le.

Viața, realitățile au demonstrat și demonstrează, însă, că încercările cercurilor imperialiste de a-și impune voința, prin forță, poporului vietnamez sînt sortite eșecului, că oricît de puternice ar fi forțele agresoare, un popor care își apără cu dîrzenie ființa națională, dreptul său la libertate și neatîrnare este de neînfrînt. Hotărîrea nestrămutată a poporului vietnamez de a-și apăra dreptul sacru de a trăi în libertate și pace, de a-și hotărî de sine stătător calea dezvoltării economice și sociale, inclusiv problema unificării patriei, este încă o dată pregnant subliniată în Apelul Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc și al guvernului R. D. Vietnam. „Noi iubim pacea, dar numai independența și libertatea pot asigura o pace adevărată", se spune în acest apel adresat tuturor compatrioților și luptătorilor vietnamezi. „Deoarece imperialiștii americani — se arată în apel — se încăpățînează să continue războiul de agresiune împotriva țării noastre, să ne violeze suveranitatea sfidînd toate principiile elementare de drept internațional, sfidînd poporul nostru și întreaga lume progresistă, ținem să facem încă o dată această declarație solemnă : Republica Democrată Vietnam este o țară independentă și suverană, membră a lagărului socialist. Teritoriul, spațiul aerian și apele teritoriale ale R.D.V. sînt inviolabile. Imperialiștii americani trebuie să renunțe în mod definitiv la orice act de război împotriva R.D.V. Poporul nostru este hotărît să pedepsească după cum merită orice act aventurier din partea lor, care ne-ar încălca drepturile noastre naționale sacre".

Apelul reamintește propunerile guvernului R. D. Vietnam și ale Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud în vederea reglementării politice a războiului din Vietnam. Sînt bine cunoscute aceste propuneri care, corespunzînd intereselor generale ale păcii, reprezintă o temelie rațională pentru rezolvarea problemelor legate de situația din această parte a lumii.

Într-o declarație dată publicității, Comitetul Central al Partidului Comunist Chinez și guvernul R. P. Chineze și-au exprimat sprijinul deplin față de Apelul „solemn și just" publicat de către C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam și guvernul R.D.V. „Poporul vietnamez este hotărît să lupte pînă la sfîrșit, iar poporul chinez, la rîndul său, este hotărît să-l sprijine pînă la sfîrșit", se subliniază în această declarație.

În epoca noastră, politica de forță, de dominație și dictat, de amestec în treburile altor state, nu mai poate fi tolerată de popoare. Și tocmai în acest context, cerința opiniei publice mondiale de curmare a războiului purtat de S.U.A. în Vietnam, de rezolvare a conflictului pe cale politică, pe singura bază posibilă — retragerea trupelor americane și respectarea independenței și libertății poporului vietnamez — constituie o cerință majoră a vieții internaționale actuale, a cauzei păcii, destinderii și colaborării internaționale. Împărtășind acest deziderat, poporul român își reafirmă în aceste zile deplina solidaritate cu lupta dreaptă a poporului vietnamez, hotărîrea sa fermă de a-i acorda și în viitor același sprijin frățesc multilateral.

Ileana NICOLAESCU

Prolog

George Macovescu

Cînd omul a descoperit că, pentru a se apăra de semenul lui, sau pentru a-l ataca, poate să arunce în el cu o piatră, s-a inventat prima armă și de atunci a început cursa înarmărilor. Este adevărat că de la bolovanul asvîrlit prin forța brațului și pînă la bomba nucleară trimisă la țintă prin puterea rachetei intercontinentale, au trecut multe, foarte multe milenii, dar tot atît de adevărat este — și să nu ezităm să o spunem — că nu s-au produs prea multe modificări în mentalitatea omului, în concepția lui despre conviețuire, despre drepturile și îndatoririle în societate, în comunitatea umană:

În istoria sa, omenirea a urmat un drum sinuos. Au existat perioade de o mare și strălucită înflorire materială și spirituală, urmate de perioade întunecate de pierderi și distrugeri, de sîngerare și moarte. Și, paradoxal, cu cît omul înaintează în civilizație, cu atît cataclismele războaielor sînt mai îngrozitoare. Cele două războaie mondiale din acest secol, veacul celei mai profunde revoluții sociale și al plecării omului în spațiu, demonstrează pe deplin contradicția dialectică pe care omul nu a putut încă să o rezolve.

Este de nerezolvat? Va prezida ea în permanență existența omului? Aduc în discuție această concepție, care la o primă vedere pare prea simplistă, pentru a fi luată în considerare, pentru că nu puține sînt capetele care gîndesc că fatalitatea războaielor, a folosirii forței brutale stăpînește istoria și o va stăpîni mereu.

A gîndi astfel înseamnă a accepta fatalitatea și omul modern se ridică tot mai mult împotriva destinului orb, implacabil, căruia nu îi poți opune niciodată nimic. Marea, imensa majoritate a omenirii crede, este convinsă din necesitate, dar și din considerente morale că războiul trebuie să dispară din practica popoarelor, că forța nu poate să rezolve nimic, că istoria a intrat într-o perioadă în care rațiunea se impune ca o dominantă a vieții sociale, politice și spirituale. Această concepție se sprijină pe două coordonate obiective ale realității acestui sfîrșit de veac. Revoluția tehnico-științifică a pus

Ideea lumii fără arme

Ludovic al XIV-lea și-a încrustat pe tunurile sale deviza *„Ultima ratio regum"* (ultimul argument aparține regilor). S-ar putea ralia oare o ființă rațională acestei devize aplicate epocii nucleare? Soluția nu se află în nici un caz în modernizarea „păcii armate". Interesele păcii reclamă ca guvernele tuturor țărilor să se angajeze cu hotărîre pe calea dezarmării generale, începînd prin a opri cursa înarmărilor, a limita plafonul cheltuielilor militare, a îngheța nivelurile cantitative și calitative ale principalelor arme și a întreprinde măsuri practice de diminuare și lichidare a stocurilor existente.

Idei, concepții și teorii formulate de-a lungul secolelor susțin primordialitatea păcii, planuri formulate pentru o pace veșnică. Doctrinele pacifiste au condamnat războiul ca fiind nejust, contrar eticii umane. Ele proclamă că *pacea este starea normală* a unei societăți și combat ideea că războiul ar fi mijlocul firesc de a asigura supraviețuirea celui mai rezistent.

Aspirația la pace perpetuă o găsim, din cele mai vechi timpuri, în gîndirea profeților, în filozofia elenă și romană, apoi în cea creștină, în legendele și miturile, în literatura populară și cultă a tuturor popoarelor. Reflectă o stare de spirit firească, potrivnică violenței endemice legată de evoluția societății umane. Anumite formulări de planuri pacifiste încep să capete o mai mare precizie în secolul al XIV-lea, secolele XV—XVI fiind și mai fructuoase.

Umanistul și filozoful olandez *Erasm din Rotterdam*, în *„Eloge de la Folie"*, oferă un exemplu tipic al raționamentului său: *„Mă întreb ce poate fi mai stupid decît să angajez, nu știu din ce motive, o asemenea luptă din care cele două părți au întotdeauna mai mult de păgubit decît de cîștigat"*. Erasmus a formulat un plan pentru o pace generală în care nerecurgerea la forță constituie elementul esențial.

Umanistul englez *Thomas Morus* (totodată și om politic, cancelar al lui Henric al VIII-lea) ne-a lăsat în celebra sa lucrare *„Utopia"* multe idei generoase prin care își exprimă convingerea în necesitatea păcii. În optica sa, în viitor societatea va fi așezată pe *„baze mai drepte"*. În capitolul intitulat „On Warfare", el se pronunță împotriva „spiritului de cucerire", atît de răspîndit în secolul al XVI-lea.

Un proiect cu elemente mai concrete îl datorăm lui *Emeric Crucé*, aproape necunoscut în vremea cînd a trăit. El întrevede posibilitatea unei dezarmări pentru... *„o pace universală"*. Opera sa — *„Le nouveau Cynée"* (ou discours des ocasions et des moyens d'établir une paix générale et la liberté de commerce pour tout le monde) — susține binefacerile păcii împotriva războiului.

În plină perioadă a războaielor religioase din prima jumătate a secolului al XVI-lea, ducele *de Sully* își publică memoriile *„Sages et royales économies d'Etat"*. Fost ministru al lui Henri al IV-lea, el atribuia acestuia un proiect de pacificare: *„Le Grand Dessein"*, care cuprindea un *plan de organizare europeană și lichidarea fără recurgere la forță a tuturor diferendelor ivite între state.*

Se spune că ideile din proiectul lui de Sully ar fi fost reluate mai tîrziu de către abatele *de Saint-Pierre* (Charles Irenée Castel). Adversar al catolicismului, el încearcă să aplice la morală și la politică metode științifice, chiar matematice. Planul său: *„Projet pour rendre la paix perpetuelle en Europe"* apare într-o primă ediție în 1712 și este reeditat de mai multe ori. Proiectul său de tratat fundamental cuprinde, pe lîngă ideea statu quo-ului, un articol formulat astfel: *„Marii aliați, pentru a termina între ei diferendele prezente și viitoare, au renunțat și renunță pentru totdeauna atît pentru ei cît și pentru succesorii lor la calea armelor și au convenit să ia întotdeauna... calea concilierii..."* (art. 3). Proiectul său de pace perpetuă prevede, de asemenea, în art. 4., *neamestecul în afacerile interne ale diverselor state.*

Reține atenția o lucrare apărută la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, scrisă de *Ange Gondar*, intitulată *„Pacea în Europa sau proiectul pacificării generale, combinat cu o suspendare a înarmărilor pe douăzeci de ani între toate puterile politice"*. Este, practic, prima oară cînd se formulează precis ideea reducerii efectivelor, armamentelor și tehnicii de luptă a forțelor armate, ca o componentă a organizării și stabilității păcii. Același raport îl găsim și într-una din lucrările filozofului și juristului englez *Jeremy Bentham*. Este vorba de cartea *„Principles of International Law"*, apărută la sfîrșitul secolului al XVIII-lea (1789), respectiv în anul revoluției franceze. Unul din cele patru capitole se intitulează: *„A plan for an universal and perpetual peace"* („Un plan pentru o pace universală și per-

DEZARMĂRII

la dispoziția omului excepționale mijloace de progres rapid, dar și de distrugere catastrofală. Arma atomică, aflată în cîteva arsenale și noile arme chimice și bacteriologice, unele în arsenale și altele încă în laboratoare au creat posibilitatea practică, prezentă pentru prima dată în istorie, ca în cazul folosirii lor să fie pusă în discuție pieirea speței umane, ba chiar a vieții pe planeta noastră. Conștiința unui asemenea cataclism a depășit cercurile oamenilor de știință și a început să pătrundă în mase.

Pe de altă parte, aceeași revoluție tehnico-științifică determină o dezvoltare în progresie geometrică a relațiilor dintre popoare, dintre oameni. În aceste decenii și mai cu seamă în cele ce vor veni, izolarea devine o imposibilitate, iar relațiile o obligativitate obiectivă. Grație revoluției sociale și a celei tehnico-științifice, omenirea capătă sensul colectivității, al unei colectivități diversificate, dar cu o conștiință unitară față de viitor, de căile de dezvoltare, de destinul speței umane. De aceea, nu poate să rămînă indiferentă atunci cînd prin înarmare se pune în joc însăși existența ei.

Pentru ca războiul să dispară din practica relațiilor dintre popoare, dintre state, trebuie să se ajungă la distrugerea mijloacelor de ducere a războiului, la nimicirea arsenalelor existente, la încetarea producției de arme, la desființarea armatelor. Pînă la atingerea acestui scop final, care nu poate fi desprins de evoluția societății umane, de mersul revoluției sociale, de raportul claselor sociale, se va petrece un lung, complex și complicat proces. Nu este de imaginat că prin gestul unei baghete magice se va soluționa o problemă multimilenară.

Dar această constatare nu împiedică deloc declanșarea procesului și ducerea lui mai departe cu hotărîre și perseverență. Cursa înarmărilor este în contradicție dialectică, ireductibilă cu dezvoltarea societății omenești, sub toate aspectele ei, în vreme ce dezarmarea reprezintă o tendință obiectivă, o componentă a progresului omenirii. Dezarmarea trebuie să înceapă.

Este posibil ?

Toate datele obiective arată că dezarmarea poate să înceapă și să fie dusă pînă la capăt.

Rămîn, însă, realitățile subiective. Politica imperialistă, de acaparare de teritorii, de stăpînire a unor puncte strategice, de dominare a unor piețe sau surse de materii prime, de intervenție în situația internă a altor state, de presiuni și amenințări de orice gen, această politică trebuie să dispară. O dată cu dispariția ei, va fi anihilată cauza esențială a războaielor.

Deci, interdependența dintre această politică și dezarmare este cît se poate de strînsă. De aici concluzia că militînd pentru dezarmare, se militează împotriva unei asemenea politici și că progresul într-un domeniu este influențat de progresul în celălalt.

Piedicile în fața dezarmării sînt încă enorme, dar la sfîrșitul deceniului al șaptelea se pot cita cuvintele lui Galileo Galilei :

Eppur si muove !

---

petuă"). Autorul avansează două propuneri fundamentale : *reducerea și limitarea forțelor armate ; emanciparea coloniilor*, mai ales ale Franței și Marii Britanii.

Se conturează din ce în ce mai mult obiective concrete, în primul rînd reducerea forțelor armate, pe care se vor baza ulterior — timp de decenii, în diferite epoci — multe propuneri de dezarmare.

Examinate din același punct de vedere, unele din ideile lui *Immanuel Kant*, contemporan al revoluției franceze, au avut un conținut antimilitarist. Caracterizînd concepția kantiană în această privință, cunoscutul jurist italian *Giorgio del Vechio* scria că, fiind conștient de uriașa gravitate și dificultate a problemei, Kant a conceput ideea păcii perpetue ca un principiu regulator, respectiv ca o etapă finală spre care ar trebui să se tindă chiar dacă n-ar fi posibilă decît o apropiere foarte lentă de țel. Kant a prezentat doctrina sa sub forma unui tratat, asemănător cu tratatele încheiate între state. Preluînd idei din proiectul abatelui Saint-Pierre, inspirîndu-se din pacea de la Basel (1795), Kant le-a dat o formă originală.

Tratatul kantian a apărut sub titlul sugestiv : „*Zum ewigen Frieden*" („Spre pacea eternă"). Art. 1 proclama : „*Nici un tratat de pace să nu fie considerat ca atare, dacă a fost încheiat cu rezerva secretă a unui motiv pentru un război viitor*". Într-un alt articol (3) urma o idee care concretiza oarecum calea de urmat : „*Armatele permanente cu timpul vor fi desființate cu desăvîrșire. Căci ele amenință neîncetat alte state cu războiul prin faptul că par a fi totdeauna gata de luptă. Ele împing statele de a se lua la întrecere cu privire la mulțimea ostașilor înarmați, fără a se fixa o limită*".

Secolul al XIX-lea aduce o răspîndire a ideilor pacifiste în rîndurile largi ale opiniei publice. În jurul acestor idei

„Pacea va învinge războiul", afiș publicat pe coperta numărului special al „Curierului U.N.E.S.C.O.", consacrat luptei pentru dezarmare

încep să se grupeze asociații cu membri numeroși, care organizează manifestări populare pentru pace și prevenirea războiului. Se conturează astfel pe plan național și internațional o mișcare pacifistă propriu-zisă, în programele căreia ideea dezarmării, îmbrăcînd diferite forme, ocupă un loc central.

În 1830 a fost creată în Europa, la Geneva, prima societate de pace, condusă de contele *Sellon*. Ea a publicat o revistă „*Arhivele societății din Geneva*", care cita printre altele exemplul unor insule din Pacific care n-au cunoscut niciodată războiul.

Sellon a anunțat un premiu pentru cea mai bună operă a anului 1834, perioadă în care în memoria popoarelor erau încă vii ecourile războaielor napoleoniene, consacrată următorului subiect : „*Luminarea opiniei publice asupra relelor războiului și asupra celor mai bune mijloace de a promova o pace generală și permanentă*". Premiul a fost atribuit unui profesor din Zürich — *Sartorius*, care a publicat în 1837 lucrarea „*Organe des vollkommenen Friedens*".

În 1834, la Londra s-a întrunit primul Congres universal pentru pace. Congrese au continuat și în anii următori, antrenînd personalități cu renume din lume. În programele congreselor a figurat aproape în permanență *ideea reducerii armamentelor*.

În 1878, la scurt timp după războiul franco-german, la *Congresul de la Paris*, se trecea de la formulări generale asupra inutilității armatelor la exigențe directe pe planul dezarmării. Astfel, de pildă, rezoluția consemna : „*Guvernele popoarelor civilizate trebuie să înceapă cît mai urgent negocieri pentru a ajunge la o dezarmare proporțională și simultană în fiecare țară*".

Iar un an mai tîrziu se stipula : „1) *Congresul cere ca un memoriu să fie prezentat de către membrii Biroului guvernelor tuturor țărilor civilizate, rugîndu-le să adopte asemenea măsuri diplomatice care să poată duce la stabilirea unui tratament permanent și a unei curți de arbitraj, sau orice altă măsură practică pentru a asigura o dezarmare rapidă a tuturor țărilor*".

Deosebit de interesantă este rezoluția adoptată la Congresul de la Londra din 1890 : „*I Congresul afirmă că lumea civilizată dorește și așteaptă cu nerăbdare momentul de a vedea lichidarea armamentelor care, în numele apărării, devin la rîndul lor un pericol, menținînd sfidarea reciprocă, și sînt în același timp cauza acelei maladii economice generale care împiedică abordarea în condiții satisfăcătoare a chestiunilor care ar trebui să primeze față de toate celelalte : munca și mizeria. II. Congre-*

sul, recunoscînd că o dezarmare generală ar fi cea mai bună garanție a păcii și va duce la soluționarea intereselor generale și a chestiunilor care în prezent divizează statele, emite părerea că un congres al reprezentanților tuturor statelor Europei să se întrunească cît mai curînd posibil pentru a stabili (propune) măsurile de realizare a unei dezarmări gradate generale, pe care o consideră posibilă.. IV. Congresul, considerînd că problema dezarmării, ca și cea a păcii în general depind de opinia publică, recomandă societăților pentru pace o propagandă activă, publică, în special în perioadele de alegeri parlamentare, astfel încît alegătorul să-și dea votul candidaților care vor include în programul lor pacea, dezarmarea".

În 1891 ia ființă la Berna *„Biroul păcii"*, conceput ca un centru internațional al mișcării pentru pace. Aceasta corespundea într-un fel unei etape noi pe planul participării opiniei publice la viața internațională.

Citām, de asemenea, un extras din rezoluția Congresului de la Rouen (1903) : „1) *Congresul este convins că a venit timpul pentru a repune pe primul plan al propunerilor societăților de pace tentativa unei încetări internaționale a înarmărilor. În ultimul an risipirea resurselor publice provocate de rivalitatea infructuoasă a marilor puteri a luat proporții nemaiîntîlnite și a fost condamnată de oameni de stat avansați din Franța, Marea Britanie, Germania și Statele Unite...*"

Și iată cum încă cu decenii sau chiar secole în urmă se prefigura acea dezvoltare a mișcării pentru pace, pentru dezarmare, împotriva războaielor care s-a înregistrat după primul război mondial și a luat amploarea cunoscută după al doilea război mondial. Amploare firească ținînd seama nu numai de faptul că ultima conflagrație mondială a afectat practic toate popoarele lumii, dar mai ales de pericolele generate pentru pacea mondială de continua acumulare de arme în perioada postbelică.

S. V.

România și dezarmarea

„Trebuie să spunem cu hotărîre NU cursei înarmărilor, NU armelor nucleare".

NICOLAE CEAUȘESCU
la sesiunea jubiliară
a Adunării Generale a O.N.U.

Poziția României în problemele dezarmării este parte integrantă a concepției sale asupra căilor de realizare a păcii și securității, de afirmare viguroasă a colaborării și progresului, întemeindu-se pe marile principii care stau la baza întregii participări a țării noastre la viața internațională. Ea este rezultatul abordării marxist-leniniste a realităților lumii contemporane, al evaluării atente a raporturilor de forțe pe plan mondial cu luarea în considerare a stadiului și tendințelor factorilor politici, economici și militaro-strategici.

Participarea României la eforturile internaționale destinate dezarmării este o expresie elocventă a convingerii profunde că fiecare țară, indiferent de dimensiuni, de numărul locuitorilor ori gradul său de dezvoltare, este în măsură și trebuie să se preocupe de problemele lumii în care trăiește, să ia parte activă la dezbaterea și soluționarea lor pozitivă. Această participare reflectă, totodată, înțelegerea importanței mandatului conferit statelor membre ale Comitetului pentru dezarmare de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite.

Retrospectiva prestigioasei participări a țării noastre la tratativele postbelice de dezarmare pune în evidență poziția României față de multiplele componente ale problematicii dezarmării, contribuția sa pozitivă în acest domeniu.

Atașată cauzei dezarmării prin însăși orînduirea ei socialistă, cu vigoarea unei țări a cărei politică izvorăște, în același timp, din interesele fundamentale ale întregii națiuni și care servește forțelor păcii și socialismului. România se pronunță și acționează neabătut pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru dezarmare.

Pornind de la faptul, certificat cu prisosință de realitățile vieții internaționale, că actuala cursă a înarmărilor absoarbe o parte considerabilă a resurselor materiale și umane ale lumii, reprezentînd o povară care apasă tot mai greu pe umerii po-

• CRONOLOGIE •
1945 — 1970

1945

Carta O.N.U. în articolul 11 prevede : „Adunarea Generală poate examina principiile generale de colaborare pentru menținerea păcii și securității internaționale, inclusiv principiile care cîrmuiesc dezarmarea și reglementarea înarmărilor, și poate face recomandări cu privire la asemenea principii membrilor Organizației sau Consiliului de Securitate.."

1946

24 IANUARIE :

Adunarea Generală adoptă rezoluția 1 (I) care proclamă printre altele : „...eliminarea din armamentele naționale a armelor atomice și a altor arme de distrugere în masă".

14 DECEMBRIE :

Adunarea Generală adoptă rezoluția 41 (I) asupra principiilor directoare ale reglementării și reducerii armamentelor. Punctul 3 al rezoluției prevedea necesitatea interzicerii și eliminării armei atomice din armamentele naționale.

1947

13 FEBRUARIE :

În baza unei rezoluții a Consiliului de Securitate este creată Comisia pentru armamentele convenționale.

1948

25 SEPTEMBRIE

U.R.S.S. propune celei de a III-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. adoptarea simultană a unor măsuri pe linia interzicerii armei atomice și reducerii armamentelor.

19 NOIEMBRIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 192 (III) care se limitează la recomandarea formei în care să decurgă examinarea problemelor dezarmării, fără a se referi la fondul lor.

1949

5 DECEMBRIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 300 (IV) referitoare la problema prezentării și verificării informațiilor asupra armamentelor. U.R.S.S. și alte 4 state au votat împotriva ei, obiectînd că nu înregistrarea informațiilor asupra armamentelor ar putea — în absența unei hotărîri de principiu — să impulsioneze opera reducerii și limitării armamentelor.

1950

23 OCTOMBRIE

U.R.S.S. propune un proiect de rezoluție în care se cere condamnarea propagandei de război, interzicerea armelor atomice și reducerea cu o treime a forțelor armate ale marilor puteri.

Este creat comitetul celor 12 (aceeași componență ca și Consiliul de Securitate, plus Canada) pentru examinarea problemei dezarmării.

1952

11 IANUARIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 502 (VI) care fixează ideile directoare ale negocierilor de dezarmare ce urmau să aibă loc. Se cerea astfel pregătirea unui proiect de tratat (sau tratate) pentru „reglementarea, limitarea și reducerea echilibrată a tuturor forțelor armate și a tuturor armamentelor, pentru eliminarea tuturor armelor mari de exterminare în masă și pentru controlul internațional efectiv al energiei atomice, care să asigure interzicerea armelor atomice și folosirea energiei atomice doar în scopuri pașnice".

Geneva. O reuniune a Comitetului pentru dezarmare, prezidată de reprezentantul României, Ion Datcu (în centru)

poarelor, Republica Socialistă România consideră că obiectivul central și țelul suprem al negocierilor din sfera dezarmării trebuie să fie **dezarmarea generală.** Prin înfăptuirea dezarmării generale s-ar obține garanția materială a păcii, a eliminării în faptă a instanțelor de folosire a forței și a amenințării cu forța, accelerînd procesul de normalizare a vieții internaționale, de dezvoltare a circuitului mondial al valorilor. Pe această cale s-ar crea posibilitatea de a elibera acea parte importantă a avuției omenirii care este irosită astăzi pentru arme și armate, spre a fi utilizată în scopuri pașnice. Definitiv absolvită de pericolul de război, fiecare națiune s-ar putea dedica cu întreaga capacitate și toate resursele operei de edificare pașnică, potrivit intereselor și năzuințelor sale.

În această optică nu poate să nu provoace o serioasă preocupare faptul, relevat adesea de numeroase state atît la Adunarea Generală a O.N.U. cît și în cadrul Comitetului pentru dezarmare de la Geneva, că, deși acest organism specializat a primit încă de la crearea sa drept mandat elaborarea unui acord de dezarmare generală, totuși **pînă astăzi, timp de aproape zece ani, încă nu s-a realizat nici un progres.** Mai mult, în ultimii ani această problemă nu a mai fost, practic, examinată în cadrul Comitetului la Geneva, în ciuda eforturilor depuse în acest sens de unele state membre și a cerinței tot mai energice a opiniei publice mondiale.

Se impune scoaterea fără nici o tărăgănare a problemei dezarmării generale de la indexul la care a fost plasată în momentul începerii negocierilor asupra tratatului de neproliferare și **readucerea ei în planul central al tratativelor,** loc pe care în mod incontestabil trebuie să se situeze.

Acesta este un pas absolut necesar, nu însă și suficient, pentru că dezarmarea generală nu este și, deci, nu trebuie tratată ca o simplă temă abstractă de dezbatere generală, ci ca un obiectiv concret de primordială importanță și maximă actualitate. **A sosit de mult timpul să se pășească în acest domeniu de la declarații de intenții în favoarea dezarmării generale, la fapte, la acțiuni concrete, în conformitate cu voința popoarelor.** Acesta este de altfel și sensul numeroaselor documente adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. precum și al angajamentului juridic asumat de state prin articolul VI al Tratatului de neproliferare.

Este o realitate notorie că armele nucleare sînt cele mai primejdioase mijloace de nimicire în masă aflate în stare operațională, că producția și perfecționarea lor, precum și a mijloacelor de transportare a acestora la țintă, reprezentînd elementul cel mai dinamic al cursei înarmărilor, dețin o pondere considerabilă în totalul cheltuielilor militare ale lumii.

Toate acestea determină **prioritatea absolută a măsurilor de dezarmare nucleară,** care și-a găsit consacrarea în importante documente internaționale și trebuie transpusă în practica negocierilor. Este necesar să se acționeze în mod energic pentru scoaterea expresă a acestor arme în afara legii, încetarea acumulării și trecerea la lichidarea lor. În acest scop, cu o deosebită importanță și urgență se impun :

— interzicerea folosirii armelor nucleare ;

— crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale planetei, însoțite de garanții de securitate corespunzătoare din partea puterilor nucleare ;

— interzicerea experiențelor cu arme nucleare ;

— sistarea producției de asemenea arme, inclusiv a producției de materiale fi-

1953

21 SEPTEMBRIE

U.R.S.S. propune Adunării Generale un proiect de rezoluție care prevede : a) interzicerea necondiționată a armelor atomice, cu hidrogen și altor arme de exterminare în masă ; b) reducerea cu o treime a forțelor armate ale marilor puteri ; c) desființarea bazelor militare de pe teritoriile altor state.

8 DECEMBRIE

Președintele S.U.A., D. Eisenhower, face în fața Adunării Generale propunerea cunoscută sub numele „Atomii pentru pace" („Anoms for pace"). Aceasta prevedea ca guvernele în cauză să livreze stocurile lor de uraniu natural și material fisionabil unei Agenții internaționale pentru energia atomică. Se prevedea ca respectivele materiale fisionabile „să fie transformate pentru scopuri servind obiectivele pașnice ale umanității..."

1954

APRILIE

Primul ministru al Indiei, J. Nehru, propune realizarea unui moratoriu asupra experiențelor nucleare.

MAI

La Londra are loc ședința subcomitetului Comisiei pentru dezarmare, format din reprezentanții U.R.S.S., S.U.A., Angliei, Franței și Canadei. Pînă în septembrie 1957 subcomitetul a ținut 157 de reuniuni.

DECEMBRIE

Adunarea Generală a O.N.U. recomandă crearea unei Agenții internaționale pentru energia atomică și întrunirea unei conferințe științifice asupra folosirii pașnice a energiei atomice.

1955

24 APRILIE

În comunicatul său final, Conferința de la Bandung a țărilor afro-asiatice a lansat un apel tuturor țărilor posesoare de arme nucleare și termonucleare de a înceta total producerea acestor arme.

18—23 IULIE

La Geneva are loc conferința șefilor de guverne ai U.R.S.S., S.U.A., Angliei și Franței. În cadrul conferinței, la capitolul dezarmării, au fost prezentate :

— un proiect sovietic vizînd reducerea armamentelor, interzicerea armelor atomice și controlul asupra acestei interziceri ;

— un proiect francez asupra folosirii resurselor afectate în scopuri militare pentru crearea unui fond de ajutorare a țărilor slab dezvoltate ;

— un proiect englez asupra creării unei zone de limitare și control reciproc al armamentelor de ambele părți ale unei linii de demarcație în Europa ;

— un proiect american, privind fotografii luate reciproc din avion asupra teritoriilor Statelor Unite și U.R.S.S., precum și schimbarea de documente fotografice.

6 DECEMBRIE

La inițiativa Indiei, Adunarea Generală a O.N.U. adoptă rezoluția 914 (X), în legătură cu inițierea de negocieri pentru suspendarea tuturor exploziilor nucleare.

1956

11 SEPTEMBRIE

Șeful guvernului sovietic, N. A. Bulganin, într-o scrisoare adresată președintelui Statelor Unite, D. Eisenhower, propune o înțelegere pentru încetarea experiențelor cu arme atomice și cu hidrogen.

NOIEMBRIE

Declarația guvernului sovietic cu privire la problema dezarmării și micșorării încordării internaționale se referă printre altele la necesitatea lichidării bazelor militare străine, a bazelor militare aeriene și navale de pe teritoriile altor state. Se prevede de asemenea retragerea forțelor armate străine staționate pe teritoriile altor țări, membre ale N.A.T.O. sau ale Tratatului de la Varșovia.

29 NOIEMBRIE

Declarația guvernului României cerînd adoptarea unor măsuri eficiente pe planul dezarmării și colaborării pașnice, trainice între toate statele. De-

sionabile destinate scopurilor militare și transferarea stocurilor existente pentru utilizări pașnice ;

— reducerea treptată și lichidarea definitivă a arsenalelor nucleare și a mijloacelor de transportare la țintă.

Avînd în vedere necesitatea ca obsolut toate mijloacele de nimicire în masă să fie interzise și distruse, România se pronunță pentru consolidarea Protocolului de la Geneva din 1925, prin aderarea tuturor statelor la acest instrument și respectarea lui strictă, pentru **prohibirea și lichidarea armelor chimice și bacteriologice** (biologice). În această direcție se înscrie prezentarea de către nouă țări socialiste, între care și România, a unui punct de convenție cu privire la interzicerea cercetării, fabricării și stocării armelor chimice și bacteriologice (biologice) și distrugerea acestora, proiect revizuit în cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Evoluarea situației și tendințelor cursei înarmărilor conduce la concluzia că acordînd toată atenția domeniului nuclear, realizării cu prioritate a unor măsuri de dezarmare nucleară, nu pot fi trecute cu vederea nici armele de tip clasic, care, la rîndul lor, au înregistrat acumulări și perfecționări.

Un loc aparte revine, de asemenea, măsurilor de dezarmare regională, pași care și-ar dovedi neîndoielnic utilitatea și influența pozitivă atît în zonele respective cît și pe plan general.

O preocupare de seamă a țării noastre este de a promova în planul activității sale internaționale ideea necesității unor măsuri de natură **să slujească la eliminarea surselor de tensiune și conflicte, la instaurarea destinderii și încrederii reciproce dintre toate statele, la normalizarea și generalizarea cooperării lor mutual avantajoase, măsuri care să includă ca într-un proces firesc, lichidarea blocurilor militare, desființarea bazelor militare situate pe teritorii străine și retragerea trupelor în interiorul frontierelor naționale.**

O contribuție eficientă la realizarea acestor obiective, la instituirea unor raporturi internaționale trainice, bazate pe respectarea principiilor fundamentale ale dreptului internațional, ar aduce-o asumarea obligației de renunțare la forță, la orice demonstrații de forță sau alte asemenea acte care nu generează decît încordare și suspiciune, duc la o intensificare a cursei înarmărilor și împiedică progresul tratativelor de dezarmare.

Convinsă de efectele lor pozitive atît pentru țările situate în acele regiuni cît și pentru situația internațională în general, **România s-a pronunțat consecvent în favoarea instituirii unor zone denuclearizate în diferite părți ale globului, însoțite de garanții adecvate de securitate, sprijinind activ inițiativele vizînd denuclearizarea Americii Latine, Africii, a unor regiuni ale Europei.** Militînd în mod constant pentru instaurarea unei atmosfere de destindere și încredere reciprocă, de înțelegere și cooperare între statele din Balcani, țara noastră a făcut, după cum este bine cunoscut, propuneri ce-și păstrează întreaga actualitate în vederea transformării peninsulei balcanice într-o zonă a păcii și colaborării, lipsită de arme nucleare. Realizarea unei asemenea zone în Balcani ar servi intereselor tuturor țărilor balcanice și ar reprezenta, totodată, o contribuție însemnată la eforturile pentru realizarea securității europene.

În întreaga participare la „eforturile în direcția dezarmării", România pornește de la faptul incontestabil că dezarmarea interesează în cel mai înalt grad toate popoarele, ceea ce determină necesitatea de a se asigura un **cadru adecvat** care să permită tuturor statelor care o doresc de a lua parte la negocierile de dezarmare. O acțiune menită să reunească aportul direct al tuturor statelor lumii la opera dezarmării este convocarea unei conferințe mondiale de dezarmare la care să fie invitate toate statele, asigurîndu-se premisele pentru participarea lor.

În Comitetul pentru dezarmare de la Geneva și la Adunarea Generală a O.N.U., România înțelege să-și aducă o contribuție activă la progresul eforturilor internaționale din domeniul dezarmării. În acest spirit, țara noastră a participat efectiv la negocierile care au avut loc venind adesea cu observații, propuneri și sugestii proprii.

Pentru a ne referi doar la ultimii ani, se cuvine a fi menționate, în primul rînd, cele aproape 20 de amendamente ale guvernului român vizînd ameliorarea proiectului tratatului de neproliferare a armelor nucleare, concretizate în documentele de lucru din 19 octombrie 1967 și 11 martie 1968, din care unele și-au găsit o reflectare în textul final al acestui tratat.

De asemenea, anul 1969 a însemnat inițierea ideii „deceniului dezarmării", preluată și sprijinită în prezent de numeroase state.

Participarea României la dezbaterile asupra dezarmării este marcată în acest an de o inițiativă în Comitetul de la Geneva și de o alta la cea de-a XXV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

Astfel, la 5 martie 1970, țara noastră a prezentat în Comitetul de la Geneva o suită de sugestii și propuneri privind **înghețarea bugetelor militare ale tuturor statelor ; asumarea, printr-un document internațional cu forță obligatorie și vocație universală, a unor angajamente ferme, de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec, sub nici o formă și în nici o împrejurare, în treburile interne ale altor state ; renunțarea la efectuarea de manevre militare pe teritoriul altor state ; interzicerea creării de noi baze militare și a amplasării de noi arme nucleare pe teritorii străine, măsuri de lichidare a bazelor militare străine ; crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale lumii, inclusiv în regiunea Balcanilor ; elaborarea unui program de acțiuni și măsuri concrete al programului Deceniului dezarmării ; angajarea în plenara Comitetului a unor negocieri laborioase pentru elaborarea proiectului de tratat cu privire la**

---

declarația română cere reducerea treptată a forțelor armate ale tuturor statelor ; interzicerea imediată a experimentării armelor atomice și cu hidrogen, ca un prim pas pentru interzicerea totală a producției și a folosirii acestor arme de distrugere în masă ; reducerea forțelor armate ale S.U.A., U.R.S.S., Angliei și Franței staționate în Germania ; lichidarea în decurs de doi ani a bazelor militare aeriene și navale ale unor state pe teritoriul altor state, precum și instituirea unui control internațional eficace al îndeplinirii acestor măsuri.

1957

14 FEBRUARIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 1001 (XI), recomandînd subcomitetului de dezarmare să ia în discuție diversele propuneri formulate asupra dezarmării.

2 OCTOMBRIE

Polonia propune interzicerea stocării de arme nucleare pe teritoriul său, dacă ambele state germane acceptă o restricție identică (proiect cunoscut sub denumirea de planul Rapacky)

19 NOIEMBRIE

Adunarea Generală a O.N.U. sporește numărul membrilor Comisiei de dezarmare de la 11 la 25.

21 DECEMBRIE

Uniunea Sovietică propune ca cele trei puteri nucleare (U.R.S.S., Marea Britanie și S.U.A.) să înceteze cu începere de la 1 ianuarie 1958 toate experiențele cu arme atomice și cu hidrogen.

1958

1 IULIE — 21 AUGUST

Conferința de la Geneva a experților din țările din est și vest asupra posibilităților de detectare a experiențelor nucleare.

31 OCTOMBRIE

Conferința tripartită de la Geneva în legătură cu încetarea experiențelor cu arma nucleară.

NOIEMBRIE

Conferința de la Geneva a experților pentru prevenirea atacurilor prin surprindere (conferința s-a încheiat fără nici o concluzie, amînîndu-și la 18 decembrie lucrările sine die).

1959

7 SEPTEMBRIE

Se hotărăște crearea unui comitet de dezarmare format din 10 state : U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Italia, Polonia și România.

17 SEPTEMBRIE

Marea Britanie propune Adunării Generale un plan în trei etape pentru dezarmare.

18 SEPTEMBRIE

U.R.S.S. propune Adunării Generale un plan de dezarmare generală și totală, eșalonat pe o perioadă de patru ani și prevăzut a fi soluționat în trei etape.

20 NOIEMBRIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 1378 (XIV) în care transmite comitetului celor zece state propunerile asupra dezarmării generale.

20 NOIEMBRIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 1380 (XIV) asupra unei propuneri irlandeze prevăzînd interzicerea diseminării armelor nucleare.

1 DECEMBRIE

20 de state semnează tratatul care interzice stabilirea de baze militare și efectuarea de explozii nucleare în Antarctica.

1960

15 MARTIE

Comitetul celor 10 de la Geneva ia în discuție propunerile asupra dezarmării, fără a se putea ajunge la vreun rezultat.

5 DECEMBRIE

Șapte state africane (Etiopia, Ghana, Guineea, Mali, Maroc, Nigeria și R.A.U.) propun Adunării Generale o rezoluție care prevede interzicerea experiențelor nucleare și cu rachete pe continentul Africii ; eliminarea bazelor nucleare din acest continent.

1961

20 SEPTEMBRIE

După trei runde de tratative (19—30 iunie la Washington ; 17—29 iulie la Moscova ; 6—19

dezarmarea generală ; asigurarea unui cadru adecvat în vederea participării la dezbaterile Comitetului a tuturor statelor care doresc să-şi exprime poziţia în legătură cu problemele dezarmării ; intensificarea ritmului negocierilor, îmbunătăţirea activităţii, structurii, formelor şi metodelor de lucru ale Comitetului pentru dezarmare.

La 13 septembrie a.c., la iniţiativa guvernului român, pe agenda celei de-a XXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. a fost înscris punctul **„Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi efectele sale profund dăunătoare asupra păcii şi securităţii în lume"**. Dezbaterea la actuala sesiune s-a încheiat cu adoptarea în unanimitate a rezoluţiei prezentate de România şi alte 25 de state, prin care Adunarea Generală cheamă statele să ia măsuri eficiente pentru încetarea cursei înarmărilor şi dezarmare, solicită Comitetul de la Geneva să continue de urgenţă negocierile asupra unor măsuri de încetare a cursei înarmărilor îndeosebi a celor nucleare şi roagă secretarul general să întocmească pentru sesiunea viitoare un raport asupra consecinţelor cursei înarmărilor.

■

Acum, cînd dezbaterile pe tema dezarmării de la cea de-a XXV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. s-au încheiat şi se apropie perioada reluării tratativelor de la Geneva, atenţia opiniei publice mondiale se îndreaptă din nou către Comitetul al cărui mandat a fost şi rămîne realizarea unui acord de dezarmare generală.

„Facem apel la toate guvernele — se subliniază în «Declaraţia cu ocazia celei de-a XXV-a aniversări a Organizaţiei Naţiunilor Unite» — să depună cu hotărîre noi eforturi, spre a se realiza progrese concrete în direcţia lichidării cursei înarmărilor şi a realizării obiectivului final — dezarmarea generală şi completă sub un control internaţional eficace".

Marin BUHOARĂ

CURSA ÎNARMĂRILOR

Unde se va opri spirala?

Una din marile indispensabile ale întregii activităţi contemporane este fără îndoială statistica. Ea ajută nu numai la descifrarea marilor momente din istoria umanităţii sau la prospectarea viitorului, dar, neîndoielnic, şi pentru o mai bună înţelegere a prezentului. Există şi cazuri în care statistica nu poate oferi întreaga dimensiune, amploare şi profunzime a unui proces sau fenomen examinat, ca, de pildă, în sfera cursei înarmărilor.

Constatarea se aplică în bună măsură la recentul anuar publicat de Institutul Internaţional de cercetări asupra păcii din Stockholm, intitulat : **SIPRI Yearbook of World Armaments and Disarmament*)**, tratînd, după cum ne sugerează titlul, problematica generală a înarmărilor şi dezarmării. Din acest volum de peste 500 de pagini, elaborat de un grup de reputaţi experţi, reies cel puţin trei observaţii concludente : **primo :** dimensiunile astronomice ale cursei înarmărilor moderne ; **secundo :** perspectivele foarte grave ale actualei evoluţii pe acest plan ; **terţio :** necesitatea de a menţine mereu trează atenţia opiniei publice asupra acestui proces generator de mari primejdii pentru ansamblul colectivităţii umane.

*) S.I.P.R.I. — Stockholm, International Peace Research Institute (Institutul Internaţional de Cercetări pentru Pace de la Stockholm). Institutul a fost creat în 1966 pentru a comemora 150 de ani de pace în Suedia ; fondurile iniţiale au fost furnizate de Parlament. Institutul nu are nici o legătură cu statul suedez. În 1969 a fost publicat un prim anuar al armamentelor şi dezarmării ; în noiembrie 1970 — al doilea.

Bugetele militare au reprezentat dintotdeauna un indiciu esenţial pentru evaluarea cursei înarmărilor, pentru înţelegerea practicii răspîndite a alocării unei părţi tot mai mari din avuţia publică în scopuri militare. După cum este uşor de înţeles, momentele de vîrf ale curbei bugetelor militare coincid cu perioadele belice. Pentru prima oară însă în istorie, în anii ce

11 şi 2 minute... Acele acestui ceasornic s-au oprit pentru totdeauna, înregistrînd momentul sinistru cînd a doua bombă atomică a fost aruncată peste Nagasaki

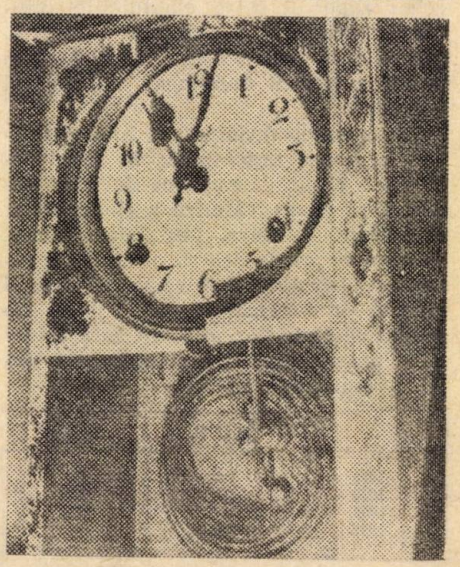

septembrie la New York), este publicată declaraţia comună sovieto-americană, cunoscută sub denumirea declaraţia Zorin — McCloy, în legătură cu problemele dezarmării. Printre altele, declaraţia prevede necesitatea adoptării unui acord de dezarmare care să asigure „a) ca dezarmarea să fie generală şi completă şi ca războiul să nu mai fie un instrument pentru reglementarea problemelor internaţionale ; b) ca dezarmarea să fie însoţită de adoptarea unor proceduri sigure pentru reglementarea paşnică a diferendelor şi de aranjamente eficiente pentru menţinerea păcii în conformitate cu principiile Cartei Naţiunilor Unite". Aceeaşi declaraţie prevede ca programul dezarmării generale şi complete să cuprindă lichidarea forţelor armate, a instituţiilor militare, a bazelor, încetarea producţiei de armamente, lichidarea tuturor stocurilor de arme nucleare, chimice, bacteriologice ; eliminarea tuturor vectorilor armelor de distrugere în masă etc.

13 DECEMBRIE

Adunarea Generală a O.N.U. adoptă în unanimitate rezoluţia 1722 (XVI), privind crearea Comitetului celor 18 state pentru dezarmare. Din comitet fac parte : Braziliа, Bulgaria, Birmania, Canada, Cehoslovacia, Etiopia, Franţa, India, Italia, Mexic, Nigeria, Polonia, România, Suedia, U.R.S.S., R.A.U., Marea Britanie şi S.U.A.

1962

15 MARTIE

La Geneva încep lucrările primei sesiuni a Comitetului celor 18 state. Franţa declară că nu va participa la lucrările acestui comitet.

21 MARTIE

Conferinţa de la Geneva stabileşte crearea unui subcomitet din care fac parte Marea Britanie, S.U.A. şi U.R.S.S., pentru continuarea discuţiilor în ce priveşte încetarea experienţelor nucleare.

15 NOIEMBRIE

Brazilia prezintă Adunării Generale o rezoluţie (avînd drept coautori Chile şi Ecuador), propunînd crearea în America Latină a unei zone denuclearizate.

1963

5 AUGUST

Este semnat tratatul de interzicere a experienţelor nucleare în trei medii : atmosferă, spaţiul extraatmosferic şi sub apă. Interzicerea experienţelor nucleare subterane nu a fost prevăzută în acord. Pînă la sfîrşitul anului 1966, acest acord a fost semnat de 113 ţări. Dintre puterile nucleare tratatul n-a fost semnat de Franţa şi R. P. Chineză.

17 OCTOMBRIE

Adunarea generală adoptă rezoluţia 1884 (XVIII) în legătură cu hotărîrea U.R.S.S. şi S.U.A. de a nu plasa arme nucleare sau alte arme de distrugere în masă în spaţiul cosmic.

27 NOIEMBRIE

Adunarea generală adoptă rezoluţia 1911 (XVIII) pentru încurajarea ţărilor latino-americane, de a stabili o zonă denuclearizată în America Latină.

28 DECEMBRIE

Polonia propune un plan prevăzînd crearea unei zone libere de arme nucleare în Europa (cunoscut sub numele de planul Gomulka).

1964

21 IANUARIE

Statele Unite propun Comitetului celor 18 adoptarea unor măsuri colaterale de dezarmare, cum ar fi îngheţarea vehiculelor strategice nucleare ofensive şi defensive ; verificarea producţiei materialului fisionabil ; crearea unui sistem de posturi de observaţie, precum şi măsuri pentru reducerea pericolului unui război prin accident.

23 IANUARIE

Ceylonul anunţă hotărîrea sa de a nu permite plasarea de arme nucleare pe teritoriul său.

28 IANUARIE

U.R.S.S. propune Comitetului celor 18 un memorandum asupra diferitelor măsuri referitoare la încetarea cursei înarmărilor, precum şi destinderea încordării internaţionale. Printre altele se propune reducerea forţelor armate ; stabilirea unor zone denuclearizate ; măsuri pentru prevenirea unui atac prin surprindere ; retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state.

au urmat celui de-al doilea război mondial, bugetele militare ale statelor (în special ale marilor puteri) au tins nu numai să egaleze, dar să şi depăşească nivelul atins în anii războiului.

Cum pot fi studiate şi prezentate — în mod comparativ — aceste cheltuieli? Firește, studiind curba istorică a evoluţiei lor. Dar adversarii dezarmării afirmă că bugetele sînt de obicei calculate în preţuri curente şi că sporirea lor ar corespunde într-o anumită măsură creşterii generale a preţurilor. În valoare constantă, bugetele militare ar fi rămas aşadar aproape identice în ultimele decenii şi, mai ales, în perioada postbelică. O altă denaturare: făcîndu-se raportul între cheltuielile de înarmare şi produsul social total al ţărilor, s-ar putea crea impresia nu numai că bugetele militare sînt constante, dar chiar că ele se reduc. Într-o statistică recentă, apărută sub egida Institutului britanic pentru studii strategice, se observă următoarele: raportul între cheltuielile militare şi produsul social total al S.U.A. era în 1966—8,5, iar în 1969—8,6. Ceea ce dă impresia menţinerii unui nivel constant.

Dar oare produsul social total american a rămas neschimbat în acest interval? Raportul nu face decît să ascundă **creşterea valorică** a cheltuielilor în scopuri militare. Dar chiar şi aşa, se impune precizarea că oricum s-a înregistrat un proces de creştere a părţii alocate din produsul social total în scopul cheltuielilor militare. Iată aceste cifre pentru două ţări occidentale, potrivit anuarului SIPRI:

	S.U.A.	Anglia
1913	1,4	3,4
1928	1,1	3,0
1968		6,7
1969	9,0	

Autorii lucrării constată că în perioada de după cel de-al doilea război mondial, lumea a consacrat scopurilor militare o parte mult mai mare a producţiei ei decît fie înainte de primul război mondial, fie în perioada dintre cele două războaie mondiale. În 1913, chiar şi după trei ani de cursă a înarmărilor, între marile puteri, nu mai mult de 3-3,50 la sută din producţia mondială a fost consacrată scopurilor militare. La începutul anilor'30, se pare că procentajul a fost cam acelaşi. Pe de altă parte, media ultimilor 18 ani a fost de aproximativ 7—8 la sută — deci de peste două ori cifra din 1913.

Marea schimbare s-a petrecut în Statele Unite. Înainte de cel de-al doilea război mondial, nivelul cheltuielilor militare ale Statelor Unite era foarte scăzut, reprezentînd cca. 1,50 la sută din produsul naţional al Statelor Unite în 1913 şi 2,50 la sută în anii '30. În perioada postbelică media a fost de 10 la sută.

În ultimii 50 de ani, produsul social total mondial a crescut de cel puţin cinci ori; **cheltuielile militare, în termeni reali, au crescut aproximativ de** zece ori.

Actuala evaluare curentă în dolari a cheltuielilor militare mondiale — aproximativ 210 miliarde dolari — capătă întreaga semnificaţie dacă apelăm la cîteva imagini comparative.

Bugetele militare mondiale sînt echivalente:

— cu venitul anual total produs de cei un miliard de oameni care trăiesc în America Latină, Asia de sud şi Orientul Apropiat;

— cu 40 la sută mai mari decît cheltuielile mondiale pentru învăţămînt;

— de peste trei ori mai mari decît cheltuielile mondiale pentru sănătate.

Cum au evoluat cheltuielile militare ale perioadei postbelice? Reproducem cîteva grafice şi scheme din anuarul SIPRI.

Iată şi evoluţia mondială (în preţuri constante)

Anul	Milioane dolari
1949	51 416
1950	55 841
1951	84 033
1952	105 414
1953	106 679
1962	116 084
1963	120 138
1964	118 658
1965	118 877
1966	131 262
1967	145 288
1968	154 119
1969	180 121

După cum se observă, un prim salt al bugetelor militare intervine după 1950 (începutul războiului din Coreea). Din 1953 pînă în 1961, bugetele militare nu sporesc, deşi se menţin la mai mult de dublu faţă de 1949. Începutul războiului din Vietnam, criza din Orientul Apropiat şi mai ales cursa înarmărilor strategice imprimă ultimilor ani un ritm în creştere.

Care este situaţia în ce priveşte ţările în curs de dezvoltare? Se pare că asistăm aci la un fenomen de exacerbare a bugetelor militare, susceptibil a afecta însuşi procesul dezvoltării economice.

Pentru Africa, calculate la acelaşi număr de ţări din 1962 pînă în 1969, cheltuielile militare au crescut de la 380 milioane dolari la 1 050 milioane dolari, adică s-au **triplat.**

Situaţia este mult mai serioasă pentru ţările din zona Orientului Mijlociu (se au în vedere Irak, Iran, Israel, Ior-

1965

28 APRILIE

U.R.S.S. prezintă Comitetului celor 18 un proiect revizuit de dezarmare generală şi totală.

29 APRILIE

S.U.A. supun Comitetului celor 18 prevederile de bază ale unui tratat general de dezarmare generală şi completă (versiune revizuită).

2 SEPTEMBRIE

Suedia propune organizarea unei cooperări internaţionale în vederea detectării exploziilor nucleare prin schimburi de date seismice.

15 SEPTEMBRIE

Cele 8 ţări nealiniate din Comitetul celor 18 propun un memorandum privind încheierea unui tratat de neproliferare a armelor nucleare.

16 OCTOMBRIE

Este publicată declaraţia guvernului R.P. Chineze în care se afirmă: „guvernul chinez propune solemn guvernelor lumii convocarea unei conferinţe la nivel înalt a tuturor ţărilor lumii pentru discutarea problemei interzicerii complete şi a distrugerii totale a armelor nucleare şi ca prim pas, conferinţa la nivel înalt trebuie să ajungă la un acord potrivit căruia puterile nucleare şi ţările care vor deveni în curînd puteri nucleare să se angajeze de a nu folosi arme nucleare nici împotriva zonelor denuclearizate, nici unele împotriva altora..."

3 DECEMBRIE

Adunarea Generală aprobă, la iniţiativa unor ţări africane, rezoluţia 2033 (XX) asupra denuclearizării Africii.

1966

IANUARIE — AUGUST

Comitetul celor 18 continuă activitatea sa, acordînd prioritate măsurilor colaterale de dezarmare.

NOIEMBRIE

Adunarea Generală adoptă rezoluţia 2153 B (XXI) în legătură cu renunţarea de către state la acţiuni de natură să creeze obstacole în calea unui acord de neproliferare a armelor nucleare. Este de asemenea adoptată rezoluţia 2153 A (XXI) privind nerăspîndirea armei nucleare.

1967

27 IANUARIE

La Moscova, Londra şi Washington este semnat tratatul de interzicere a plasării de arme nucleare în spaţiul cosmic.

14 FEBRUARIE

La Mexico City este semnat tratatul de denuclearizare a Americii Latine.

24 IULIE

În cadrul sesiunii Marii Adunări Naţionale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu se ocupă pe larg de problemele ridicate de negocierile asupra tratatului de nediseminare a armelor nucleare. Se insistă asupra necesităţii ca nediseminarea să facă parte dintr-un lanţ de măsuri care să ducă la dezarmarea nucleară. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu declară printre altele: „O dată cu asumarea de către statele nenucleare a obligaţiei de renunţare la arma atomică, un tratat de nediseminare trebuie să cuprindă obligaţii precise ale statelor care posedă arme atomice, privind măsuri în vederea interzicerii şi distrugerii acestor arme".

24 AUGUST

S.U.A. şi U.R.S.S. propun Comitetului celor 18 proiecte separate cu conţinut identic în legătură cu adoptarea unui tratat de neproliferare.

19 OCTOMBRIE

Delegaţia română în Comitetul celor 18 prezintă un document de lucru conţinînd modificări şi adăugiri la proiectul de tratat cu privire la neproliferarea armelor nucleare.

13 DECEMBRIE

Malta propune Adunării Generale un proiect de rezoluţie revizuit, în legătură cu problema armelor chimice şi biologice.

1968

18 IANUARIE

U.R.S.S. şi S.U.A. prezintă Comitetului celor 18 texte separate cu conţinut identic în vederea semnării unui acord de neproliferare.

FEBRUARIE

România prezintă un document de lucru cuprinzînd amen-

dania, Kuweit, Liban, Arabia Saudită, Siria, Yemen, R.A.U.) :

Anul	Milioane dolari
1949	270
1956	640
1961	950 (începînd din acest an e inclus și Ciprul
1964	1 409
1967	2 305
1969	3 226

Într-adevăr totalul cheltuielilor militare a crescut în perioade de criză, dar nu numai atunci, înregistrînd o expansiune constantă.

S-a calculat că după 1960, în toate țările în curs de dezvoltare cheltuielile militare au crescut în medie cu 7,5 la sută. Se știe că aceste țări primesc diferite ajutoare economice. Dar, totodată, ele cheltuiesc mai multe miliarde de dolari pentru importul de arme moderne : nave militare, avioane, rachete, tancuri, artilerie grea etc. Fenomenul duce astfel la o irosire a rezervelor lor de devize, care ar putea fi utilizate în sectoare vitale ale economiei.

Ph. Noel-Baker notează într-un articol cîteva fapte îngrijorătoare : În 1955 nici o țară în curs de dezvoltare nu dispunea de avioane supersonice. Actualmente cel puțin 32 asemenea țări dispun de un astfel de armament. În 1957 nici o țară în curs de dezvoltare nu dispunea de rachete sol-aer cu rază lungă de acțiune. În prezent 19 asemenea țări au.

După cum se observă, de la an la an creșterea pare lentă, dar rezultatul — în numai opt ani de zile — este impresionant : **o creștere a numărului de oameni aflați sub arme cu peste 3 000 000.** La această cifră trebuie adăugat personalul auxiliar, de deservire, care ridică numărul de oameni — legați direct sau indirect de pregătiri militare — *la 50 000 000 !*

Au cunoscut o serioasă creștere — nu numai cantitativă ci și calitativă — armamentele atît din categoria denumită clasică, cît și din cea nucleară.

Potrivit anuarului, cursa înarmărilor, care determină creșterea de 5—6 la sută anual a cheltuielilor militare, nu îmbracă, în cea mai mare parte, forma unei multiplicări a stocurilor mondiale de avioane militare, submarine sau portavioane, ci a îmbrăcat mai degrabă forma unui ritm foarte rapid de „îmbunătățire a produsului" : o perfecționare permanentă a armelor existente ; un ritm foarte rapid de inovare ; o căutare permanentă de noi medii înconjurătoare (cosmic, acvatic, subteran) în care pot fi folosite arme. Cursa înarmărilor este acum în mare măsură o **cursă tehnologică.**

Desigur, din cînd în cînd se înregistrează mari creșteri cantitative de arme noi. Stocul mondial al rachetelor balistice intercontinentale, de pildă, a crescut de la 500 la 2 650 în decurs de șapte ani (1962—1969) ; s-a produs o creștere uriașă a stocului de arme nucleare. Acest lucru se întîmplă și la arme convenționale : elicopterul nu este o armă nouă, dar utilizarea lui tactică din ce în ce mai extinsă a dus de pildă la creșterea de trei ori a stocului de elicoptere americane în cîțiva ani (366 în 1961 și 2 872 în 1968).

În ce privește alte grupuri importante de arme, numărul lor a avut tendința să se mențină sau chiar să scadă uneori ; o creștere s-a înregistrat doar în ce privește capacitățile lor. În 1956 stocul mondial de portavioane a atins un nivel record de aproximativ 130 ; de atunci el a scăzut la aproximativ 75, unul dintre considerente fiind și demodarea portavioanelor, din ce în ce mai vulnerabile. Numărul actual de submarine ale flotelor lumii este de asemenea mai mic decît în urmă cu zece ani — 700 în prezent față de ceva mai mult de 900 în urmă cu zece ani. De fapt, azi există în lume cam același număr de submarine ca în 1937. Dar, se știe că un submarin nuclear **are de zece ori capacitățile unui submarin convențional.**

Aminteam la început că bugetele militare exprimă într-un fel nivelul cursei înarmărilor. Și mai complet se oglindește acest nivel în elemente statistice din domeniul propriu-zis al înarmărilor.

Anuarul SIPRI oferă următorul tablou :

Forțele armate în lume (1960—1968)	
1960	18 680 000
1961	18 670 000
1962	19 310 000
1963	19 080 000
1964	19 960 000
1965	19 760 000
1966	20 300 000
1967	21 320 000
1968	21 780 000

În Europa sînt concentrate importante forțe armate și armamente. O altă sursă de informare — lucrarea **The Military Balance 1970—1971,** apărută la Londra, oferă următoarele date asupra armamentelor acumulate pe continentul nostru :

— tancuri 26 600
— avioane militare de toate categoriile 11 300

Am prezentat mai sus numai o parte din datele, cifrele statistice, unele poate incomplete, care oferă tabloul îngrijorător al cursei înarmării. Multe din cifrele acestea sînt cunoscute, ele circulă și sînt citate în general în întreaga presă mondială ; menirea lor este de a trage mereu semnalul de alarmă și de a arăta cît de urgentă, cît de presantă a devenit în prezent problema dezarmării. Numai cunoscînd dimensiunea reală a cursei înarmării, a pericolului care planează asupra planetei, se va putea înțelege mai bine imperativul unor măsuri urgente radicale, esențiale pentru dezarmare. Este o sarcină majoră a întregii omeniri.

Sergiu VERONA

---

damente la textul revizuit al proiectului de tratat privind neproliferarea armelor nucleare. (unele dintre ele sînt incluse în tratat)

1 IULIE

La Moscova, Washington și Londra începe semnarea tratatului de neproliferare a armelor nucleare.

29 IULIE

Suedia prezintă Comitetului de la Geneva raportul grupului de studii pentru probleme seismice (format din experți din zece țări) sub egida S.I.P.R.I. care ajunge la concluzia că în prezent este posibil să se distingă exploziile nucleare de fenomene seismice.

26 AUGUST

8 țări nealiniate membre în Comitetul de Dezarmare prezintă un memorandum cerînd suspendarea de urgență a tuturor experiențelor nucleare.

29 AUGUST

La Geneva începe conferința statelor neposesoare de arme nucleare (participă 92 de state nenucleare și 4 state nucleare în calitate de observator).

20 DECEMBRIE

Adunarea Generală adoptă rezoluția 2456 D (XXIII) cerînd — în legătură cu propunerea conferinței țărilor nenucleare — ca U.R.S.S. și S.U.A. să înceapă la o dată cît mai apropiată discuții pentru limitarea rachetelor strategice.

1969

1 IULIE

Este transmis Adunării Generale, raportul Secretarului General al O.N.U. U Thant asupra armei chimice și bacteriologice.

3 IULIE — 30 OCTOMBRIE

Sesiunea Comitetului de dezarmare de la Geneva.

7 AUGUST

După ce cu începere de la 3 iulie au fost cooptați ca membri în Comitetul de dezarmare R.P. Mongolă și Japonia, comitetul se extinde din nou, la lucrări participînd și Argentina, Iugoslavia, Maroc, Olanda, Pakistan, Ungaria.

26 AUGUST

Comitetul celor 18 își schimbă denumirea în Comitetul de dezarmare.

7 OCTOMBRIE

S.U.A. și U.R.S.S. propun Comitetului de la Geneva un proiect comun de tratat cu privire la interzicerea amplasării de arme nucleare și alte arme de exterminare în masă în teritoriile submarine.

17 NOIEMBRIE

La Helsinki începe prima rundă a negocierilor S.A.L.T.

1970

5 MARTIE

România propune în cadrul Comitetului de dezarmare de la Geneva un plan cuprinzător de dezarmare prevăzînd : înghețarea și reducerea bugetelor militare ale tuturor statelor ; asumarea într-un acord internațional cu forță obligatorie și vocație universală a unor angajamente ferme de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec, sub nici o formă și în nici o împrejurare, în treburile interne ale altor state ; renunțarea la efectuarea de manevre militare pe teritoriul altor state ; interzicerea creării de noi baze militare și a amplasării de noi arme nucleare pe teritorii străine ; măsuri de lichidare a bazelor militare străine ; crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale lumii, inclusiv în regiunea Balcanilor ; elaborarea unui program de acțiuni și măsuri concrete al deceniului dezarmării ; angajarea în plenara Comitetului a unor negocieri laborioase pentru elaborarea proiectului de tratat cu privire la dezarmarea generală ; asigurarea unui cadru adecvat în extinderea participării la dezbaterile Comitetului a tuturor statelor care doresc să-și exprime poziția în legătură cu problemele dezarmării ; intensificarea ritmului negocierilor, îmbunătățirea activității, structurii, formelor și metodelor de lucru ale Comitetului pentru dezarmare.

16 APRILIE

A doua rundă a negocierilor S.A.L.T. începe la Viena.

2 NOIEMBRIE

La Helsinki începe a treia rundă a negocierilor S.A.L.T.

De la tribuna O. N. U.:

MITCHELL SHARP
ministrul de externe
al Canadei

Printre datele fatidice ale istoriei există numeroși ani de mari împliniri, dar sînt puțini care să atingă importanța anului 1945. Cînd oare s-a mai cunoscut o asemenea încredere și o asemenea determinare pentru un viitor mai bun? Cînd oare s-au mai văzut evenimente la fel de oribile, manifestări atît de înspăimîntătoare ale capacității omului de a se autodistruge? În ce an au putut fi reunite toate elementele unui infern prezent și al unui paradis viitor? În 1945 omul a atins o anumită maturitate...

Timp de secole aceste posibilități umane au hrănit visele sau coșmarurile oamenilor de știință, ale inventatorilor, poeților sau filozofilor, ale oamenilor războiului sau halucinaților. Dar ele au scăpat întotdeauna omului pînă-n 1945. În cîteva săptămîni de inspirație, de revelare și teroare el le-a avut în mîinile sale.

JANOS PETER
ministrul de externe
al R.P. Ungare

În prezent negocierile de dezarmare asupra principiilor generale, referitoare la o dezarmare generală și completă, coincid cu amenințarea permanentă a unui război termonuclear. Aspectul tragic al acestei situații rezidă în faptul că, chiar și fără un nou război mondial sau fără un război termonuclear, cursa înarmărilor ca atare și prelungirea sa în viitor riscă nu numai — în primul rînd — să ruineze marile puteri care participă la această cursă dar, în egală măsură, să anihileze viața ca atare a întregii umanități. Proporțiile acestei curse a înarmărilor, din ce în ce mai lipsită de sens, depășesc imaginația omului. Această cursă se poate extinde la noi arme, la arme pe care nici nu le putem concepe actualmente, dar care pot să fie puse la punct chiar mîine în urma unor noi descoperiri științifice. Ele se pot extinde la noi dimensiuni — în adîncurile oceanelor, la distanțele infinite ale spațiului extraatmosferic, la corpurile celeste și chiar la alte sisteme solare. Participarea la această cursă se poate, de asemenea, extinde pînă a include aproape în întregime toată umanitatea.

JOSE FIGUERES
președintele Republicii
Costa Rica

Cheltuielile de război reprezintă cel mai mare obstacol pentru progresul civilizației. Nu vom ajunge niciodată să schimbăm bestia în ființă umană, în ființă spirituală, cît timp proporții atît de mari ale produsului muncii universale vor fi folosite pentru a dezmembra în loc de a unifica. Numeroasele popoare mici suportă în prezent consecințele directe ale războiului rece...

OKOI ARIKPO
comisar la afacerile
externe, Nigeria

Țara mea, membră a Comitetului de dezarmare a Națiunilor Unite, a consacrat mult timp și energie problemei dezarmării generale și complete. Ea dorește să se pună capăt rapid dezvoltării și producției de arme de distrugere în masă și mai cu seamă armelor nucleare. O chestiune este încheierea unui tratat de neproliferare nucleară care să-i împiedice pe cei ce n-au arme de a le avea. Dar este cu totul altceva de a vedea puterile nucleare înțelegîndu-se între ele pentru a elimina arsenalele lor periculoase, astfel încît să ofere celor ce nu posedă aceste arme siguranța că nu vor fi la cheremul puterilor nucleare. Dacă se dorește garantarea păcii și securității internaționale, dacă se dorește ca ele să nu se bazeze doar pe o politică de putere și pe considerațiile strategice ale superputerilor ci pe angajamentul asumat de toate statele membre față de Carta O.N.U., trebuie luate măsuri pozitive astfel încît națiunile să nu continue să perfecționeze și să conserve arme care amenință existența ca atare a umanității.

STEFAN JEDRYCHOWSKI
ministrul afacerilor externe
al R.P. Polone

Sarcina fundamentală a Organizației Națiunilor Unite rămîne menținerea păcii și securității internaționale, întrucît problema războiului și păcii este cea mai importantă a timpurilor noastre și soluționarea ei favorabilă va determina viitorul întregii umanități. La ora actuală, cînd există arme atomice, rachete intercontinentale și alte mijloace de distrugere în masă și cînd se observă dezvoltarea foarte rapidă a științei care va permite extinderea considerabilă a listei acestor arme, nu este vorba numai de a împiedica noi războaie, dar este de asemenea vorba de a face să dispară amenințarea mortală care apasă asupra civilizației noastre.

GEHENDRA BAHADUR RAJBHANDARY
ministrul de externe
al Nepalului

Nepalul este convins că reducerea și distrugerea armamentelor sînt unica bază veritabilă a unei păci durabile, numai această măsură va asigura supraviețuirea și bunăstarea umanității. Cursa înarmărilor continuă în numele securității ; dar istoria ne învață că cu cît există mai multe arme, cu atît securitatea este mai inimă.

MANSUR RASHID KIKHIA
reprezentantul la O.N.U.
al Republicii Arabe Libia

Cursa fără sens a înarmărilor clasice și atomice precum și sumele considerabile afectate de marile puteri acestui scop au sporit temerile micilor popoare în ce privește motivele ascunse în spatele acestei curse care poate duce la un conflict capabil să anihileze omenirea. Cum oare este posibil să menții pacea și securitatea internațională, să reduci tensiunea în lume în timp ce asistăm la această cursă între națiuni și blocuri.

COMITETUL DE DEZARMARE DE LA GENEVA

Actualul organism de negocieri în problemele dezarmării — Comitetul de dezarmare de la Geneva — a fost creat în 1961. Inițial, el se numea Comitetul celor 18 state de la Geneva.

Adunarea Generală a hotărît prin rezoluția A/4 980/Add 2, următoarea componență a Comitetului de dezarmare : Birmania, Brazilia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Etiopia, Franța, India, Italia, Mexic, Nigeria, Polonia, R.A.U., România, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Suedia, Statele Unite ale Americii și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste.

În 1961, în urma unor schimburi de păreri între Uniunea Sovietică și Statele Unite, a fost semnată o declarație comună, adoptată ulterior ca document al O.N.U. În preambulul acestui document se sublinia : „Pentru facilitarea realizării dezarmării generale și complete, într-o lume pacifică, este important ca toate statele să respecte acordurile internaționale existente, să se abțină de la orice acțiune care poate agrava tensiunea internațională și să caute să reglementeze toate diferendele prin mijloace pașnice". Au fost recomandate o serie de principii de bază pentru negocierile asupra dezarmării.

În preajma fiecărei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., Comitetul celor 18 prezintă un raport asupra progresului negocierilor, supus ulterior dezbaterii Adunării Generale ca punct de pe ordinea de zi.

Mandatul comitetului — realizarea dezarmării generale și complete — este însoțit, de asemenea, de diverse obiective încredințate de către Adunarea Generală pe o perioadă limitată.

Dezbaterile care au avut loc pînă acum în cadrul Comitetului au contribuit la precizarea unei anumite responsabilități din partea tuturor țărilor în ce privește însemnătatea operei de dezarmare. Din păcate însă, rezultatele activității sale nu au corespuns pe măsura misiunii care i-a fost încredințată.

În cadrul Comitetului au fost dezbătute numeroase probleme ținînd atît de dezarmarea generală cît și de problematica măsurilor colaterale de dezarmare cum ar fi : retragerea forțelor armate de pe teritoriile altor țări ; crearea de zone denuclearizate etc.

Timp îndelungat (începînd din iunie 1965 și pînă în iulie 1968), în cadrul Comitetului, a fost dezbătută problema Tratatului de neproliferare.

După semnarea Tratatului de neproliferare, în cadrul Comitetului de dezarmare, au continuat să fie dezbătute diferite probleme, care corespund în general cu tematică ordinii de zi preliminare adoptate la 15 august 1968, prevăzînd : 1. Adoptarea unor măsuri efective pentru încetarea cursei înarmărilor nucleare într-o perioadă cît mai apropiată, ca și pentru dezarmarea nucleară ; 2. Măsuri de dezarmare nucleară (în această categorie de probleme s-a discutat și cea referitoare la arma chimică și bacteriologică) ; 3. Preîntîmpinarea cursei înarmărilor pe fundul mărilor și oceanelor ; 4. Dezarmarea generală și completă sub un strict control internațional.

România a depus o activitate susținută în cadrul Comitetului, prezentînd numeroase documente de lucru, amendamente la problemele aflate în discuție.